

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Ediția Jui. 1988 No. 11
SALA DE LECTURA

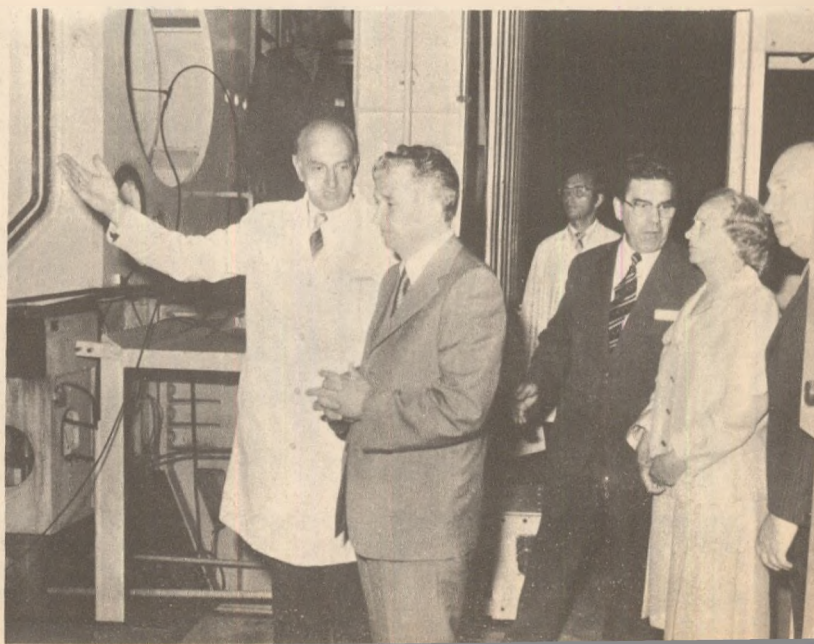
PRODUCȚIA DE METAL

- diversificare
- calitate

PLENARA CONSILIULUI NAȚIONAL PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI TEHNOLOGIE

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU,
ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU,
ÎN INSTITUTE DE CERCETĂRI DIN CAPITALĂ

LA INVITAȚIA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Exprimind bunele relații existente și deschizând noi perspective de dezvoltare
colaborării prietenești româno-mongole în folosul ambelor țări și
popoare, al cauzei socialismului și păcii

Vizita oficială de prietenie a delegației de partid și de stat a R.P. Mongole, condusă de tovarășul Yumjaaghiin Tedenbal

Cercetarea științifică — rol hotărîtor în strategia dezvoltării economiei românești

SĂPTĂMINA TRECUTĂ au avut loc lucrările Plenarei Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie — eveniment a cărui rezonanță a fost amplificată la cote maxime de participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului și a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim viceprim-ministru al guvernului și președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie. Cuvîntările rostite de către tovarășul Nicolae Ceaușescu la încheierea lucrărilor plenarei și de către tovarășa Elena Ceaușescu constituie documente programatice de cea mai mare importanță pentru progresul și afirmarea deplină a cercetării științifice românești.

Desfășurarea acestui eveniment în zilele în care poporul nostru sărbătorește împlinirea a trei decenii și jumătate de la istoricul act al naționalizării mijloacelor de producție reliefează semnificații profunde, de substanță, prilejuind evaluarea rolului ce a revenit cercetării științifice naționale în susținerea vastei opere de făurire a noii orînduirii pe pămîntul patriei. În acest răstimp de 35 de ani în care au fost puse bazele și s-a consolidat procesul făuririi societății socialiste, știința românească nu s-a dezvoltat independent, alături de progresul general al forțelor de producție ci, dimpotrivă, s-a implicat în tot acest cadru tot mai activ, mai larg, mai eficient. După cum sublinia secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită la încheierea lucrărilor Plenarei, „La toate realizările, din perioada construcției socialiste, și din ultimii doi ani și jumătate, cercetarea științifică și tehnologică a adus o contribuție de mare însemnătate în multe domenii hotărîtoare pentru mersul nostru înainte”.

S-a relevat că în creșterea producției industriale de peste 50 de ori, a producției chimice de aproape 200 de ori, în dezvoltarea puternică a metalurgiei, a industriei energetice, a industriei construcțiilor de mașini și, pe un plan mai larg, în progresele substanțiale înregistrate în creșterea avuției naționale și a venitului național, în ridicarea an de an a nivelului de civilizație al oamenilor muncii se află încorporată munca tenace și plină de dăruire a zecilor de mii de cadre ce activează în sfera cercetării științifice. Cercetarea științifică națională este chemată, în acest cîmp al științei, tehnologiei, calității și eficienței, să-și sporească participarea la efortul general de dezvoltare. Apelul la forța inovativă a cadrelor de cercetători este pe deplin legitim de obiectivele de dezvoltare stabilite de Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului, de rolul ce revine cincinalului 1981—1985 în înlăturarea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintarea patriei spre comunism, de condițiile radical modificate în care evoluează economia mondială și care se răsfrîng inevitabil și asupra economiei naționale.

După cum se desprinde din cele două cuvîntări de cea mai mare însemnătate, încrederea pe care conducerea superioară de partid o acordă forței dinamizatoare a cercetării științifice nu are numai un temelie teoretic — în concepția partidului nostru, societatea socialistă trebuie să se bazeze pe cele mai avansate realizări ale științei și tehnicii mondiale — ci și unul practic, tot atît de însemnat. Iată cîteva repere ale acestei participări: numai la nivelul Institutului Central de Chimie — prestigioasă unitate de cercetare științifică ce se bucură de competența îndrumare a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu și ale cărei rezultate au fost apreciate de conducerea superioară de partid cu prilejul recente vizite de lucru în institute de cercetare din Capitală — au fost valorificate în cursul anului trecut peste 300 de tehnologii urmînd ca în perioada 1983—1985 să fie introduse în producția industrială, pe baza cercetărilor proprii, peste 2 000 de produse cu o producție anuală a cărei valoare va depăși suma de 5 miliarde lei. La scara întregii economii, activitatea colectivelor de cercetare se concretizează în introducerea în fabricație, în anul 1982, a peste 3 360 de mașini, utilaje, aparate și instalații, peste 950 de materiale și bunuri de consum, în aplicarea în producție a peste 1 450 de tehnologii; ca urmare a acestor rezultate, ponderea produselor noi și reproiectate introduse pentru prima dată în producția de serie în anul 1982 a reprezentat 23,1 la sută din volumul total al producției realizate în industria republicană prelucra-

toare. În toate domeniile activității de cercetare, arăta tovarășa Elena Ceaușescu, s-au obținut noi realizări, inclusiv în cercetarea din domeniul matematicii, fizicii, biologiei, științelor medicale precum și al științelor economice și social-politice.

Au fost evaluate împlinirile și în același timp relevate unele deficiențe care diminuează în parte eficiența muncii de cercetare. Au fost evidențiate în acest context unele rămîneri în urmă în ce privește materializarea unor programe de creare de noi materiale, de noi produse cu caracteristici superioare. Secretarul general al partidului a atenționat asupra efectelor negative ale neaplicării unor soluții tehnologice avansate, fapt ce privează economia națională de posibilitatea obținerii unor efecte economice importante. Referindu-se la activitatea circumscrișă C.N.S.T., tovarășa Elena Ceaușescu a subliniat, la rîndul său, existența unor deficiențe care s-au manifestat în activitatea de cercetare, îndeosebi în ce privește planul de asimilare a noi mașini și utilaje, privind valorificarea superioară a resurselor materiale, economisirea și recuperarea energiei, reducerea consumurilor și refolosirea materialelor.

Eliminarea hotărîită a acestor deficiențe — acțiune de largă cuprindere ce relevă caracteristicile unei strategii încheiate, de perspectivă —, deopotrivă cu orientarea judicioasă a eforturilor de cercetare spre domeniile prioritare ale planului național de dezvoltare economico-socială reprezintă premise hotărîtoare ale creșterii contribuției cercetării științifice la efortul general de dezvoltare. Relevînd că alături de obiectivele centrale ale activității economico-sociale — creșterea mai puternică a bazei energetice și de materii prime, trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă în industrie, accentuarea progresului susținut al agriculturii și realizarea noii revoluții agrare — se înscriu, cu același grad de importanță, și obiective proprii întregii activități, cum sînt realizarea unei noi calități a muncii și vieții, accentuarea și dezvoltarea pe o bază superioară a revoluției tehnico-științifice în România, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „În acest cadru, oamenii de știință, cercetării științifice și tehnologice le revin răspunderi de mare importanță care necesită concentrarea tuturor forțelor de cercetare, învățămînt și producție într-un tot unitar, în vederea realizării tuturor programelor din fiecare domeniu de activitate”.

În consens cu obiectivele majore ale dezvoltării economiei și societății românești așa cum au fost acestea prefigurate la cel de-al XII-lea Congres și la Conferința Națională ale partidului, s-a arătat că în următorii doi ani și jumătate ai cincinalului potențialul de cercetare național va fi orientat spre realizarea programelor prioritare în domeniul lărgirii bazei naționale de materii prime și energie, reducerii consumurilor, reciclării și recuperării materiilor prime, materialelor și energiei, reducerii costurilor și a cheltuielilor de producție ș.a. În mod concret, în vederea realizării programelor speciale privind lărgirea bazei de materii prime minerale și energetice primare, cercetarea va trebui să acționeze cu prioritate pentru intensificarea activității geologice astfel încît să fie evidențiate și evaluate toate resursele din patrimoniul național, inclusiv cele cu conținuturi utile mai scăzute. Se impune scurtarea la minimum a timpului de cercetare geologică, deopotrivă cu punerea în producție a tuturor sondelor și orientarea forajului spre zone cu producții sigure.

În industria minieră cercetarea tehnologică trebuie să asigure perfecționarea metodelor de extracție a tuturor minereurilor, realizarea și aplicarea unor procedee industriale corespunzătoare noilor tipuri de resurse, îndeosebi tehnologii care permit exploatarea intensivă a minereurilor neferoase în vederea extragerii întregului lor conținut util. O atenție specială urmează să se acorde în viitor punerii în valoare, în condiții de eficiență, a surselor noi de energie — energia solară, a hidrogenului și a biomasei — știut fiind faptul că aceste surse de energie vor reprezenta principalul suport energetic al viitorului.

Concepute ca parte integrantă a strategiei extinderii bazei naționale de materii prime și energie — și în mod nemijlocit ca direcții esențiale vizînd realizarea, în următorii ani, a independenței energetice și acoperirea în cea mai mare parte din

resurse interne a necesarului de materii prime — valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor și semifabricatelor, recuperarea și reciclarea tehnologică a tuturor materialelor sint de drept beneficiarele soluțiilor oferite de cercetarea științifică. În acest cadru, în perspectivă se va acorda atenție elaborării tehnologiilor și soluțiilor tehnico-economice apte să asigure creșterea la maximum a gradului de utilizare a fiecărei tone de materie primă; generalizării mai rapide a tehnologiilor de condiționare și reasimilare în fluxurile tehnologice a fiecărui material recuperabil, de recondiționare și refolosire a materialelor, pieselor și subsansamblelor astfel încât, până în anul 1935, să se asigure o reducere de circa 20 la sută a consumurilor în domeniul materiilor prime și să se obțină cel puțin 50 la sută din necesarul de materii prime și materiale din recuperări.

Tot în cadrul acestei strategii de dezvoltare a economiei naționale sînt încorporate direcțiile vizînd dezvoltarea producțiilor ramurilor de vîrf, prin utilizarea precumpănitoare a cercetărilor din domeniul energiei nucleare, industriei aeronautice, chimiei fine, microelectronicii etc.; asimilarea de noi produse cu caracteristici tehnice și economice superioare; extinderea acțiunii de tipizare, urmînd ca în perspectivă accentul să fie pus pe definitivarea lucrărilor de tipizare la oțeluri aliate, la materiale de construcții precum și la noi grupuri de produse; dezvoltarea activității de microproducție astfel încît, numai la nivelul anului 1984, să se realizeze peste 320 de aparate, peste 400 de materiale și bunuri de consum.

Secretarul general al partidului sublinia că de o atenție deosebită urmează să se bucure cercetarea agricolă. Constituindu-se într-un răspuns prompt, eficient programului de sporire a producției agricole și de înfăptuire a noii revoluții agrare, cercetarea din această ramură de bază a economiei trebuie să acționeze pentru promovarea largă a metodelor moderne ale agriculturii intensive, pentru sporirea potențialului productiv al solului, pentru realizarea de noi soiuri de plante și rase de animale de înalt randament. De asemenea, proiectanții și constructorii de mașini vor trebui să pună la dispoziția agriculturii mașini și utilaje perfecționate, cu consumuri reduse de energie, care să contribuie la eliminarea pierderilor la recoltare, să contribuie la dezvoltarea și modernizarea producției în sectorul zootehnic.

Orientată ferm în funcție de obiectivele majore ale actualei etape de dezvoltare rețeaua națională de cercetare trebuie să urmărească, în același timp, realizarea unor parametri înalți de eficiență. Pentru economia națională nu este indiferent modul în care sînt obținute soluțiile, efectele realizate la utilizatori, cheltuielile implicate la producător. Cercetarea științifică nu poate fi deci ruptă de judecățile economice, de imperativul desfășurării unei activități eficiente, rentabile; ea reprezintă un factor profund implicat, care trebuie să-și asimileze drept parametri de măsurare a eficienței proprii activității calitatea efectelor economice determinate de soluțiile oferite. „Înfăptuirea programului de dezvoltare mai puternică a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale pentru edificarea societății comuniste, de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al poporului — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, — presupune o creștere mai puternică a rentabilității și eficienței economice. Cercetarea științifică trebuie să urmărească permanent ca aplicarea rezultatelor cercetării, a noilor tehnologii (...) să ducă la reducerea consumurilor și la creșterea rentabilității și eficienței economice“.

Așadar, numai prin ridicarea calității și nivelului tehnic al producției, prin sporirea performanțelor și a nivelului de competitivitate al produselor se poate materializa sarcina de importanță primordială pentru progresul neîntrerupt al economiei noastre: dublarea, în următorii ani, a productivității muncii.

Realizarea tuturor acestor obiective ce stau în fața colectivelor de cercetători din diverse domenii ale științei presupune, deopotrivă cu orientarea judicioasă a eforturilor, și îmbunătățirea permanentă a cadrului și modului de desfășurare a activității. În acest sens s-a relevat că un aspect de largă perspectivă îl reprezintă însăși strategia de dezvoltare a diferitelor domenii de cercetare. Din acest unghi, urmează să se dezvolte mai puternic cercetarea în domeniul chimiei, al metalurgiei, al materialelor de construcții, în construcția de mașini și electronică, deopotrivă cu cercetarea agricolă, cea din domeniul fizicii, al matematicii și biologiei, din medicină și științele sociale. O altă trăsătură a cercetării științifice naționale o reprezintă accentul pus pe dezvoltarea cercetării fundamentale, ca principală sursă de dezvoltare a cercetărilor de produs sau tehnologice. „Ținînd seama de cerințele tot mai complexe pe care le ridică necontenit progresul științei și tehnicii moderne, arăta tovarășa Elena Ceaușescu în cuvîntarea rostită la Plenară, va trebui să acordăm în viitor o atenție deosebită dezvoltării cercetărilor fundamentale, de perspectivă, îndeosebi în domeniul

reactorilor nucleari, al cercetărilor spațiale, al teledetecției, ingineriei genetice, a fenomenelor naturii și vieții“.

Creșterea eficienței activității de cercetare presupune — odată cu stabilirea direcțiilor strategice de dezvoltare — perfecționări în planul mecanismului de asimilare a progresului tehnic, al rezultatelor cercetării în producție. Pornind de la cerința soluționării unor obiective de cercetare cu caracter interdisciplinar apare necesară o mai bună concentrare și coordonare a colectivelor din cercetare, învățămînt, producție, pe baza unor planuri comune, integrate. Totodată, pornindu-se de la existența unui număr de cercetări, a unor soluții valoroase care nu-și află în timpul convenit aplicarea în producție, se vădește necesitatea implicării mai largi a fiecărui cercetător în finalizarea propriei cercetări. S-a arătat că este necesară deplasarea, în cifre mai mare măsură, a activității de cercetare, a cercetătorilor în unități beneficiare — astfel încît acești specialiști și creatori să poată ajuta concret la aplicarea soluțiilor oferite și în același timp să-și perfecționeze propriile proiecte.

Deoarece — după cum cu deplină îndreptățire observa secretarul general al partidului — un obstacol important în promovarea progresului tehnic în economie îl reprezintă ciclul nejustificat de mare idee nouă-proiect-produs-piață, comprimarea acestui interval de timp apare drept o sarcină esențială în sfera perfecționării activității de cercetare. O primă verigă ce se cere examinată este însăși stabilirea orizontului de timp pentru care este finalizată cercetarea. Persistența unor activități de cercetare care se desfășoară pe durata a zeci de ani evidențiază nu numai o deficiență de programare a activității, ci și o mentalitate necorespunzătoare ale cărei efecte negative se răsfrîng asupra posibilităților de finalizare a investițiilor planificate, de înnoire în ritmurile prevăzute a producției. Secretarul general al partidului arăta în acest sens că un program de cercetare trebuie să fie încheiat în maximum 2—3 ani astfel încît orice investiție — inclusiv cele care înglobează instalații de înaltă tehnicitate și complexitate — să fie finalizată în același număr de ani, pentru cele cu un grad de complexitate mai scăzut fiind considerate realiste și judicioase termene mai scurte.

O importantă resursă de sporire a participării cercetării științifice naționale la progresul general al forțelor de producție rezidă în însăși creșterea productivității procesului de înnoire. Este evident că mărimea efectelor economice ale soluțiilor oferite de cercetare este direct proporțională cu calitatea acestor soluții care, la rîndul său, este condiționată de calitatea profesională, politică și umană a cercetătorilor. Tocmai din această perspectivă, pe baza analizei obiective a caracteristicilor actualei revoluții tehnico-științifice, se evidențiază clar-viziunea îndemnurilor pe care secretarul general al partidului le-a adresat, de la tribuna Plenarei C.N.S.T., tuturor cercetătorilor: chemarea de a se preocupa necontenit de ridicarea propriului nivel profesional, de a-și lărgi orizontul de cunoștințe. „Trebuie să se aibă permanent în vedere, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, că ceea ce se cunoaște pînă acum nu trebuie să mulțumească pe nimeni. Dimpotrivă, un adevărat cercetător, om de știință trebuie să pornească de la faptul că nu trebuie să repete ce s-a realizat, ci să perfecționeze, să facă noi descoperiri“.

Promovarea unei viziuni înaintate cu privire la statutul și rolul cercetătorului modern în asigurarea progresului multilateral al patriei — statut ce se bazează în chip esențial pe autoinstruire, pe autocultivare —, reprezintă nu numai un suport al progresului economic; această deschidere largă spre valorile umaniste, spre descifrarea sensurilor profunde ale evoluției societății constituie premisa împlinirii și a unei alte meniri, o nobilă misiune ce incumbă fiecărui cercetător și om de știință: salvagardarea păcii, dezvoltarea științei și tehnicii în consens cu un registru de valori umaniste. „Și în acest domeniu, sublinia secretarul general al partidului, știința, oamenii muncii de știință de pretutindeni au un rol de importanță deosebită. Ei înțeleg cel mai bine și ce înseamnă armele nucleare, ce consecințe are actuala stare de lucruri în relațiile economice mondiale“.

Prin problematica largă al cărui registru cuprinde aspecte ale dezvoltării economiei în cincinalul actual, perfecționarea mecanismului de promovare a progresului tehnic, implicarea mai puternică a cercetătorilor români în înfăptuirea politicii de pace promovată de partid, prin analiza atentă a rezultatelor, prin orizontul larg de gîndire pe care îl propune, recenta Plenară a Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie reprezintă un moment de referință în procesul angajării continue a potențialului de cercetare național la dezvoltarea economico-socială a patriei.

Cristian POPESCU

RIDICAREA CALITĂȚII PRODUCȚIEI — orientare de bază în industria metalurgică

Convorbire cu tovarășul Neculai Agachi, ministrul industriei metalurgice

INDUSTRIA METALURGICĂ are un rol important în asigurarea cerințelor economiei naționale cu metal, în valorificarea superioară a materiilor prime, în creșterea cantităților de produse destinate exportului. Practic, pînă în 1985 industria metalurgică trebuie să asigure economia națională cu toate sortimentele de metal necesare, din producție proprie sau din realizarea unor cooperări cu țările socialiste sau cu alte state, pe baza unor

schimburi echivalente, atât calitativ, cît și valoric. „Sînt necesare măsuri mult mai ferme — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. — în direcția ridicării nivelului tehnic și îmbunătățirii calității produselor. Am realizat unele lucruri bune în această privință, dar mai avem încă multe de făcut. Trebuie să luăm toate măsurile, în fiecare unitate, în fiecare sector, pentru a asigura realizarea în cele mai bune con-

diții și la cel mai înalt nivel tehnic a întregii producții, acordînd o atenție deosebită producției de export“.

Avînd în vedere importanțele sarcini ce revin industriei metalurgice în buna aprovizionare a economiei, îndeosebi cu metal, — „Revista economică“ a adresat tovarășului Neculai Agachi, ministrul industriei metalurgice, rugămintea de a răspunde la o serie de întrebări.

● În actualul cincinal, industria metalurgică are sarcina de a face pasul hotărîtor în ridicarea calitativă a producției, pentru a corespunde exigențelor sporite ale economiei și exportului. V-am ruga, tovarășe ministru, să vă referiți la mutațiile semnificative ce au loc pe acest plan.

— Realizarea obiectivului fundamental trasat de Congresul al XII-lea al P.C.R. privind trecerea la o nouă calitate în toate domeniile de activitate a stat la baza întregii noastre activități. În acest cadru eforturile au fost canalizate spre înfăptuirea programelor prioritare întocmite pentru fiecare obiectiv în parte, vizînd în principal creșterea calitativă a producției de metal și mai ales diversificarea ei, în concordanță cu necesitățile economiei.

Îndeplinirea acestor sarcini a impus, în primul rînd, modernizarea capacităților de producție existente, realizarea în mod prioritar a obiectivelor destinate obținerii unor noi produse prin tehnologii noi. Aș menționa numai cîteva capacități cu tehnologii deosebite, cum sînt: instalațiile de degazare în vid a oțelului și de decarburare avansată, de tratare a oțelului în oale de turnare la principalele combinate siderurgice în vederea obținerii unor produse de înaltă puritate, convertizorul de elaborare a oțelurilor inoxidabile la C.S. Galați, noi capacități de oțeluri de scule, laminorul de profile mici și sîrmă la Combinatul de oțeluri speciale Tirgoviște, noua capacitate de țevi inoxidabile de la întreprinderea de țevi „Republica“, secțiile de microproducție de la Institutul de cercetări metalurgice București și altele.

Pe baza acestor noi capacități s-a asigurat creșterea, în producția totală de oțel, a ponderii oțelurilor de calitate și slab aliate la circa 48%, a oțelului aliat și înalt aliat la 10,9%, iar în cadrul acestei grupe o pondere însemnată o dețin oțelurile pentru rulmenți și organe de asamblare, pentru transformatoare, scule etc., într-un cuvînt oțelurile valoroase, mult solicitate de economia națională. În acest an, față de 1982, la o creștere medie de 19,4% a producției de laminate finite pline, producția de laminate pentru rulmenți crește cu 39%, iar cea de laminate inoxidabile de 4,4 ori; la table și benzi laminate la rece, de asemenea, față de o creștere medie de 9,8%, producția celor pentru transformatoare va spori de 8,5 ori, iar producția de table și benzi inoxidabile de 3,12 ori. Și la țevi, față de o creștere medie de 16,7% în 1982, producția de țevi aliate va crește în acest an cu 43,8%, a celor de extracție cu 33%, a celor inoxidabile de 3 ori, iar la prăjini de foraj de 2,2 ori. Producem astăzi table pentru cazane și recipiente sub presiune cu garanții la temperaturi ridicate și scăzute, table groase din oțeluri rezistente la coroziune, table și benzi din oțeluri inoxidabile, table și benzi pentru industria electrotehnică etc. Produsele tubulare s-au diversificat și îmbunătățit calitativ, extinzîndu-se producția pentru cazane, foraj petrolier, biciclete și motoare, axe cardanice etc.

Printre produsele destinate ramurilor de vîrf ale industriei menționez sîrmele din aliaje rezistive pentru electrotehnică și electronică, electrozi speciali de sudură, laminate și produse extrudate și trase din aliaje de aluminiu pentru industria aeronautică, produse din oțel inoxidabil și refractar destinate echipamentelor din programul energetic nuclear, precum și produse refractare speciale pentru aplicarea noilor tehnologii. Realizarea în țară a acestor produse a condus la reducerea sensibilă a importurilor.

● Ținînd seama că metalurgia se află în rîndul industriilor energofage, am dori să vă referiți și la măsurile și acțiunile întreprinse pentru diminuarea consumului energetic și valorificarea resurselor energetice secundare.

— În metalurgie, după cum este cunoscut, procesele tehnologice se desfășoară la temperaturi înalte, necesitînd consumuri mari de combustibili și energie, fiind considerate din acest punct de vedere procese „energo-intensive“, însoțite în același timp și de degajări importante de căldură, în mediul ambiant. Ținînd seama de toate acestea, s-a acționat pentru schimbarea structurii producției de oțel, în sensul creșterii ponderii oțelului de convertizor cu insulfare de oxigen; introducerea unor noi procese tehnologice pentru prelucrarea metalului (turnarea continuă a oțelului, laminarea în flux din același material cald, metalurgia de oală etc.); stingerea uscată a cocsului; desulfurarea fontei în afara furnalului.

O altă serie de măsuri se referă la conservarea energiei prin: folosirea încălzirii calde în cuptoarele de reincălzire și încălzire ale laminatoarelor; modernizarea instalațiilor de ardere; modernizarea cuptoarelor industriale, a furnalelor și cauperelelor acestora, creșterea temperaturii aerului insuflat în furnale, precum și a aerului de combustie. Ca urmare a măsurilor amintite, consumurile energetice specifice la majoritatea produselor siderurgice au scăzut în fiecare an cu 2—5%, ceea ce s-a reflectat pozitiv în consumul total de combustibil raportat la tona de oțel brut.

O atenție deosebită s-a acordat creșterii gradului de valorificare a resurselor energetice re folosibile. Astfel, în acest an volumul resurselor energetice re folosibile valorificate va spori față de realizările anului 1982 cu circa 20%, ceea ce va conduce la înlocuirea unor cantități importante de hidrocarburi, în special de gaze naturale. În acest scop s-a prevăzut execuția în marile unități metalurgice a unui volum de investiții de 1,1 miliarde lei, urmînd ca pentru perioada 1984—1985 să mai fie alocat un volum de 2,7 miliarde lei; toate aceste lucrări vor permite recuperarea a circa un milion tone combustibil convențional.

În preocupările noastre de viitor figurează și recuperarea unui important volum de resurse de potențial termic redus, precum și a unor resurse pentru care încă nu există soluții pe plan mondial, dar pentru care se fac cercetări.

● **Ce preocupări există pentru asimilarea de noi mărci de metal de calitate în vederea reducerii importurilor?**

— Reducerea importurilor, sarcină de prim ordin stabilită de Conferința Națională a partidului, ne-a mobilizat în aplicarea unor **programe speciale** pentru realizarea unor oțeluri de valoare ridicată, ceea ce a impus sporirea gradului de prelucrare a acestora. În acest sens am organizat colective speciale și s-au elaborat programe concrete pentru asimilarea unor produse ce se importau, iar periodic organele de conducere ale ministerului au analizat programele prioritare care prevedeau asimilarea unor noi sortimente deficitare. S-au propus măsuri pentru introducerea în programele de investiții a obiectivelor necesare și modernizarea unor capacități existente pentru realizarea produselor metalurgice care se importau. Ca rezultat, s-au asimilat peste 30 mărci de oțel și s-a asigurat laminarea unor tipodimensiuni care constituiau pînă în prezent produse specifice importului.

Avem, totodată, stabilite programe concrete pentru fiecare sortiment, cu egalizarea etapelor de realizare pînă la satisfacerea integrală a necesităților economiei și crearea unor disponibilități pentru export. Considerăm că sarcina trasată de a se reduce importul a condus la creșterea preocupării metalurgistilor pentru realizarea în țară a unui număr mare de sortimente ce se importau și deci la creșterea eficienței economice a ramurii noastre.

● **Ce se poate face pentru ca producția fizică să se realizeze nu numai global ci și la sortimentele de înaltă calitate și în condiții de eficiență ridicată?**

— Să menționez mai întii faptul că, **urmărirea realizării producției fizice, în structură, este o necesitate.** În fiecare colectiv de lucru, realizarea cantității trebuie să rămână un indicator de bază, care trebuie urmărit sistematic. De aceea, nominalizarea prin plan a unor sortimente și subsortimente cerute de economie este necesară, iar cantitățile realizate trebuie să se livreze numai pe baza contractelor economice încheiate cu partenerii interni sau externi.

Pe de altă parte însă, preocupările pentru aspectele calitative ale producției, pentru creșterea eficienței economice trebuie să se situeze cel puțin la același nivel. Se știe că, urmare a aplicării noului mecanism economico-financiar, a crescut rolul unor indicatori cum ar fi costul de producție, valoarea producției nete, productivitatea muncii — elemente calitative deosebite ale activității de producție, a căror realizare, împreună cu producția fizică, se constituie ca sarcini de bază ale tuturor colectivelor de muncă din întreprinderi.

Totuși, se pune întrebarea: de ce unele sortimente sînt deficitare și nu se realizează în mod ritmic? Considerăm că pentru asigurarea acestor sortimente se impun cîteva măsuri mai deosebite. Una dintre acestea este **creșterea capacităților de producție** prin dotarea cu instalații speciale pentru prelucrarea și controlul suprafețelor privind producția de rulmenți, a organelor de asamblare, a țevilor inoxidabile și de înaltă precizie, a sîrmele rezistive etc. O altă măsură este **creșterea capacităților de microproducție** pe lângă institutele și centrele de cercetare precum și în unitățile productive, care să preia realizarea unor sortimente unicate și de serie mică pentru eliminarea importurilor. Aceasta necesită însă consolidarea și lărgirea centrelor de cercetare-proiectare din cadrul unităților productive, deoarece în prezent acestea nu sînt dezvoltate suficient, din care cauză problemele complexe ale metalurgiei nu pot fi urmărite îndeaproape și la nivel corespunzător. Am luat unele măsuri care să îmbunătățească această situație, dar considerăm util să subliniem necesitatea ca activitatea tehnologică din secții să fie urmărită de ingineri de înaltă calificare, retribuți la nivel de inginer principal I și II, ale căror atribuții și răspunderi să fie legate direct de calitatea produselor și de aplicarea corectă a tehnologiilor. Pe de altă parte, problemele de aprovizionare tehnico-materiale să fie rezolvate ritmic de organele investite cu aceste atribuții pe economie și în acest fel cadrele de conducere din unități le vom crea posibilitatea de a-și concentra activitatea mai mult asupra realizării produselor din programe la cantitatea și calitatea contractate.

● **Cum se explică totuși faptul că, în timp ce economia dispune de stocuri de metal, cerințele industriei constructoare de mașini cit și ale altor beneficiari nu sînt satisfăcute prompt?**

— Unitățile M.I.M. au obligația, prin lege, să livreze produsele pe bază de contracte; orice abatere se sancționează. Stocurile la beneficiari se datoresc solicitării unor produse care nu au fost în concordanță cu cerințele consumului lor.

Pentru preîntîmpinarea acestor neajunsuri, considerăm că

ar fi util ca beneficiarii, inclusiv M.A.T.M.C.G.F.F. și C.S.P., să fie mai receptivi în adaptarea cerințelor din contractele economice încheiate la necesitățile reale ale consumului. Am în vedere măsuri privind îmbunătățirea contractării producției metalurgice, și anume: produsele de serie să se contracteze o dată pe an, cu posibilitatea ca modificarea contractelor să se facă semestrial, iar la producția de utilaje tehnologice contractele să se încheie semestrial, eventualele modificări urmînd să se facă cu 45 de zile înainte de începerea trimestrului, prin corectarea specificațiilor din contractele încheiate. Să se prevadă întărirea răspunderii beneficiarilor de metal, afit în cazul contractării necorespunzătoare a produselor de metal, cît și în cazul producerii stocurilor fără mișcare. În ceea ce privește sortimentele deficitare la care vă referiți, consider că am răspuns anterior.

În același timp, se impun unele măsuri pentru întărirea activității tehnologice în unitățile de producție, dezvoltarea capacităților de producție și dotarea tehnică necesare realizării sortimentelor deficitare. Acționăm în acest sens pentru realizarea, împreună cu ministerul de profil, a echipamentelor de control a regimului termic al cuptoarelor de încălzire și controlul produselor metalurgice care să asigure verificarea permanentă a parametrilor conform tehnologiei și normelor.

Concomitent cu realizarea și dotarea cu instalații, agregate și tehnologii noi, ne preocupăm permanent pentru creșterea nivelului de calificare al tuturor oamenilor muncii corespunzător acestor dotări. Consider că este util, totodată, să se revizuiască actele normative în vigoare, privind stimularea materială și morală a activității de invenții și inovații, precum și găsirea unor coeficienți de apreciere mai corecți pentru realizarea unor sortimente deficitare.

● **Ce propuneri ați avea pentru fructificarea mai bună a pirghiilor economice, astfel ca problema ridicării calității și a reducerii costurilor să ocupe primul loc în activitatea fiecărui colectiv?**

— Desigur, în centrul preocupării colectivelor din toate unitățile stau sarcinile privind ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, precum și reducerea continuă a costurilor de producție, îndeosebi a cheltuielilor materiale. În 1982 costurile de producție realizate în industria metalurgică au fost reduse față de 1980 cu 12,0 lei la mia de lei cheltuieli totale și respectiv cu 13,7 lei la mia de lei cheltuieli materiale. În 1983 efortul este mult mai accentuat, prevăzîndu-se prin plan o reducere la cheltuielile totale de 19,6 lei la mia de lei, din care circa 9 lei la mia de lei la cheltuielile materiale.

Pentru realizarea acestor sarcini s-au stabilit programe speciale în toate unitățile care vizează în primul rînd reducerea consumurilor specifice, îndeosebi de metal, cocs metalurgic, electrozi siderurgici, materiale refractare etc., precum și îmbunătățirea structurii și calității producției, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și a materialelor folosite, recuperarea și refolosirea deșeurilor metalice și a altor materiale, creșterea volumului recondiționării de piese de schimb, subansamble, cilindri de laminor, utilaj de turnare etc. De asemenea, se va insista pe creșterea răspunderii tuturor colectivelor pentru gospodărirea și folosirea cu eficiență a tuturor resurselor materiale și bănești, prevenirea oricărei cheltuieli fără justificare și a risipei, reducerea la strictul necesar a cheltuielilor administrativ-gospodărești.

O importanță deosebită în direcția stimulării și ridicării calității și reducerii consumului de materii prime și materiale o reprezintă măsurile adoptate la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la stabilirea prețurilor de producție și de livrare pe metru liniar, metru pătrat sau pe bucată. Folosirea unor asemenea pirghii economice va determina și în cadrul industriei metalurgice fixarea de prețuri pentru un număr mai mare de sortotipodimensiuni — grosimi, lățimi, lungimi etc. — în locul tonajelor folosite pînă în prezent, fapt ce va crea posibilitatea satisfacerii mai depline a cererii beneficiarilor, în condițiile folosirii mai eficiente a materialelor și ridicării calității produselor.

În fine, considerăm că propunerile din proiectul programului de aplicare a hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. în domeniul retribuiri muncii, a repartii veniturilor oamenilor muncii vor crea condiții pentru stimularea colectivelor, precum și creșterea răspunderii acestora pe linia îmbunătățirii calității, reducerii costurilor de producție, sporirii rentabilității și a eficienței economice.

Convorbire realizată de
Vasile BOESCU

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

PLANUL LA EXTRAȚIA ȚIȚEIULUI — REALIZAT RITMIC, INTEGRAL

REAUZAREA ritmică, integrală a sarcinilor de plan în industria extractivă constituie o sarcină de mare răspundere a fiecărui colectiv. Eforturile ce se depun în acest sector de activitate trebuie să conducă — odată cu realizarea prevederilor de plan pe acest an — și la depistarea de rezerve care să acopere cerințele pentru viitor.

În industria petrolului realizarea integrală a prevederilor impune o amplă mobilizare a eforturilor pe linie de cercetare-produție, astfel ca la fiecare sondă și schele să se realizeze producția la niveluri cât mai ridicate. Ce s-a întreprins și se întreprinde la schele Viforita pentru ca prevederile de plan la extracția țiteiului să se realizeze în cât mai bune condiții ?

PENTRU ACEST an, schelele au realizat o producție superioară de țitei față de 1982, în timp ce la gaze nivelul este cel din anul precedent. În primele cinci luni din 1983, deși s-au obținut producții superioare față de aceeași perioadă a anului trecut, planul fizic nu a putut fi realizat la cotele planificate. Pentru creșterea producției de țitei și recuperarea rămănișii în urmă, petroliștii schelele acționează intens — așa cum s-a cerut și în ultimele documente de partid — urmărind zilnic producția sondelor, începând cu controlul parametrilor de funcționare a debitelor, controlul funcționării pompelor de fund, curățirea țevilor de extracție de parafină depusă, întreținerea echipamentelor de suprafață etc.

Această preocupare se materializează zilnic într-un grupaj de informații care pornesc pe orizontală și verticală, astfel încât operativ să poată fi corectată orice deviere de la programul de exploatare stabilit. În acest mod, la sondele din care se extrage astăzi țitei și gaze se fac zilnic mii de observații și măsurători, consemnate în cea mai mare parte în rapoarte ce constituie zestrea informațională cu ajutorul căreia maiștrii, tehnicienii și inginerii elaborează programe care concurează la menținerea unui nivel de producție cât mai aproape de potențialul productiv al sondelor. Se execută anual, pe baza acestor informații, peste 1000 de operații de optimizare, se aplică sute de măsuri de îmbunătățire a debitelor stratelor prin diverse metode și tratamente de strat, acțiuni de stăvilire a nisipului etc.

Aplicarea tehnologiilor noi se află de asemenea în permanență în atenția colectivului. Astăzi, o bună parte din zăcămintele în exploatare este su-

pusă proceselor de creștere a factorului de recuperare, unele constituind tehnici de virf, așa cum sînt: injecția de apă viscoasă, injecția ciclică de abur și combustia subterană umedă etc. În ultima vreme, ca urmare a creșterii volumului de apă sărată din zăcăminte, au apărut noi probleme de ordin tehnologic, ceea ce a determinat orientarea spre realizarea unor instalații de acoperiri interioare a materialului tubular cu un strat anticoroziv. Experiența căpătată în acest domeniu a condus la creșterea producției, la valorificarea mai deplină a resurselor de țitei în diferite sectoare ale schelei.

Prin eforturile deosebite ale sondorilor s-a reușit astfel ca o parte din rămănișii în urmă din perioadele anterioare să fie recuperate, nu însă în totalitate. De aceea, s-a trecut la aplicarea de noi măsuri în funcție de starea fiecărei sonde, fapt ce ne dă garanția că, într-un interval scurt de timp restanțele vor fi recuperate, iar planul la zi va fi realizat.

ÎN PREZENT, subunitățile schelele se află în perioada de consolidare a activității, în conformitate cu noua organizare. Trecerea de la organizarea veche pe secții la cea nouă pe **brigăzi complexe de producție** s-a făcut fără dificultăți și se pot aprecia de pe acum avantajele ei economice. Considerăm că apropierea unui mare număr de specialiști de sonde și instalații va conduce la îmbunătățirea radicală a urmării producției, la creșterea calitativă a lucrărilor de fund, la aplicarea mai eficientă a metodelor tehnologice noi care să permită sporirea producției pe fiecare sondă.

Paralel cu desfășurarea programului de măsură întocmit la nivelul schelele, încă din trim. IV 1982 care, pe baza datelor noi de producție, se reactualizează în permanență, o atenție deosebită se acordă derulării graficului de punere în producție a sondelor noi și de urmărire a programului de cercetare geologică. Menționăm că în privința cercetării geologice, măsurile întreprinse încă din anul 1976 au condus la depistarea de noi rezerve, fiind săpate în acest sens un număr mare de sonde. Cu toate acestea, volumul potențial de rezerve depistat până în prezent este sub cel prevăzut prin studiile și cercetările anterioare întreprinse. Aceste rezultate au marcat serios realizările, astfel încât s-a trecut la intensificarea preocupărilor de revizuire masivă a programului de cercetare, pentru care s-a solicitat și sprijinul Ministerului Geologiei (care coordonează acest program).

Probleme mari care să condiționeze realizarea sarcinilor de plan nu sînt; experiența de pînă acum a reliefat însă existența unor neajunsuri, unele din ele provenind din stilul de lucru al colectivului nostru, altele din imperfecțiuni și neajunsuri ale sistemului de aprovizionare tehnico-materială, care nu răspunde întotdeauna prompt nevoilor curente ale producției. În plus, dificultățile pe care le întâmpinăm ca urmare a uzurii parcului auto pentru transport impun, după părerea noastră, revizuirea încadrării acestor mijloace, în sensul stabilirii unor condiții de casare mai coborîte, dacă se are în vedere că ele parcurg trasee extrem de grele în comparație cu mijloacele I.R.T.A., de exemplu, care în general circulă numai pe șosele asfaltate. De asemenea, la stabilirea normativelor de casare a unor mijloace speciale, cum sînt trolie mobile de intervenții la sonde, nu s-a ținut seama de faptul că acestea sînt în funcțiune 24 ore/zi. Din observațiile făcute în decursul timpului rezultă că la aceste mijloace, după o exploatare de circa 5 ani, cheltuielile de întreținere și timpul de staționare pentru reparații cresc vertiginos, astfel că devine mai economică înlocuirea lor decît menținerea în funcțiune.

În activitatea curentă sînt utilizate numeroase instalații, utilaje, repere etc. din producția M.I.C.M. și M.I.M. În general sîntem satisfăcuți de aceste produse, ele acoperind o gamă largă de nevoi ale activității productive. Trebuie însă să subliniem că există unele situații în care ritmicitatea livrării acestor produse lasă de dorit. Desigur, o asemenea situație pune sub semnul întrebării, în unele cazuri, realizarea integrală a producției, utilizarea rațională, eficientă a capacităților de producție etc. Iată de ce considerăm că este de datoria specialiștilor, factorilor de decizie din unitățile furnizoare, aparținînd de cele două ministere, să găsească căile și modalitățile concrete de respectare a termenelor de livrare trecute în contracte.

Am solicitat, de asemenea, pentru a satisface dorința mai veche a maiștrilor și specialiștilor din petrol, punerea la dispoziție de către furnizori a prospectelor și cataloagelor produselor care fac obiectul activității petroliere, precum și a altor produse pe care încă nu le cunoaștem, dar care ne-ar putea fi de un real folos în activitatea noastră.

Toma PANȚU
directorul Schelele Viforita
județul Dimbovița

CREȘTEREA EFICIENȚEI PRIN DIMINUAREA CONSUMURILOR MATERIALE

IN PROCESUL complex de dezvoltare intensivă, multilaterală a economiei naționale un rol tot mai important revine utilizării eficiente a tuturor resurselor materiale și umane implicate în procesele de producție. În acest sens, la Conferința Națională a partidului se sublinia că: „**odată cu dezvoltarea bazei de materii prime, este necesar să acționăm cu toată fermitatea pentru reducerea consumurilor materiale, înlăturarea oricărei risipe, folosirea judicioasă a materiilor prime, recuperarea și refolosirea materialelor**”.

Importanța deosebită acordată acestei probleme s-a materializat, la întreprinderea „23 August”-București, în programe concrete de activitate, menite să transpună în practică prețioasele indicații ale secretarului general al partidului cu ocazia întâlnirilor cu oamenii muncii și factorii de decizie din această unitate. Faptul că întreprinderea dispune astăzi de o fabricație de piese turnate și forjate cât și de sectoare de prelucrare cu profil de unicat (fabrica de utilaje complexe), respectiv serie (fabricile de motoare și locomotive), îi oferă posibilitatea unor intervenții rapide, prin măsuri concrete, asupra întregului flux tehnolo-

gic „materie primă — produs finit”. În scopul reducerii sistematice a consumurilor materiale în general, a celor de metal în special.

■
ÎN ACEST AN întreprinderea și-a intensificat eforturile pe linia reducerii consumurilor materiale printr-o colaborare permanentă între I.C.S.I.T. — „Faur”, ca proiectant al marii majorității a produselor din fabricație și serviciile de proiectare tehnologică. Tratarea unitară și coordonarea eforturilor compartimentelor implicate este asigurată de un program de măsuri privind reducerea consumurilor de materii prime pe fiecare unitate de produs, a cărui finalizare se va concretiza într-o reducere a consumului de metal cu peste 4 000 t. Până în prezent, măsurile întreprinse au condus la o economie de peste 760 tone metal.

În ansamblul preocupărilor colectivului de oameni ai muncii din întreprindere se înscriu, în primul rând, cele privind:

1. Îmbunătățirea tehnologiilor de prelucrare la cald în vederea micșorării adaosurilor de prelucrare. Astfel, la turnătoria de neferoase s-a reușit

pină în prezent o reducere a consumului de metal cu 4,7 la sută față de 1980, prin extinderea unor tehnologii avansate, turnarea în cochilii, formarea în miezuri-coji, folosirea miezurilor metalice în locul celor clasice, extinderea utilizării miezurilor de nisip etc. În turnătoriile de fontă, consumul de metal a scăzut în primele cinci luni cu 3,8 la sută față de 1980, prin extinderea folosirii miezurilor de nisip peliculizat, a amestecurilor pe bază de rășini întăritoare etc.

În secțiile de prelucrare, respectiv la fabricația de utilaje complexe, se estimează obținerea unei economii de 720 tone metal pe an prin întocmirea unor planuri de croire rațională, reducerea adaosurilor tehnologice și folosirea laminatelor calibrate și debitate la gata pentru piesele din tablă. Tot prin măsuri de îmbunătățire a tehnologiei (rularea inelelor la rece) se va obține o economie anuală de peste 80 t metal în fabricația de echipament de frână.

2. Reproiectarea unor subansamble.

Prin măsurile luate până în prezent (reproiectarea ramei de boghiu folosind elemente ambutisate la locomotivele LDH 700 și 450 CP, reproiectarea grupului de răcire înlocuind elementele de radiator tip celular cu tip compact, modificarea constructivă a carterului prin desființarea pernelor de aer, micșorarea adaosului de prelucrare la un număr de 100 reperi, modificarea semifabricatului de laminat finit în țeavă la un număr de 14 reperi, anularea găurilor de ulei din carter pentru VED) și optimizarea tubulaturilor la VED) s-a obținut — pe lângă o creștere importantă a productivității muncii — și reducerea consumurilor de metal cu peste 180 t/an.

Trebuie evidențiat că s-a acționat cu precădere pentru reducerea consumului la materiale deficitare, micșorându-se astfel importurile, ceea ce a influențat pozitiv eficiența economică. Numai la produsul locomotiv Diesel electrică 1500 CP — s-a redus consumul specific în decursul ultimilor ani cu circa 20 la sută.

3. Refolosirea pieselor din activitatea de întreținere, prin recondiționarea lor. În tabel sînt prezentate realizările obținute de întreprindere în acest an, economiile de metal realizate prin reproiectare, concretizate în reducerea consumului de metal cu peste 180 t/an. Toate aceste realizări au influențat pozitiv și nivelul de îndeplinire a prevederilor de plan, la principalii indicatori. Astfel, pe primele cinci luni ale anului producția netă a fost realizată în proporție de 101,1 la sută, producția marfă 100,5 la sută, producția marfă vîndută și încasată 104,3 la sută.

■
FĂRĂ ÎNDOIALĂ, eforturile colectivului de oameni ai muncii din întreprindere s-ar fi putut concretiza în rezultate și mai bune, pe linia reducerii consumurilor materiale dacă din procesul de producție ar fi fost mai operativ și eficient înlăturate unele

Dorel ȘTEFAN

(Continuare în pag. 13)

Economii de materiale prin recondiționare (la întreținere și reparații)

1) Recondiționarea pieselor prin prelucrări mecanice	Tip de piese	Economii de metal t/an
a) La dimensiuni de reparație	<ul style="list-style-type: none"> ● cilindrii ciocanelor de forjare ● cilindrii pieselor hidraulice ● cilindri de acțiune și mașini-unelte ● capete de axe ● ghidaje de mașini-unelte ● șuruburi conductoare ● axe de mașini-unelte ● carcase, suportți ● pinioane ; planșe ● construcții metalice ● carcase, bațiuri ● montanții ciocanelor de forjă și preselor ● suportți, axe ● roți anelvate, roți dințate ● capace, broșe ● piulițe șurub, conductor 	53,5
b) Prin folosirea compensatorilor	<ul style="list-style-type: none"> ● capetele rotoarelor electrice 	17,12
c) Prin înlocuirea unei părți din presă	<ul style="list-style-type: none"> ● capete de axe cu nit de jonă ● chesoane, roți dințate, cojoace ● roți de rulare a podurilor rulante ● roți de rulare a cuptoarelor cu vatra mobilă 	37,2
2) Recondiționarea pieselor prin sudare și încărcare cu arc electric	<ul style="list-style-type: none"> ● axe principale, axe diverse ● roți dințate, lagăre ● pistoane și alte elemente de aparatură hidraulică 	22,0
3) Recondiționarea prin încărcare cu arc electric	<ul style="list-style-type: none"> ● saboți de ciocan ● ghidajele batiurilor mașini-unelte ● nivelurile mașinilor unelte 	68
4) Recondiționarea pieselor prin metalizare		16,4
5) Recondiționarea prin acoperiri electrolitice		3
6) Recondiționarea prin plan		7,16
	Total	288,82

Campania agricolă de vară

Organizare exemplară a lucrărilor, evitarea oricăror pierderi de recoltă

CONDIȚIILE climatice dificile, de secetă îndelungată, în care s-au dezvoltat culturile de cimp în actualul an agricol într-o serie de județe, fac imperios necesar ca recoltarea și lucrările ce urmează să fie organizate în așa fel, încât să nu se piardă nici un bob. Totodată, refacerea parțială a rezervei de apă din sol, datorată aplicării unui program intern de udări și ploilor din ultima vreme, este necesar să fie valorificată din plin pentru a asigura culturilor cu maturizare mai târzie, ca și celor succesive, un cât mai bun randament la hectar.

Secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a subliniat la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 26—27 mai: „**Avem tot ce este necesar — și trebuie să se ia toate măsurile în vederea stringerii în cel mai scurt timp a recoltei, fără nici o pierdere. Dacă acest lucru e valabil în general, anul acesta, această problemă are o însemnătate deosebită... Să luăm toate măsurile pentru a stringe recolta până la ultimul bob, în așa fel încât să asigurăm ca întreaga producție să fie culeasă și depozitată în mod corespunzător.**”

Se impune, deci, creșterea preocupărilor specialiștilor, a tuturor lucrătorilor din agricultură pentru o bună organizare a muncii pe întregul segment al procesului de recoltare. Un rol aparte îl ocupă alegerea momentului optim, când trebuie declanșat recoltatul, când bobul intrunește toți parametri de calitate (mărime, formă, culoare, umiditate etc.) la un nivel superior, adică atunci când este în pîrg. Recoltarea într-un stadiu de vegetație prea timpuriu duce la obținerea unor produse cu un grad accentuat de umiditate, pentru reducerea căruia se fac importante cheltuieli suplimentare, fără nici un corespunzător productiv. Pe de altă parte, stringerea producțiilor cerealiere când plantele sînt într-un stadiu prea avansat de coacere are ca efect creșterea gradului de scuturare a boabelor, deci de diminuare a recoltelor.

Organizarea exemplară a producției și a muncii în această campanie de vară trebuie să se manifeste acum, când a început să se desfășoare în ritm intens recoltarea cerealelor; ea trebuie să garanteze ca recoltarea, transportul și depozitarea producției să se facă în timp scurt și fără pierderi. Agricultură dispune pentru această campanie de importante forțe mecanice și umane, suficiente pentru executarea în termenele optime stabilite a tuturor lucrărilor.

Dacă recoltatul orzului s-a încheiat în majoritatea județelor din vestul, sudul și sud-estul țării, este necesar să se treacă fără întârziere la pregătirea pentru recoltare a suprafețelor ocupate cu grâu, care au ajuns la maturitate. Specialiștii trebuie să identifice operativ solele pe care recolta a ajuns în stadiul optim de coacere și să programeze stringerea grâului într-un interval compact, folosind pe deplin fiecare oră, fiecare combină, fiecare mijloc de transport. Pe lângă o deosebită organizare și disciplină a muncii este necesară adoptarea unor soluții tehnice specifice fiecărei parcele ce urmează a fi recoltată. Aceste măsuri sînt oportune întrucît în majoritatea lanurilor, orzul și grîul au talie mică, de cîteva zeci de centimetri; ca atare, numai prin adaptări la sistemul de tăiere al combinelor — ca și prin folosirea, în unele situații, a seceratului manual — se poate realiza o recoltare eficientă.

Un accent deosebit trebuie pus pe utilizarea rațională a tractoarelor și mașinilor agricole (combine pentru recoltat, prese de balotat paie etc.) folosite în această campanie. Numărul și calitatea mijloacelor tehnice existente permit ca acestea să realizeze recoltarea în cîteva zile a orzului și grîului din județele din sudul țării, pentru a fi deplasate apoi în județele din zona centrală și de nord.

Pentru aceasta, fiecare unitate agricolă are obligația să folosească la maximum combinele pentru recoltare, presele pentru ambalarea întregii cantități de paie și eliberarea terenului, mijloacele de transport pentru predarea la centrele de recepție și punerea la adăpost a întregii recolte. Organizarea în flux

continuu a tehnologiei de recoltare permite o folosire eficientă a dotării tehnice și contribuie, în același timp, la diminuarea la minimum a pierderilor de recoltă. Totodată, trebuie evitată deplasarea în gol a tractoarelor și mașinilor agricole, astfel încît să se reducă substanțial timpul morți și să se elimine orice risipă de carburant. Unitățile agricole care au cultivat cereale pe pante sau pe alte terenuri unde eficiența combinelor este redusă au datoria de a organiza efectuarea recoltării manual, cu multă grijă.

Totodată, la transportul recoltei este nevoie să fie mobilizate mijloacele hipo ale țărănilor, camioane ale unor unități industriale și prestatoare de servicii din zonă.

Transporturile cu volum mic și greutate mare (cazul cerealelor) ar trebui efectuate cu autocamioane și tractoare rutiere cu remorci, iar transporturile cu volum mare și greutate mică (paiele) — cu atelaje și cu remorci.

Pentru organizarea rațională a transporturilor, o mare însemnătate prezintă aplicarea justă a normelor de transport, raționalizarea operațiilor de încărcare și descărcare. Unitățile agricole trebuie să asigure utilizarea la maximum a puterii mijloacelor de transport; un autocamion trebuie să aibă în permanență o remorcă, iar tractoarele să transporta două remorci. Durata unei curse trebuie să fie cât se poate de redusă. Ea este influențată direct proporțional de distanța parcursă într-o singură direcție, de timpul necesar încărcării, descărcării — și invers proporțional de viteza medie de deplasare. Transportul pe distanțe mici este mai eficient cînd se efectuează cu mijloacele hipo, decît cu cele mecanice.

Minimizarea duratei transporturilor și a cheltuielilor de transport presupune și alegerea celei mai raționale rute. În cazul produselor de volum, care nu utilizează corespunzător capacitatea de transport a camioanelor, tractoarele cu remorci devin mai convenabile decît autocamioanele. Pe de altă parte, pe drumurile în stare bună este necesar să se folosească mijloace de transport cu viteze mai mari de deplasare. În cazurile în care distanțele la care urmează a fi transportat grîul la bază sînt egale, se impune o repartizare optimă a cantității de produse pe fiecare categorie de mijloace de transport.

GRÂUL ȘI SECARA ocupă, în acest an, circa 20% din suprafețele cultivate în agricultura județului Ialomița. Circa 14% din terenurile ocupate cu aceste culturi se regăsesc în unități agricole de stat, iar restul — în cooperative agricole de producție. În general este vorba despre soluri cernoziomice, bilan de stepă, precum și soluri aluvionare, slab humifere, cu textură fină (în special în zona de sud a județului). Ele au fost însămînțate cu sămînță de calitate superioară din soluri de mare randament, după premergătoare bune, executîndu-se corect lucrările solului și fertilizarea.

În acest an, Consiliul unic agroindustrial Urziceni are o suprafață cultivată cu orz de aproximativ 1 800 ha (din care 63% în sectorul cooperatist) și o suprafață dublă ocupată cu grâu (din care 88% în cooperativele agricole). Toate aceste terenuri sînt comasate la 7 C.A.P.-uri și o întreprindere agricolă de stat, deservite de mijloacele mecanice ale S.M.A. Urziceni.

Și aici, seceta prelungită a influențat negativ producțiile, ceea ce a determinat specialiștii să caute soluții de compensare a pierderilor. Pe suprafețele de pe care se recoltează orzul și grîul se preconizează a fi însămînțată imediat a doua cultură — fasole, mazăre, porumb boabe, legume, plante de nutreț ș.a. La orz recoltatul s-a încheiat, cu excepția cooperativei Malu Roșu și Adîncata, unde s-au înregistrat rămîineri în urmă. În cadrul fluxului tehnologic, lucrările ce trebuie urgentate sînt eliberarea de paie a terenurilor și însămînțarea lor cu culturile duble. S-a hotărît ca în cea mai mare parte, suprafața eliberată să fie semănată în miriște, fără discuire sau arat, în funcție de culturile premergătoare. Dotarea tehnică a Consiliului unic agroindustrial Urziceni — din care fac parte și 20 de semănători M.C.S.N.-6 (mașini combinate pentru semănat în teren nearat) — permite aplicarea în condiții optime a acestei soluții. Porțiunile de teren dintre rînduri se lucrează cu cultivatorul, în timpul prăsitului mecanic.

Pentru ca recoltatul grîului să se desfășoare în bune condiții, C.U.A.S.C. Urziceni a antrenat 62 de combine C12, cu ajutorul cărora lucrarea se poate încheia în 10 zile. Presele de balotat paie vor lucra în agregat cu tîrșurile pentru colectat baloți, grupate pe o singură solă. Miriștea se va tăia de la înălțimea minimă posibilă. În acest sens, la dispozitivul de tăiere al combinelor (pe rabatoare) s-au montat palete din cauciuc, ce fac posibilă colectarea tuturor spicelor (indiferent de dimensiuni), reducîndu-se, în felul acesta, la minimum pierderile. De asemenea, stringerea în întregime a cantității de pleavă rezultată în urma treieratului este posibilă prin organi-

dr. Gh. N. IOSIF

(Continuare în pag. 27)

Diversificarea și extinderea cooperării economice reciproc avantajoase cu țările în curs de dezvoltare (II)

OPTIUNEA pentru tehnologiile adecvate în cadrul transferului internațional nu intră în contradicție cu pozițiile inițiale pentru tehnologie înaintată, ci reprezintă o schimbare de optică, o abordare mai complexă a transferului de tehnologii. Astfel, în Declarația și Programul de acțiune pentru instaurarea noii ordini internaționale, elaborate de sesiunea a VI-a a Adunării generale extraordinare a O.N.U., este menționat că trebuie făcute eforturi pentru a se crea cele mai bune condiții de acces la tehnici moderne, dar adaptate la condițiile economice, sociale și ecologice particulare ale țărilor în curs de dezvoltare și la stadiile de dezvoltare ale acestora. Raportul celei de-a doua Conferințe generale a ONUDI (Lima 1975) menționa că este necesar „...a se stabili de urgență un program concret și concertat de acțiuni vizând a promova punerea la punct a transferului și întrebunțarea de tehnici industriale adecvate intențiilor țărilor în curs de dezvoltare, răspunzând, înainte de toate, nevoilor ramurilor industriale, determinate de condițiile sociale”¹⁾.

Țările în curs de dezvoltare văd în tehnologiile adecvate un mod concret de rezolvare a problemelor lor de natură social-politică, de nivel de trai, de protecție a mediului înconjurător, de independență reală.

Astfel, de exemplu, în India se afirmă că tehnica cea mai bună este aceea care crează mai multe locuri de muncă. Această opinie trebuie privită în contextul unui spor anual al populației de aproximativ 13 milioane și al unui mare număr de șomeri (14 milioane). În acest sens s-au elaborat studii menite să demonstreze că marile întreprinderi cu tehnici intensive sînt de 10-15 ori mai scumpe decît un număr mult mai mare de întreprinderi mici. Astfel, o uzină care ar produce anual 12 000 t de zahăr rafinat costă 28 mil. rupii și ar folosi 900 de oameni; cu aceeași investiție s-ar putea construi însă 47 de mici întreprinderi care să producă 30 000 t de zahăr și să folosească 10 000 de persoane²⁾. O poziție similară întîlnim și pe alt continent, în cazul Tanzaniei. „Noi preferăm — arăta președintele acestei țări, Julius K. Nyerere — să avem mai multe fabrici mici în diferite orașe decît una singură și mare într-un singur oraș”³⁾.

Conceptul de tehnică adecvată, privit adesea în accepțiuni diferite, include, în general, metode de producție adaptate la situațiile concrete ale unei țări în curs de dezvoltare luată în considerare, la mediul său înconjurător, la structura aparatului său de producție și la dotările sale cu resurse naturale — și ține seama de diferiți factori pertinenti, cum ar fi necesitatea creării de noi locuri de muncă, originea factorilor de producție și repartiția profiturilor, gradul de dependență față de capitalul străin (finanțarea externă), ca și de imperatiile care guvernează alegerea locului de implementare a obiectivelor industriale și opțiunile în materie de organizare.

Așadar, conceptul de tehnică adecvată nu este o noțiune abstractă, general valabilă, ci, dimpotrivă, este ancorat în condițiile istorice concrete ale fiecărei țări în curs de dezvoltare, avînd drept scop final nu numai valorificarea superioară a resurselor de materii prime și de forță de muncă din țările respective, dar și obținerea unor produse finite de calitate superioară, competitive pe piața mondială. Pornind de la aceste considerente, tehnologiile adecvate pot cuprinde întreaga gamă de tehnologii existente, de la cele mai simple, care presupun utilizarea în proporție mai mare a forței de muncă și investițiilor mai reduse, pînă la cele mai complexe, de mare randament, obținute cu un important efort investițional, dar care necesită puțină forță de muncă, superior calificată. Între aceste două extreme se situează o serie de tehnologii intermediare, ce pot fi adaptate structurilor economice particulare a fiecărei țări în curs de dezvoltare, în scopul dezvoltării întregii sale economii.

Rezultă de aici că pentru o serie întreagă de produse manufacturate, există posibilitatea alegerii între un mare număr de tehnici — mergînd de la metodele tradiționale, mecanizate sau

nu, cu o capacitate mare de utilizare a forței de muncă pînă la tehnicile complexe, automatizate, cu producții de mare serie. Dar, chiar și în condițiile în care tehnicile simple, cu costuri reduse și care presupun de obicei producții pe scară mică sînt adaptate la condițiile concrete din unele țări în curs de dezvoltare, în general mai puțin avansate, trebuie menționată necesitatea de a se lua în considerare și o serie de factori cum sînt: economiile de scară, posibilitățile de export, rentabilitatea etc.

Utilizarea tehnicilor la scară mică necesită mai puține investiții și permite crearea mai multor locuri de muncă, dar aceste laturi pozitive pot fi limitate de creșterea costurilor de producție, scăderea calității sau a rentabilității. În numeroase cazuri, s-ar putea să nu existe altă soluție decît aplicarea unor tehnici avansate, care să necesite producții pe scară largă. Pe de altă parte, alegerea tehnicilor simple, ce presupun producții pe scară mică, depinde de prioritățile naționale și de obiectivele de dezvoltare ale țărilor respective, în special de utilizarea forței de muncă într-o serie de obiective concrete ale programelor lor de dezvoltare economică. Toate aceste elemente fac necesară abordarea dinamică a conceptului de tehnologie adecvată și, totodată, studierea în profunzime a tuturor segmentelor de piață capabile să absoarbă transferul de tehnologie în țările în curs de dezvoltare.

Tehnologia adecvată poate proveni atît din țări dezvoltate, cît și din țări în curs de dezvoltare. Strategia transformării tehnologice a țărilor în curs de dezvoltare nu înseamnă autarhie, nici pentru fiecare țară în parte, nici pentru ansamblul acestor țări, cu atît mai mult cu cît cea mai mare parte a acestor țări sînt, mai ales importatoare, decît exportatoare de tehnologie.

Pot fi menționate o serie de încercări privind instituționalizarea transferului de tehnologie adecvată. Astfel, German Appropriate Technology Exchange (GATE) se ocupă cu intermedierea acțiunilor privind adaptarea tehnologiilor în institute tehnologice specializate, cu participarea tehnicienilor din țările în curs de dezvoltare. Tehnologia adecvată, odată definită, poate apoi fi dată spre execuție către o întreprindere germană, în vederea exportului. În Anglia, recent a fost adoptat un program de dezvoltare a tehnologiilor adecvate de către Intermediate Technology Industrial Services (ITIS), aflat sub auspiciile Overseas Development Administration (ODA), care, avînd în vedere segmentele de piață neacoperite din țările în curs de dezvoltare în domeniul tehnologiilor adecvate, a inițiat o astfel de acțiune în scopul promovării exporturilor englezești de produse manufacturate. Un program similar a fost încercat și de Swedish Office for International Development Aid (SIDA), în vederea promovării cooperării industriale cu țările în curs de dezvoltare; SIDA asigură asistență cuprinzătoare întreprinderilor suedeze (sub aspectul cercetărilor de piață, al bonității partenerilor locali, al asistenței financiare și administrative). Contribuția suedeză îmbracă forma livrării de echipament industrial, mașini, know-how și asistență pentru construcții, pregătirea cadrelor etc.

Transferul de tehnologie adecvată din partea țărilor în curs de dezvoltare derivă din eterogenitatea și complementaritatea lumii a treia. Unele dintre ele duc lipsă de capital, de forță de muncă calificată și de tehnologie, în timp ce altele posedă excedente care ar putea răspunde acestor necesități esențiale. O serie de indicatori demonstrează că această complementaritate favorizează dezvoltarea schimburilor dintre țările respective. Fac dovada acestei afirmatii ponderea crescîndă a comerțului lor reciproc în comerțul lor total, dezvoltarea curentelor de competență, de capitaluri și de tehnică, importanța mult mai mare acordată în ultimii ani cooperării economice și tehnice între aceste țări.

În ultimul timp, țările în curs de dezvoltare au început să coopereze în implementarea de centre regionale și subregionale pentru transferul și dezvoltarea de tehnologii adecvate, ca și de centre sectoriale pentru sectoare de importanță critică pentru ele; în încheierea de acorduri pentru dezvoltarea și cercetarea tehnologică comună, design și engineering; în armonizarea politicilor, regulilor și reglementărilor, a legilor și practicilor ce guvernează tehnologia sub toate aspectele sale; în schimbul de cadre superior calificate. Aceste activități au

Notă: partea I a acestui studiu a apărut în R.E. nr. 19/1993

¹⁾ ONUDI, Raportul celei de-a doua Conferințe generale, I.D./Cong. 3/31, 9 mai 1975, p. 90.

²⁾ Revista World Watch Institute, nr. 21, 1978

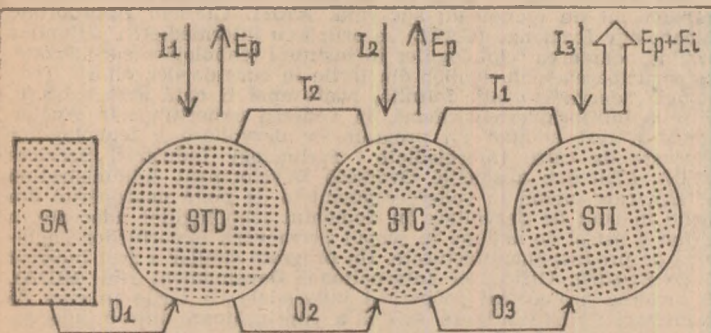
³⁾ ONU: Document E/C 7/SR, 4 febr. 1971, p. 43

fost sprijinite de un program de cercetare elaborat sub auspiciile secretariatului UNCTAD, în colaborare cu institute și experți din țările în curs de dezvoltare; este vorba de un program de cercetare analitică și explorare independentă, ce cuprinde diverse domenii, inclusiv studiul problemelor tehnologice în sectoare de interes deosebit pentru țările în curs de dezvoltare, cum ar fi produsele farmaceutice, prelucrarea produselor agricole, produsele manufacturate, energia, îngrășămintele, electronica ș.a., ca și studii în alte domenii critice, cum ar fi transferul internațional de tehnologie către întreprinderile mici și mijlocii, relația dintre dezvoltarea tehnologică și mediul înconjurător, influența standardizării și a controlului calității, design-ul național și organizațiile de engineering și cercetare tehnologică coordonată.

O SERIE de cercetări de marketing efectuate de I.C.E. Mașinexportimport-București arată că transferul de tehnologie către țări în curs de dezvoltare s-a efectuat în forme foarte variate, în funcție de puterea fiecărei părți de a-și impune interesele, de claritatea strategiilor economice locale, de recomandările unor instituții internaționale de specialitate. Astfel, au fost transferate tehnologii de vîrf prin construirea de uzine „la cheie”, care au adus mai multe beneficii furnizorului decît utilizatorului, sau tehnologii învechite, mai ieftine și mai potrivite cu condițiile locale, dar nedeschise spre viitor. După mai bine de 25 de ani de felurite experiențe, opțiunile încep să se limpezească, să se contureze.

Se afirmă tot mai mult că tehnologiile de vîrf nu pot modifica prin ele însele structura economică dacă nu se alege cu grijă cele care ajută la realizarea de progrese în agricultură, energie, educație, sănătate. Se poate chiar apela la sisteme automatizate sau roboți, cu condiția ca acestea să fie bine dozate în contextul general, pentru a obține creșteri consistente ale productivității muncii industriale. În același timp, experții economici iau în considerare importul de echipamente devenite disponibile în țările dezvoltate datorită înlocuirii forțate, în ultimii ani, cu mijloace mult perfecționate, necesare susținerii competitivității produselor.

Avînd în vedere prezența simultană, dar în ponderi diferite, a celor trei niveluri de dotare tehnică, precum și caracterul eterogen al pregătirii forței de muncă, transferul de tehnologie capătă un caracter complex și dinamic și, deci, trebuie tratat ca atare.

SCHEMA DE REALIZARE A TRANSFERULUI COMPLEX

D - fluxul forței de muncă; T - fluxul tehnologic;
SA - sistemul agricol; STD - sistemul tehnicii depășite;
STC - sistemul tehnicii convenționale;
STI - sistemul tehnicii de vîrf; Ep - ieșiri de produse;
Ei - ieșiri de inteligență; I - intrări pe cele trei nivele tehnice

Țări ca Tunisia, Zimbabwe, Peru, India ș.a. realizează export de produse manufacturate prin dotări atât cu tehnică convențională, cit și de vîrf sau uzată moral. Firma East Africa Spectre din Kenya exportă butelii de gaze realizate cu tehnică rudimentară, firma C.T. Bolts din Zimbabwe exportă în țările vecine șuruburi și piulițe realizate cu tehnică convențională, pe cînd societatea de stat AMS din Tunisia fabrică în cooperare cu o firmă franceză, pe utilaje de înalt nivel tehnic, scule și table pentru caroserii auto, pe care le exportă în Franța. În asemenea structuri (vezi schema) oamenii trec mai întil la minuirea unor tehnici mai rudimentare, pentru a căpăta îndemînarea și conștiința specifice Industriei, după care trec la stăpînirea tehnicii convenționale și a mijloacelor de înalt nivel tehnic. În același timp aria tehnicii înalte se extinde, ocupînd treptat locul tehnicii convenționale sau învechite.

Exportatorii de tehnologii în țări în curs de dezvoltare încearcă în prezent să răspundă cit mai adecvat la aceste considerente, oferind proiecte adaptate nevoilor și tradițiilor locale, în conformitate cu disponibilitățile financiare și cu pregătirea forței de muncă ale cumpărătorului. Simpla „parașutare” a tehnologiilor nu mai este nici în interesul exportatorului și, mai ales, este departe de a-l satisface pe utilizator. Pregătirea sistemului primitor, prepararea corespunzătoare a tehnologiei exportate reprezintă condiții esențiale pentru cucerirea de noi piețe și creșterea volumului exportului de mașini-unelte, și alte echipamente, scule, know-how.

Adaptarea la cerințele pieței țărilor în curs de dezvoltare mai înseamnă a oferi tehnologii pentru un volum de producție corespunzător consumului local. Tendința spre gigantism nu este în concordanță cu o cerere limitată și cu ritmuri relativ lente ale creșterii economice. Sint numai cîteva ramuri (chimie, siderurgie) industriale la care se pretează maxitehnologiile, restul fiind compatibile cu minidotările tehnologice, descentralizate și apropiate de utilizatori și resurse. Micile ateliere, utilizînd sub 100 de muncitori, formează mica industrie, care are o pondere substanțială (între 20% și 50%) în industria prelucrătoare din țările în curs de dezvoltare. În multe din aceste țări au fost întocmite programe speciale de dezvoltare a micii industrii și au fost create organisme guvernamentale specializate pentru consulting tehnic, de conducere și asistență financiară.

Spre deosebire de marile proiecte, pentru care se alocă uriașe resurse financiare și umane, competență și timp pentru studii preliminare (de multe ori se bucură de sprijin tehnic și financiar al unor instituții specializate), minitehnologiile de fabricație sau întreținere sint dependente numai de buna intenție a întreprinzătorului local și de competența și pregătirea furnizorului. Această competență trebuie să acopere nu numai sfera echipamentului de producție, ci și piața produsului, a materiei prime, instruirea personalului tehnic, de conducere și operațional, precum și resursele financiare. Exportatorul de minitehnologii, pentru a se impune pe piață, trebuie să satisfacă următoarele criterii:

- producția realizată cu tehnologia livrată să fie cerută de un segment larg al populației;
- produsele realizate să le înlocuiască pe cele din import, conducînd la economii valutare și să fie comercializate la prețuri cel mult egale cu ale acestora;
- procesul de prelucrare să utilizeze forța de muncă disponibilă. În cazul cînd se cere și forță de muncă cu o înaltă calificare, aceasta să poată fi pregătită în cîteva luni;
- procesul de prelucrare să fie cit mai simplu — ca, de altfel, și organizarea și conducerea întreprinderii (de mică industrie);
- materiile prime să fie disponibile sau ușor accesibile;
- producția să fie rentabilă;
- locul de implementare a minitehnologiei să fie de preferință micile orașe sau localități rurale mai dezvoltate;
- producția obținută să poată fi exportată parțial în țările vecine sau către furnizorul de tehnologie.

Rezultă, deci, că exportul de tehnologie în țările în curs de dezvoltare este o activitate deosebit de complexă, care trebuie abordată cu structuri bine organizate și de o înaltă competență. luînd în considerare, în fiecare etapă de lucru, pentru fiecare element, în primul rînd succesul micii unități productive ce se realizează la partener, Exportatorului de minitehnologie îi revine sarcina de a prospecta atît piața echipamentelor sale, cit și cea a produsului obținut cu acestea; el trebuie să indice sursa materiilor prime necesare, să asigure punerea în funcțiune, instruirea personalului și, uneori, chiar surse de finanțare (se preferă facilități prin acorduri guvernamentale).

În fața acestui efort de export se află vasta cerere de minitehnologii a țărilor în curs de dezvoltare, apreciată la mai multe sute de milioane de dolari anual. Ca să dăm un singur exemplu, ultimul raport al ZIAS⁴⁾ prevede un necesar anual de echipamente pentru mica industrie de 5 milioane dolari, din care mașini-unelte în valoare de 1,2 milioane.

I.C.E. Mașinexportimport a demarat, în urmă cu un an, analiza de piață privind cererea de minitehnologii pentru prelucrat produse metalice ș.a., prezentînd deja primele oferte unor firme din R. A. Egipt, Liban, Kenya și Zimbabwe. Cercetarea de piață a scos în evidență faptul că aproape toate firmele inte-

dr. Marcel DUHĂNEANU
Costel FLORESCU

(Continuare în pag. 17)

⁴⁾ Zimbabwe Industrial advisory service, An appreciation of small industry as factor in development and a five year programme of assistance, september 1982.

**AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI:
RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE**

**PRODUȚIA MARFĂ VÂNDUTĂ
ȘI ÎNCASATĂ – INDICATOR DE EFICIENȚĂ**

INDICATORUL producția marfă vândută și încasată reflectă calitatea activității economice dintr-o întreprindere, calitatea, cantitatea și utilitatea producerii unor bunuri, servicii, lucrări, capacitatea de reconstituire a fondurilor consumate în procesele productive, precum și posibilitatea realizării venitului net. Dat fiind această capacitate de reflectare a calității și utilității sociale a activității economice din întreprinderi, indicatorul producția marfă vândută și încasată dobândește o semnificație deosebită în contextul actualului mecanism economico-financiar, motiv pentru care trebuie să i se acorde toată atenția atât în faza planificării cât și a urmării realizării sale.

Întreprinderea de antibiotice Iași, pe exemplul căreia s-a efectuat studiul, ocupă un loc important în cadrul subramurii de produse chimice de mic tonaj (medicamente, cosmetice, coloranți, lacuri, vopsele, detergenți). Profilul actual al întreprinderii cuprinde o gamă variată de medicamente, dintre care se detașează ca importanță: antibiotice de biosinteză și semisinteză pentru uz uman și veterinar, vitamina B12, hormoni sterolizi de tip prednison, extracte vegetale și substanțe active din plante, produse galenice, biostimulatori pentru uz zootehnic pe bază de antibiotice și vitamine, acizi aminici etc.

Principalii indicatori economico-financiar planificați pe parcursul ultimilor ani au fost în general realizați și depășiți, expresie a preocupărilor pentru o activitate economică eficientă (tabelul).

Nivelul efectiv realizat al principalilor indicatori economico-financiar

Indicatori	— în % față de plan —			
	1979	1980	1981	1982
Producția marfă	102,4	100,6	96,6	101,1
Producția netă	108,0	102,2	92,1	107,5
Producția marfă vândută și încasată (în preț de producție)	101,2	100,2	103,1	96,5
Costuri totale	97,5	96,5	101,6	95,1
Costuri materiale	95,5	98,5	102,2	95,7
Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă	97,1	95,9	100,3	94,1
Cheltuieli materiale la 1 000 lei producție marfă	95,2	97,9	100,9	94,7
Rezultate financiare	103,4	103,9	100,5	105,1
Beneficii	102,3	108,9	102,6	112,5

Remarcăm că valoarea producției marfă a fost depășită, cu excepția anului 1981. Evoluția este asemănătoare și la producția netă, ca urmare a realizării peste nivelul sarcinilor planificate a producției marfă și a reducerii cheltuielilor materiale. În același context se înscrie și evoluția indicatorului productivitatea muncii, care se prezintă pe ansamblul perioadei de referință la un nivel superior sarcinilor planificate. Sporirea productivității muncii a stat la baza depășirii sarcinilor planificate la rezultatele financiare ale întreprinderii.

Evoluția acestor indicatori este influențată de nivelul producției marfă vândută și încasată. Ca urmare, orice posibilitate de îmbunătățire în sfera relațiilor întreprinderilor cu furnizorii, orice perfecționări în tehnologiile de fabricație, în organizarea producției și a muncii, ca și îmbunătățirile în derularea relațiilor cu beneficiarii produselor, cu cumpărătorii se regăsesc și influențează nivelul producției marfă vândută și încasată.

În faza aprovizionării sunt posibilități însemnate de acțiune pentru scurtarea duratei de aprovizionare, printr-o mai strânsă conlucrare cu principalii furnizori, atât în ce privește respectarea strictă a obligațiilor contractuale asumate de către aceștia, sporirea operațiivității în transport, recepționare și depozitare a materiilor prime aprovizionate, cât și decontarea promptă a livrărilor. Un efect favorabil ar avea o mai mare diferențiere a prețurilor de achiziție a materiilor prime agroalimentare în funcție de calitatea lor — umiditate, conținut de substanță activă etc. Utilă ne apare și o mai pronunțată diferențiere pe zone geografice de aprovizionare, incluzând eventual și pe producătorii individuali, astfel încât condițiile meteorologice nefavorabile, care afectează pe unii furnizori, să nu conducă la goluri în aprovizionare.

În faza de producție se pot identifica o seamă de factori specifici procesului de fabricație a medicamentelor care au influențe sensibile asupra indicatorului producția marfă vândută și încasată. Specific proceselor productive la întreprinderea de antibiotice Iași sunt pro-

cesele de biosinteză, sinteză și semisinteză chimică. Faza conducătoare în aceste procese este fermentația. Durata perioadei de fermentație precum și produsele rezultate (care fac obiectul unei prelucrări ulterioare) sunt direct condiționate de calitatea materiilor prime utilizate. Dacă acestea au calitatea corespunzătoare, produsele de fermentație rezultate sînt în cantități mai mari și procesele de prelucrare ulterioară se desfășoară în condiții bune și cu randamente de prelucrare superioare.

În aceste condiții și durata ciclului de fermentație este cea stabilită în teh-

nologii, determinînd o utilizare optimă a capacităților de producție. În caz contrar, pentru a se ajunge la aceeași calitate și cantitate este necesară prelungirea timpului de fermentație, care presupune cheltuieli suplimentare, reducerea vitezei de rotație a fondurilor, reducerea gradului de utilizare a capacităților de producție. Uneori, astfel de situații sînt inevitabile avînd în vedere particularitățile aprovizionării cu materii prime agricole, cu efecte nemijlocite asupra indicatorului producția marfă vîndută și încasată.

Creșterea gradului de prelucrare a materiilor prime presupune nu numai o valorificare superioară a acestora, ci și introducerea în procesele productive a produselor rezultate din fabricarea produselor principale. În acest sens, se înscriu produsele de semisinteză (de exemplu ampicilina) fabricate prin prelucrarea penicilinei G, cu valoare de întrebuințare mai ridicată și implicit cu prețuri superioare. Prin antrenarea în procesele productive a unor subproduse (de exemplu a miceliului rezultat din fabricarea penicilinei, utilizat ca materie primă la producerea lizinei) se realizează importante economii, concomitent cu o mai bună valorificare a materiilor prime.

Reducerea consumului de energie și refolosirea energiei secundare se înscriu și ele în același context al posibilităților de sporire a valorii producției marfă vîndută și încasată și mării vitezei de rotație a mijloacelor circulante.

Influențe asupra indicatorului producția marfă vîndută și încasată se produc și în faza desfacerii, moment în care are loc reconstituirea fondurilor angajate, care deinde de capacitatea de plată a beneficiarilor, de modalitățile de decontare, de instrumentele de decontare utilizate.

Sporirea producției marfă vîndută și încasată, în condițiile reducerii relative a mijloacelor circulante utilizate, a condus la accelerarea vitezei de rotație a fondurilor, la scurtarea duratei în zile a unei rotații. Această situație favorabilă a fost determinată de faptul că în perioada examinată întreprinderea de antibiotice Iași a utilizat un volum de mijloace circulante relativ constant, cu tendință de scădere în condițiile sporirii producției marfă vîndută și încasată.

Dată fiind marea forță de a exprima finalitatea activității economice desfășurate a indicatorului producția marfă vîndută și încasată, capacitatea sa remarcabilă de a sintetiza laturile calitative și cantitative ale procesului de aprovizionare—producție—desfacere, nici o analiză economico-financiară a întreprinderilor nu se poate dispensa de valoarea sa informativă. Mai mult decît atît, acest indicator poate fi utilizat, într-o măsură mai mare decît s-a făcut pînă acum, în strînsă corelare cu indicatorul valoarea producției nete și indicatorul producția fizică drept criteriu în cadrul variatelor forme de stimulare materială a întreprinderilor în ansamblul lor și a diferitelor lor colective de muncă, inclusiv la eliberarea fondului de retribuire a muncii.

dr. Vasile TURLIUC
Ion URSU
Sorin MIHĂIESCU
Iași

Considerații privind determinarea contribuției eficienței economice la creșterea venitului național (1)

DINAMISMUL susținut și transformările structural-calitative pe care le implică fâurirea societății socialiste multilateral dezvoltate sînt organic legate de folosirea deplină și tot mai rațională a resurselor umane, materiale și financiare, de realizarea unei eficiențe economice superioare în toate sectoarele de activitate. În acest sens, în documentele Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale ale P.C.R. se subliniază că în actualul plan cincinal se pune un accent sporit pe creșterea eficienței economice în toate ramurile economiei naționale, pe aprofundarea laturilor calitative ale întregii activități economico-sociale, pe utilizarea cu maximum de randament a tuturor resurselor societății. Orientarea spre ridicarea mai accentuată a eficienței constituie una din laturile fundamentale ale trecerii la o nouă calitate. Referindu-se la acest aspect, la recenta ședință comună a Consiliului Național al oamenilor muncii din industrie și Consiliului Național al Agriculturii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că ridicarea mai puternică a eficienței economice, a rentabilității, constituie o cerință obligatorie pentru creșterea venitului național și dezvoltarea economiei socialiste, pentru progresul general al țării noastre.

O semnificație deosebită în acest sens o au sarcinile stabilite de a se realiza în următorii ani dublarea productivității muncii și reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social prin micșorarea hotărîtă a consumurilor de materii prime, materiale și energie și prin ridicarea gradului valorificării acestora.

● Privită la scara întregului proces al reproducției socialiste, orientarea hotărîtă spre creșterea mai accentuată a eficienței economice se concretizează în accentuarea rolului factorilor intensivi ai creșterii economice, care reflectă în mod sintetic transformările calitative din producția socială, din metodele de organizare, conducere și planificare și mai ales din domeniul folosirii resurselor de muncă, materiale și financiare. Sporirea rolului și importanței căilor intensive de creștere economică, în condițiile reducerii simultane a ponderii celor extensive, exprimă sintetic faptul că în condițiile reducerii relative a volumului resurselor utilizate are loc o lărgire a surselor și deci a posibilităților creșterii economice.

Intensificarea producției sociale, pe de o parte, înseamnă că sporirea masei de producție, de venit național într-o unitate de timp de muncă se realizează în condițiile consumului unui volum relativ mai mic de muncă vie și trecută, iar, pe de altă parte, presupune sporirea volumului de materii prime, combustibil, energie consumate într-o unitate de timp de muncă. Intensificarea producției sociale are ca obiectiv și își găsește, în ultimă instanță, reflectarea în ridicarea eficienței macroeconomice și a contribuției acesteia la creșterea venitului național. Acest indicator reprezintă exprimarea ei sintetică. De aceea problema măsurării intensificării este în primul rînd problema măsurării eficienței producției.

Este adevărat, însă, că nu orice creștere a eficienței reflectă intensificarea producției sociale, în sensul ridicării ponderii factorilor intensivi în creșterea venitului național. Deși intensificarea producției sociale duce la creșterea eficienței utilizării factorilor de producție, eficiența — chiar ridicată — poate fi obținută și în condițiile dezvoltării extensive, ca de exemplu atunci cînd se mărește volumul tehnicii deja asimilate în producție. În timp ce utilajele noi necesită la începutul asimilării timp și cadre specializate, cheltuieli suplimentare, tehnica deja introdusă în producție nu are asemenea implicații și lărgirea sferei ei de utilizare, mărirea volumului ei poate da temporar o eficiență mai ridicată. Eficiența poate să crească și în cazul atragerii în circuitul economic a noi resurse naturale sau în cazul mării seriilor de producție.

Intensificarea și eficiența se apropie mult atunci cînd este vorba de un factor de producție dat, însă pe măsura creșterii numărului de factori și a lărgirii sferei de legături macroeconomice reciproce, noțiunea de intensificare a producției capătă un conținut și o semnificație mult mai independente. Atunci cînd este vorba de producția socială, intensificarea are loc numai în condițiile în care ritmurile creșterii eficienței

devansează dinamica utilizării resurselor sau a cheltuielilor de producție, cu alte cuvinte în condițiile în care contribuția ei la creșterea venitului național crește. Deci, problema raportului dintre factorii extensivi și intensivi ai creșterii economice se reduce, într-o mare măsură, la determinarea eficienței producției sociale și a contribuției acesteia la sporirea venitului național.

Eficiența economică poate fi exprimată printr-un indicator sintetic general și prin indicatori parțiali. Cei din urmă caracterizează eficiența utilizării principalilor factori de producție — forța de muncă, fondurile fixe și obiectele muncii. Corespunzător acestor factori, indicatorii parțiali sînt productivitatea muncii, randamentul fondurilor sau consumul specific de fonduri, consumul specific de obiecte ale muncii sau eficiența cheltuielilor materiale. Dacă în privința indicatorilor parțiali lucrurile sînt mai mult sau mai puțin clare, măsurarea eficienței producției printr-un indicator sintetic reprezintă o problemă deosebit de complicată și controversată în literatura economică).

● Indicatorii productivității muncii, randamentului fondurilor fixe productive și al mijloacelor circulante caracterizează preponderent eficiența utilizării resurselor de producție luate separat. Aducerea lor la un numitor comun și reflectarea eficienței printr-un singur indicator sintetic preocupă pe economiști de mai mult timp. Necesitatea unui astfel de indicator a crescut în mod deosebit în condițiile progresului tehnico-științific rapid, care influențează toți factorii creșterii economice, dar nu întotdeauna în același sens, sporind gradul de substituție a factorilor: munca vie cu munca trecută și invers, fonduri circulante cu fonduri fixe etc. Astfel, de exemplu, dezvoltarea industriei chimice care livrează celorlalte ramuri ale economiei materiale mai ieftine, mai eficiente, contribuind la reducerea cheltuielilor materiale pe întreaga economie, duce la creșterea consumului specific de fonduri. Eficiența fondurilor este direct proporțională cu creșterea productivității muncii și invers proporțională cu creșterea înzestrării muncii cu fonduri, iar productivitatea muncii crește în primul rînd pe seama înzestrării ei tehnice. Deci, diferiți indicatori ai eficienței se modifică în direcții diferite. Problema constă în comensurarea acestor efecte, în determinarea acelei limite superioare de înzestrare a muncii cu fonduri, dincolo de care creșterea ei — la nivelul existent al tehnicii — nu se justifică prin efectul obținut cu ajutorul acesteia. Această sarcină poate fi rezolvată cu ajutorul indicatorului sintetic al eficienței economice.

Ca indicator principal al eficienței producției s-a folosit și se folosește mult creșterea productivității muncii sociale, măsurată prin venitul național (în prețuri comparabile) ce revine pe un lucrător ocupat în sfera producției materiale. Indicatorul productivității muncii caracterizează însă unilateral intensificarea producției, deoarece el oglindește eficiența utilizării cheltuielilor curente de muncă vie și parțial pe cel de mijloace de producție, dar nu reflectă utilizarea cheltuielilor pentru investiții, materializate în fondurile de producție, folosite în procesul producerii venitului național. Iar mărirea productivității muncii pe seama ridicării înzestrării tehnice a muncii este însoțită de creșterea volumului de fonduri de producție utilizate și a cantității muncii materializate în ele. Astfel, volumul fondurilor fixe productive crește în perioada 1950—1985 de peste 20 de ori ceea ce în condițiile creșterii numărului populației ocupate în sfera producției materiale va determina o creștere a nivelului înzestrării tehnice a muncii de peste 15 ori.

În plan teoretic și istoric creșterea productivității nu are limite. În cadrul unor perioade concrete de timp ea are, însă, limite determinate, printre altele, de înzestrarea muncii cu fonduri și de cheltuielile pe care le poate face societatea pentru ridicarea ei. Pentru asigurarea creșterii productivității muncii

¹⁾ Menționăm aici că în articolul de față ne interesează indicatorii eficienței care ne pot ajuta la măsurarea intensificării și a contribuției factorilor intensivi. De aceea, nu ne ocupăm de multitudinea aspectelor referitoare la măsurarea eficienței producției sociale.

sînt necesare atît creșterea fondurilor fixe productive, ca mijloc de ridicare a eficienței muncii, cît și sporirea mijloacelor circulante, ca o condiție a funcționării muncii cu o productivitate mai ridicată. De aici necesitatea determinării înzestrării muncii cu fonduri ținînd seama de totalul fondurilor de producție. Dacă vom raporta creșterea înzestrării muncii cu fonduri la creșterea productivității muncii vom afla cu cît trebuie să crească înzestrarea muncii pentru creșterea venitului național cu un leu. De acest — să spunem — cost sînt legate limitele productivității muncii. Cu cît el este mai mare, cu atît — celelalte condiții fiind egale — creșterea va fi mai mică, deoarece menținerea unor ritmuri ridicate de creștere a productivității în condițiile unui raport ridicat între creșterea înzestrării, cu fonduri și a productivității ($F/N : Y/N$) duce la creșterea ratei acumulării productive.

Rezultă, deci, că sporirea eficienței fondurilor de producție avansate de societate, pe de o parte, economisește acumularea, iar pe de altă parte creează condiții pentru ridicarea ritmurilor creșterii economice. De aceea, deși productivitatea muncii este un indicator important și necesar pentru determinarea nivelului eficienței la scara economiei naționale, considerăm că el nu poate fi acceptat ca unic indicator sintetic al eficienței macroeconomice, întrucît nu reflectă eficiența utilizării fondurilor totale de producție avansate și a cheltuielilor pentru acumulare.

Unul din indicatorii cei mai importanți ai eficienței utilizării fondurilor de producție este randamentul fondurilor, calculat ca venit național, raportat la totalul fondurilor fixe productive sau la totalul fondurilor fixe și mijloacelor circulante (fonduri de producție). Acest indicator reflectă „productivitatea” fondurilor, precum și dependența productivității muncii față de înzestrarea ei cu fonduri. Deoarece randamentul fondurilor depinde, în afară de nivelul lor tehnic și de gradul înzestrării tehnice a muncii, și de alți factori (ca, de exemplu, perfecționarea organizării producției, nivelul de calificare al lucrătorilor, gradul de cointerese, coeficientul de schimburi, utilizarea la capacitatea proiectată și altele), el nu poate fi considerat ca indicator exclusiv al „productivității” fondurilor. Cu atît mai mult acest indicator nu poate fi considerat ca indicator sintetic al eficienței producției sociale.

● Utilizarea eficientă, rațională a resurselor materiale de asemenea constituie rezultatul intensificării producției și contribuie, la rîndul său, la ridicarea ritmurilor de creștere a venitului național. Economia la cheltuielile materiale duce nu numai la creșterea venitului național, dar și la reducerea necesarului suplimentar de fonduri productive (inclusiv de fonduri fixe în ramurile extractive, producătoare de materii prime, materiale, combustibil etc.). Iată de ce în documentele de partid, se acordă o importanță atît de mare reducerii cheltuielilor materiale, ca o cale de ridicare a eficienței întregii activități economice. O importanță deosebită în acest sens o are sarcina, subliniată recent de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a se reduce

ponderea cheltuielilor materiale în produsul social la circa 56—57 la sută; amploarea și semnificația acestei prevederi sînt deosebit de mari dacă avem în vedere faptul că un procent de reducere a ponderii cheltuielilor materiale echivalează în 1983 cu un spor de venit național de 17,8 miliarde lei.

În literatura de specialitate²⁾ se propun mai mulți indicatori pentru măsurarea eficienței utilizării materiilor prime, energiei și combustibilului: raportul între cantitatea producției finite și cantitatea materialului utilizat, valoarea producției obținute pe unitatea de materie primă prelucrată, valoarea nou creată în procesul prelucrării succesive pe unitatea de materie primă, combustibil și energie consumată, coeficientul mediu de prelucrare, energointensivitatea economiei măsurată prin consumul de energie primară (sub toate formele) pentru unitatea monetară de venit național, raportul între producția globală, producția marfă, producția netă și venitul net în expresie valorică și volumul valoric al resurselor de materii prime, materiale, energie și combustibil supuse prelucrării (total sau pe categorii).

Pentru determinarea contribuției pe care o are economisirea cheltuielilor materiale la creșterea eficienței economice, la intensificarea producției sociale și în ultimă instanță la accelerarea ritmurilor de creștere a producției materiale sînt necesari indicatori sintetici valorici, care permit comensurarea eficienței diferitelor categorii de cheltuieli sau de resurse.

Este știut că teoretic eficiența producției sociale poate fi măsurată prin raportarea rezultatelor atît la cheltuielile de producție curente, cît și la totalul resurselor de producție utilizate. Această problemă a fost abordată în repetate rînduri în literatura noastră economică. Astfel, P. Jica distinge mai mulți indicatori ai eficienței³⁾: eficiența analitică, analitico-sintetică sintetică sau integrală, simplă și complexă, determinată prin raportarea efectului (producție, economii de resurse, venit net, venit total sau numai beneficiile) la resurse sau cheltuieli. Resursele, la rîndul lor, se clasifică în resurse consumate, resurse ocupate și resurse avansate (inclusiv și investiții). Forța de muncă în aceste resurse este prezentată nu numai prin numărul ei total, ci și prin cheltuieli pentru retribuții, ceea ce nu ridică problema însumării resurselor de muncă vie cu cele de muncă materializată. Cu toate acestea, nici indicatorul eficienței astfel construit nu reflectă eficiența resurselor, deoarece la numitor apar atît cheltuieli curente, cît și resurse de investiții. În legătură cu aceasta P. Mangeac⁴⁾ remarcă dublul efort al societății: pe de o parte cheltuieli de muncă vie și materializată sub forma cheltuielilor de producție, iar pe de altă parte — alocări de fonduri de producție. Ca urmare, afirmă autorul menționat, eficiența economică trebuie abordată din punct de vedere al dublului efort amintit și calculată prin raportarea efectului atît la o categorie de efort, cît și la cealaltă. De unde necesitatea de a calcula doi indicatori sintetici de eficiență. După părerea noastră, în analiza intensificării producției poate fi utilizat atît indicatorul sintetic al eficienței pe bază de cheltuieli, cît și indicatorul construit pe bază de resurse, deoarece intensificarea producției își găsește reflectarea atît în îmbunătățirea utilizării resurselor, cît și în reducerea cheltuielilor specifice. Cu un alt prilej vom relua analiza acestor probleme

Reghina CREȚOIU
Institutul de economie socialistă

Diminuarea consumurilor materiale

(Urmare din pag. 7)

neajunsuri. Este vorba de menținerea încă a unui indice de scoatere a metalului mai mic decît cel posibil de realizat, de desfășurarea neuniformă a procesului de fabricație în unele din fazele sale, cu implicații directe asupra nivelului consumului integrat de resurse. Aceasta a făcut ca, pe ansamblu, indicatorul cheltuieli la 1 000 lei producție marfă să înregistreze, pe primele cinci luni, o depășire cu 0,4 la sută față de plan.

Pornind tocmai de la neajunsurile constatate atît la nivelul întreprinderii cît și al secțiilor de producție, au fost stabilite noi măsuri tehnico-organizatorice care să conducă în final la sporirea substanțială a producției, în condițiile diminuării la maximum a con-

sumurilor materiale. Între acestea se evidențiază:

● asigurarea materialelor necesare procesului de producție la dimensiuni optime. Se estimează că numai prin această măsură consumul de material (în special la table și profile) se va reduce cu 3 la sută anual. O parte din acțiunile întreprinse nu și-au găsit încă finalitatea din lipsa unor repere, care trebuie realizate prin colaborare. În cazul livrării, de pildă, a laminatelor la dimensiune nstandardizată necesare execuției unor repere, se estimează o eficiență economică de 2,6 t metal/an, numai în măsura în care întreprinderea „Republica” București va onora în termen contractele încheiate;

● necesitatea introducerii unei evidențe clare a abaterilor privind con-

sumurile materiale pe fiecare comandă în parte în scopul eliminării treptate a tuturor consumurilor suplimentare nejustificate. Specialiștii apreciază că o asemenea măsură, în curs de finalizare la nivelul întreprinderii, este de natură să contribuie la o diminuare a consumurilor materiale cu aproximativ 2—3 la sută;

● participarea în mai mare măsură a tuturor factorilor implicați în procesul reducerii consumurilor materiale începînd de la proiectant și pînă la nivelul fiecărui muncitor. Ținînd seama de caracterul complex al acestei acțiuni nu se mai poate concepe un proces de asemenea amploare, cum este cel al reducerii consumurilor materiale, fără o participare activă a tuturor colectivilor de muncă, care prin măsuri tehnice, organizatorice, de inovații și raționalizări să contribuie la asigurarea unui nivel optim al consumului pe unitatea de produs.

Priorități ale organelor de conducere colectivă

UNELE REPERE ÎN ELABORAREA PROGRAMELOR DE CREȘTERE SUPLIMENTARĂ A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

COORDONATĂ esențială a înlăturării obiectivului strategic de trecere a României în rândul țărilor cu o dezvoltare economică medie, creșterea productivității muncii într-un ritm considerabil superior celui prevăzut inițial în planul cincinal constituie o preocupare de prim ordin, de la nivelul de ansamblu al economiei naționale până la cel al unităților de bază ale acesteia. În cuvîntarea la ședința comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din industrie și Consiliului Național al Agriculturii, din 28 mai a.c., tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia, ca o obligație ce revine tuturor consiliilor de conducere — „să treacă cu fermitate la aplicarea măsurilor privind creșterea mai puternică, începînd din acest an, a productivității muncii în toate domeniile”, aceasta constituind „o necesitate vitală pentru dezvoltarea societății noastre”.

Intrucît — pe baza programului pe întreaga economie și a celui pe ramura respectivă — fiecare întreprindere are sarcina de a-și întocmi propriul program de creștere suplimentară a productivității muncii, consiliul oamenilor muncii ar trebui să înceapă prin a defini „starea de productivitate” a unității, în care scop să efectueze o analiză-diagnostic pe această temă¹⁾. Astfel, s-ar putea identifica în mod rațional, științific punctele critice, care constituie frîne, determinîndu-se și orientarea măsurilor de luat în vederea creșterii productivității muncii, strategia și tactica întreprinderii în acest domeniu.

Organizarea — factor de potențare a progresului tehnic

DINTRE GRUPELE de factori de creștere a productivității muncii luați în considerare, la nivel microeconomic, pentru întocmirea programelor de perspectivă și anuale pe întreprinderi²⁾, o importanță aparte capătă în prezent factorii din domeniul organizării și conducerii. Asupra lor se poate și trebuie să se acționeze mai decis, mai amplu și mai perseverent — mai ales că, de regulă, soluțiile din acest domeniu sînt puțin costisitoare și generalizabile (în multe cazuri indiferent de subramura în care au apărut), ceea ce oferă condiții pentru o reducere mai rapidă a decalajului productivității muncii față de nivelurile atinse în țările dezvoltate.

Luarea în considerare a măsurilor de organizare în vederea creșterii productivității muncii reprezintă o necesitate obiectivă — și iată de ce. Producția se realizează ca rezultat al interconectării și intercondiționării celor două componente active: oamenii și mașinile (instalațiile), care exercită o acțiune transformatoare asupra obiectelor muncii. În timpul realizării producției au loc două tendințe și anume³⁾:

— pe de o parte, creșterea gradului de organizare a muncii — întrucît putem considera munca drept un proces informațional prin care se conservă și se transmit informațiile acumulate de-a lungul generațiilor, care, la rîndul lor, se generalizează printr-un grad mai înalt de organizare a muncii și, respectiv, de reducere a entropiei⁴⁾ ca invers al acesteia (ceea ce a condus la afirmația — în legătură cu entropia și gradul de organizare a unui sistem cibernetic-industrial — că eficiența maximă în funcționarea unui sistem se obține atunci și numai atunci cînd entropia sa este minimă⁵⁾ și deci, organizarea este maximă):

— pe de altă parte, existența unei tendințe contrare, de creștere a entropiei și, deci, de dezorganizare a proceselor de producție, ca urmare a gradului tot mai mare de complexitate a sistemelor și instalațiilor, dat de multitudinea conexiunilor dintre acestea.

Din cele de mai sus rezultă o concluzie de mare importanță practică: **introducerea progresului tehnic și științific ca factor de creștere a productivității muncii conduce la obținerea unei eficiențe economice maxime numai în măsura în care este însoțită, în permanență și în toate etapele activității (procesului de producție), de o muncă organizatorică susținută și riguros fundamentată⁶⁾.** Avînd în vedere sarcina foarte mobilizatoare privind creșterea productivității muncii, preocupările pentru perfecționarea organizării trebuie să fie cel puțin egale, ca intensitate și sferă de cuprindere, cu cele din domeniul dotării tehnice și perfecționării tehnologice.

Din cele de mai sus rezultă o concluzie de mare importanță practică: **introducerea progresului tehnic și științific ca factor de creștere a productivității muncii conduce la obținerea unei eficiențe economice maxime numai în măsura în care este însoțită, în permanență și în toate etapele activității (procesului de producție), de o muncă organizatorică susținută și riguros fundamentată⁶⁾.** Avînd în vedere sarcina foarte mobilizatoare privind creșterea productivității muncii, preocupările pentru perfecționarea organizării trebuie să fie cel puțin egale, ca intensitate și sferă de cuprindere, cu cele din domeniul dotării tehnice și perfecționării tehnologice.

Implicații ale metodologiei de calcul

ÎN PREZENT, productivitatea muncii se planifică și urmărește sub un dublu aspect — raportată la producția marfă și, respectiv, la producția netă. Pentru activitatea practică este important să cunoaștem relațiile existente între acești doi indicatori, precum și relațiile acestora cu costurile materiale, pornind de la trei ecuații de bază cunoscute, și anume: (1) $WPM = (PM:N)$; (2) $WPN = (PN:N)$; (3) $PN = PM - CM$, în care: WPM reprezintă productivitatea muncii calculată după producția marfă (productivitatea totală a muncii), WPN — productivitatea muncii calculată după producția netă (productivitatea muncii vii), PM — producția marfă, PN — producția netă, CM — costurile materiale, N — numărul de per-

¹⁾ Emil Nicolau, Diagnosticul „stării de productivitate” din întreprinderi, Revista economică, nr. 10, 1980.

²⁾ De regulă, gruparea factorilor de creștere a productivității muncii este următoarea: factori privind introducerea tehnicii noi, asimilarea de noi produse, perfecționarea tehnicii existente (modernizarea utilajelor existente, introducerea și extinderea tehnologiei moderne, mecanizarea și automatizarea lucrărilor grele și cu un volum mare de muncă etc.); factori privind îmbunătățirea organizării producției și a muncii (folosirea mai eficientă a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, utilizarea mai bună a timpului de lucru, reducerea consumului de manoperă, perfecționarea pregătirii forței de muncă și altele); factori privind perfecționarea organizării conducerii producției (simplificarea structurilor organizatorice, mecanizarea lucrărilor de evidență statistică de contabilitate și calcul etc.); factori care acționează în sfera modificării structurii producției și a lărgirii cooperării între unitățile industriale; factori înscrși în cadrul influenței factorilor naturali.

³⁾ Ion Anghelina, Valențele organizării în producția modernă, Revista economică, nr. 17, 1980.

⁴⁾ Entropia (în teoria informației): proces de trecere a sistemelor materiale de la o stare de ordine la o stare de dezorganizare. Starea entropică este proprietatea generală a sistemelor cibernetic de a conține, în interiorul lor, perturbații care tind să se opună finalizării acțiunilor specifice sistemului. Entropia poate să aibă valori minime și maxime. Eficiența maximă a unui sistem cibernetic se obține atunci cînd entropia e minimă. În organizarea și conducerea unui sistem economic-social se ține seama de stările entropice care pot frîna desfășurarea normală și obținerea rezultatelor programate în diferite domenii ale activității economice și sociale. (Dicționar de economie politică, Ed. politică, București, 1974, pag. 309)

⁵⁾ Ștefan Bileca, Inițierea în cibernetica sistemelor industriale, Ed. tehnică, București, 1975, pag. 294.

⁶⁾ I. Anghelina, art. cit.

sonal. Făcând relația între WPM și WPN, rezultă***): (4) $WPN = WPM (1 - \alpha)$, în care $\alpha = (CM : PM) =$ ponderea costurilor materiale în producția marfă; (5) $WPN = WPM \cdot \beta$, în care $\beta = (PN : PM) =$ ponderea producției nete în producția marfă.

Ecuția (4) pune în evidență că productivitatea muncii vii (calculată după producția netă) este influențată de acțiunea conjugată a doi factori și anume: nivelul productivității totale a muncii (productivitatea muncii raportată la producția marfă) și ponderea costurilor materiale (α); deci, pentru ca WPN \rightarrow max este necesar ca WPM \rightarrow max și $\alpha \rightarrow$ min. De aici putem trage concluzia că :

— nu orice productivitate totală a muncii maximă poate determina o producție netă maximă, ci numai aceea care conține costuri materiale minime ;

— având în vedere că $WPN = (PN : N)$, se impune ca productivitatea muncii vii (calculată în funcție de producția netă) să crească nu numai pe seama creșterii producției nete (PN) și respectiv, a reducerii costurilor materiale (CM), ci în principal pe seama **reducerii consumului de muncă vie (N)** ;

— productivitatea muncii calculată după producția netă va fi cu atât mai mare, cu cât va fi mai mare și ponderea producției nete (pe produse și total producție) în producția marfă — de unde necesitatea de a cunoaște **conținutul producției nete pentru fiecare produs realizat.**

Prin urmare, pentru a se putea face față sarcinii privind creșterea într-un ritm foarte accentuat a productivității muncii sociale, se impune să se acționeze simultan pe mai multe căi :

- realizarea și depășirea planului producției marfă, ca urmare a realizării și depășirii planului producției fizice ;
- reducerea costurilor materiale, în special, pe seama reducerii consumurilor materiale și energetice ;
- economisirea muncii vii, prin reducerea relativă a numărului de lucrători

Actualitatea analizei valorii și a studiului muncii

PENTRU CA EFECTELE ultimelor două căi să fie realizate cu eforturi minime și, deci, cu eficiență maximă, ar trebui să se apeleze în mod organizat, generalizat și permanent la tehnici moderne din domeniul organizării și conducerii — și anume : **analiza valorii**, în vederea reducerii consumurilor specifice, a costurilor materiale ; **studiul muncii**, în vederea economisirii muncii vii. Este momentul să fie revitalizată preocuparea pentru aplicarea analizei valorii, introducându-se obligativitatea folosirii acesteia de către institutele de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare și de către compartimentele de concepție din întreprinderi, cu ocazia proiectării de produse noi sau reproiectării celor existente.

Având în vedere concluziile desprinse din ecuațiile (4) și (5), ar trebui ca programele de creștere a productivității muncii elaborate de unitățile economice să ia în considerare nu numai reducerea relativă a lui N, ci și reducerea absolută a costurilor materiale (CM) ; **programul de reducere a costurilor ar trebui integrat cu cel de creștere a productivității muncii**, ceea ce ar permite nu numai o înțelegere mai ușoară de către toți oamenii muncii a relațiilor existente între reducerea costurilor materiale și creșterea productivității muncii, dar și o elaborare și urmărire unitară, la nivel de întreprinderi și secții, a tuturor măsurilor ce pot contribui la mărirea productivității.

În ce privește studiul muncii****) deși dispunem încă de acum 10 ani de o metodologie foarte bine pusă la punct⁵⁾, constatăm că în unele unități, normarea muncii se face încă mai degrabă pentru a masca diverse carențe de organizare sau de aprovizionare, decât pentru a măsura efectele pozitive ale organizării și amplasării locurilor de muncă, a circulației obiectelor muncii, ale poliservirii utilajelor etc.

Studiul muncii reprezintă instrumentul de organizare care poate da cele mai spectaculoase rezultate în domeniul economisirii muncii vii, respectiv al reducerii relative a numărului

***) $WPM : WPN = / (PM : N) : (PN : N) = PM : (PM - CM)$, din care rezultă că $WPN = WPM / (1 - CM/PM) : PM / = WPM / (PM : PM) - (CM : PM) / = WPM / 1 - (CM : PM) /$. Notând cu α ponderea costurilor materiale în producția marfă (CM : PM), atunci $WPN = WPM (1 - \alpha)$. Totodată, considerând $CM = (PM - PN)$ și introducând acest element în ecuația (4) rezultă că $WPN = WPN - (PN : PM)$; notând cu β ponderea producției nete în valoarea producției marfă (PN : PM), rezultă ecuația (5).

****) Prin studiul muncii se înțelege un ansamblu de metode, tehnici, instrumente și procedee analitice, sistematice și critice de analiză a procesului de muncă, a modului de organizare a acestuia, a modului de executare a sarcinilor de muncă. El se compune din două mari grupe de activități : studiul metodelor de muncă (incluzând și ergonomia muncii) și măsurarea muncii.

⁵⁾ Ministerul Muncii, coordonatori C. Hidoș, P. Isac : Studiul muncii vol. I—VII, Ed. tehnică, București, 1971—1973

de personal ; totodată el are un rol însemnat în implementarea unui nou mod de a gândi organizarea muncii în general, facilitată de metoda interogativă (parte integrantă a studiului metodelor de muncă). Normării muncii îi revine rolul de a măsura munca necesară pentru realizarea unui produs (serviciu, lucrare), numai după ce locul de muncă a fost organizat și numai după o perioadă de acomodare a executanților cu noile condiții de muncă, îmbunătățite. Privită în acest mod, normarea muncii contribuie cu adevărat la mărirea productivității muncii, precum și la asigurarea corelației necesare între creșterea acesteia și cea a retribuției.

Conințe ce rezultă din viziunea sistemică asupra problematicii productivității

MĂSURILE DE ORGANIZARE ce se iau în vederea creșterii mai accelerate a productivității muncii trebuie să aibă o **viziune sistemică**, ținând seama că :

— orice proces de producție este un sistem unitar dinamic și complex, care integrează în mod armonios toate componentele sale tehnice, materiale, umane și informaționale ;

— ca orice sistem, sistemul de producție, sistemul întreprinderi trebuie considerate și tratate nu în mod izolat, ci ca făcând parte — potrivit principiului ierarhiei — dintr-un sistem de grad superior, în cadrul căruia ele devin subsisteme.

Prima condiție impune ca studiile și măsurile la nivel microeconomic privind creșterea productivității muncii să aibă în vedere fiecare element al sistemului, dar nu în mod izolat, ci în legătură cu celelalte componente (subsisteme), precum și cu întregul sistem, ca ansamblu unitar și global de elemente interconectate și în interacțiune. Din aceasta rezultă obligația conducerilor de întreprinderi ca în vederea creșterii productivității muncii, să se acționeze **asupra tuturor componentelor** amintite ale sistemului de producție. Cea de-a doua condiție obligă ca în **fiecare întreprindere, aceste studii și măsuri să țină seama de interesele generale (optimum global) ale sistemului superior, iar sistemele superioare întreprinderii (centrală, minister) să ia măsuri globale care să faciliteze creșterea accelerată a productivității muncii la nivelul subsistemelor (întreprinderilor) și pe ansamblul sistemului considerat.**

Ca măsuri globale ce ar trebui luate de către sistemele superioare întreprinderii exemplificăm :

— repartizarea în așa fel a sarcinilor de producție fizică din planul național unic, încât unitățile să poată să valorifice cât mai bine potențialul tehnic material, uman și informațional de care dispun ;

— înființarea, în cadrul institutelor proprii de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare, a unor compartimente de organizare puternice, care să poată proiecta sau reproiecta diferite soluții generalizabile, de organizare a producției și a muncii ;

— generalizarea experienței înaintate în domeniul creșterii productivității muncii, asigurând întreprinderilor informațiile și condițiile necesare pentru implementare, obligându-le să le utilizeze ;

— adoptarea unor soluții specifice de organizare și conducere a platformelor industriale (mai ales a acelor care cuprind întreprinderi ce folosesc aceeași grupă de materii prime). Propuneri pe această temă au fost făcute frecvent în paginile revistei, dar materializara lor întârzie ;

— completarea măsurilor de perfecționare a structurii de organizare a întreprinderilor, de întărire a unităților productive de bază, prin stabilirea atribuțiilor unitare ale acestor unități și ale celorlalte compartimente, astfel încât conducerile întreprinderilor să poată valorifica încă de la început noua organizare în scopul creșterii productivității muncii ;

— utilizarea largă a tehnicii de calcul, pe baza unor programe anume întocmite și generalizabile, creându-se — cu contribuția Ministerului Finanțelor, a Institutului pentru conducere și informatică — un sistem informatic al conducerii în care să se evidențieze costurile, bugetele de venituri și cheltuieli, bilanțul financiar-contabil etc. Aceasta ar permite ca

necesarul suplimentar de evidențe, până la nivelul marilor formații de lucru, să nu însemne și personal suplimentar, ci dimpotrivă, să degreveze personalul economic și tehnic de unele activități de rutină (de evidență, gestiune etc.), pentru ca o parte din acest personal să poată fi dirijat către activități de producție, de cercetare sau de proiectare, cu implicații favorabile asupra creșterii productivității muncii.

prof. dr. Ionel DUMBRAVĂ
Constanța

ECONOMIA INFORMAȚIEI (II)

PRIN RECUNOAȘTEREA CLARĂ a ponderii sectorului informației, toate subramurile informației capătă un rol economic direct. Toate aceste subramuri apar în viziunea celor patru mari sectoare ale economiei într-o lumină nouă în fața societății, iar raportul dintre ele impune noi interpretări economice.

Cred că economia ar trebui să se intereseze de trei aspecte majore ale informației și anume:

- informația **productivă**;
- **utilizarea** informației de către om;
- **generarea** de informație.

Informația (absolut) **productivă** este informația care intervine direct în activitatea de producție. Este informația care reglează în mod automat activitatea unei linii de producție sau a unui utilaj fără intervenția creierului și mîinii omului. Mai este și informația necesară funcționării unei secții de producție care cuprinde oameni și utilaje, cum ar fi informația privind programarea, lansarea și urmărirea producției. Dar și această informație se obține în modul cel mai eficient prin procedee automate, adică prin informatică.

Informația productivă este legată, în esență, de automatizarea și informatizarea întreprinderilor, de introducerea informaticii industriale și, în general, de ceea ce numim cibernetizarea industriei⁷⁾. Îmbunătățirea raportului dintre sectorul informației și sectorul industriei depinde tocmai de extinderea informației productive.

Aici se ridică și aspecte teoretice importante. Primul se referă la faptul că informația productivă poate conduce procese complexe fără intervenția directă a omului. Se poate spune atunci că ea „muncește” în locul omului? Și dacă ar munci, creează valoare economică nouă? Al doilea aspect teoretic se referă la teoria valorii în noile condiții tehnologice ale societății și în special în perspectivă.

Pentru realizarea unui sistem expert artificial (informatic și inteligent) PROSPECTOR care servește la analiza datelor necesare prospecțiunilor geologice s-au cheltuit în jur de 5 milioane de dolari. La prima lui aplicare (în decurs de 6 luni de la elaborare) a fost descoperit un zăcămint care nu a putut fi pus în evidență prin toate celelalte metode utilizate pînă atunci. Cheltuielile cu realizarea programului PROSPECTOR au fost recuperate integral de la prima aplicare a programului.

Programul informatic este o structură informațională. Ce anume reprezintă din punctul de vedere al teoriei economice avantajele economice aduse la următoarele aplicări ale programului PROSPECTOR? Este vorba de un fel de muncă vie sau de o muncă informațională? Nedumerirea provine și de acolo că un asemenea program, fiind o structură informațională, nu se uzează ca un produs fizic. Un utilaj fizic se poate amortiza economic în cîțiva ani și să rămînă în funcțiune încă un număr de ani aducînd avantaje economice certe, însă în cele din urmă va fi scos din funcțiune din cauza uzurii fizice și morale. Un program informatic și, în special, unul de tip expert, care acumulează cunoaștere, devine un bun al societății, o realitate pusă la lucru, care nu se uzează întrucît însăși cunoașterea umană nu se uzează, ea numai se completează. Dar această cunoaștere, sub forma unui program expert, lucrează în simbioză cu omul, aparent muncește alături de el și se dezvoltă în timp.

La fel stau lucrurile în cazul roboților industriali inteligenți, cu deosebire că aici partea fizică joacă un rol esențial. Un robot industrial se uzează, se amortizează și fizic, chiar dacă el conține programe informatice inteligente. Un robot, aparent, „muncește”, un sistem expert care este numai informațional, aparent, „muncește”; însă între aceste două cazuri există o diferență, după cum am văzut mai înainte. Ce reprezintă aceste diferite tipuri de „munci” în raport cu munca umană și cum definim **munca** în noile condiții?

Dacă reducem omul, așa cum rezultă din știința contemporană, pe baza cunoașterii actuale, la informație și substanță, atunci singura diferență dintre om și un program informatic inteligent, dintre om și un robot, este aceea de **complexitate a organizării informației și substanței**. De la care grad de complexitate înainte un sistem începe să muncească și, de aici în jos, nu muncește? Nu am rupe atunci omul de restul materiei dacă am încerca o asemenea discriminare, la fel cum, înainte, omul era socotit diferit de restul naturii vie și chiar de celelalte mamifere?

Munca omului poate fi socotită diferită de „munca” pro-

gramelor informatice, în special inteligente, și de munca roboților numai în măsura în care omul cuprinde în munca sa calități ale **substanței vie** deosebite de ale substanței nevie. Dacă o asemenea deosebire dintre substanța vie și substanța nevie nu există, atunci nu vom putea separa munca omului de munca uneltelor sale informaționale și robotice.

Iată deci că înainte de o reexaminare a problemei valorii trebuie clarificată natura muncii. Aceasta este o problemă științifică fundamentală pentru societate. Păreră mea, întemeiată pe considerații filozofice justificate din punctul de vedere al frontierelor cunoașterii umane, este aceea că trebuie să atribuim viului o calitate în plus, care lipsește substanței nevie și informației discrete din sistemele tehnice. Această calitate are un suport material însă, ce se manifestă prin proprietăți informaționale specifice, pe care fiecare organism viu le are și pe care pe plan mental omul le resimte prin fenomenele sale psihologice. Punînd problema astfel, munca devine și o acută problemă filozofică.

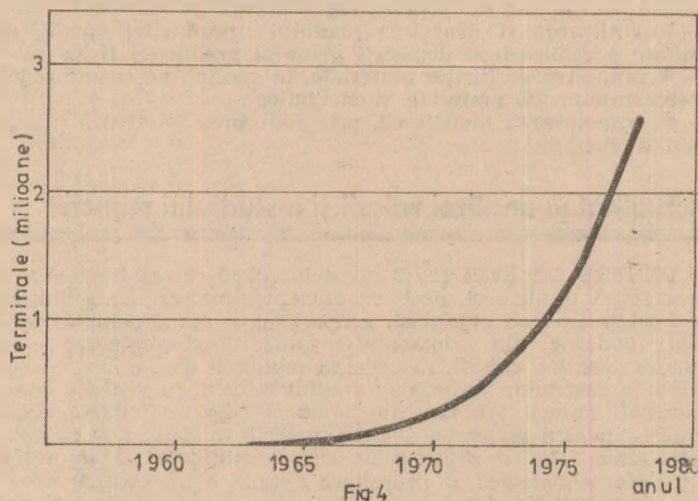

Fig. 4 — Creșterea numărului de terminale în S.U.A. (după Montgomery Phister Jr.)

În ceea ce privește valoarea, ea este, și nu cred că se poate gândi altfel, dependentă de munca societății, de muncă, în general, în sensul teoriei economice marxiste a valorii bazate pe muncă. Acceptînd poziția filozofică de mai înainte, astăzi și încă o lungă perioadă de timp se poate afirma că **numai omul muncește**. Numai cînd vom sintetiza o inteligență artificială vie (I.A.V.), avînd toate ingredientele omului, vom putea spune că și aceasta muncește. Inteligența artificială și roboții nu muncesc. Munca rezultă a fi legată de inteligența naturală (IN) a omului.

În orice caz, apariția inteligenței artificiale și, în general, a informației productive contemporane trebuie privită cu toată seriozitatea din toate punctele de vedere. La acest lucru ne obligă recunoașterea importanței economice a sectorului informației.

Trecînd la **utilizarea informației de către om** ar trebui să recunoaștem rolul societății în a oferi omului **informație**. Aceasta este o problemă extrem de generală și care poate fi atacată din multe puncte de vedere. În continuare se va insistă numai asupra unui singur aspect, cel mai actual și acut din toate, acela al terminalului informatic. Forma informatică de acces pentru om la informație tinde să devină predominantă, în special pentru munca lui, indiferent de tipul de muncă, iar treptat pentru pregătirea sa științifică și profesională, pentru informarea sa în cele mai variate domenii.

Este interesant de urmărit creșterea numărului de terminale în timp într-o țară în care sectorul informației a crescut atât de rapid în acest secol și în special în ultimii douăzeci de ani, cum este S.U.A.⁸⁾ după cum se arată în fig. 4. În S.U.A., în prezent, există peste 3 000 000 de terminale. În fig. 5

⁷⁾ Mihai Drăgănescu, Cibernetizarea industriei, Era socială, 1982, nr. 18, p. 20—22; 27.

⁸⁾ După Montgomery Phister Jr., op. cit., p. 25 și 256.

se prezintă variația procentului de terminale cu imprimantă în comparație cu al terminalelor cu vizualizare (display). Se observă tendința evidentă de creștere a acestui din urmă tip, ceea ce reflectă tendința eliminării hîrtiei ca suport de informație. Ne putem aștepta ca în viitor suportul electronic să devină predominant, ceea ce va duce la reducerea consumului de hîrtie. Începe să crească și ponderea terminalelor care încorporează microprocesoare (terminale cu inteligență calculatorie numite impropriu terminale inteligente) sau calculatoarele „personale” devin terminale ale unui calculator mai puternic sau ale unei rețele de calculatoare. Toate aceste fapte arată încă o dată implicarea sectorului informațional și în particular a subramurii sale informatice în viața omului și a societății contemporane. Totul va fi însoțit în mod firesc de informație și în special sub formă informatică. Fără asemenea infrastructuri informatice toate organizațiile și societatea se vor compara cu rigiditatea și lipsa de suplețe a unor animale preistorice în raport cu mamiferele și, în special, omul. Ce va fi o asemenea rețea informatică infrastructurală pentru societate este o problemă care reflectă o tendință de interconectare a societății umane cu implicații care pot fi întrezărite încă de astăzi.

Societatea nu numai produce informație, ci și creează și generează informație. **Generarea se deosebește de producerea de informație**, ultima fiind asociată desfășurării muncii curente și proceselor tehnologice. Generarea de cunoaștere, de știință, de know-how tehnologic, de proiecte ingineresti, de artă, literatură, muzică, de idei și concepte, toate acestea intră în generarea de informație. Generarea informației este esențială pentru funcționarea, progresul și viitorul societății. „Industria” generatoare de informație trebuie să se găsească într-un anumit raport cu restul industriei informaționale, raport care variază în timp.

Generarea de informație prezintă însă și un aspect economic intrinsec. Pe de o parte, generarea de informație aparține activității umane de cunoaștere și creație, pe de altă parte, noile sisteme expert, bazele pe inteligența artificială, pot genera și ele informație nouă într-un cadru de desfășurare prestabilit de om. Va trebui deci să ținem cont, în cadrul generării de asemenea tipuri de activități, de raportul lor economic, cu referire la utilizarea inteligenței naturale și a celei artificiale. Existența acestor surse presupune și existența unor grupuri umane care să lucreze la frontierele cunoașterii și, în

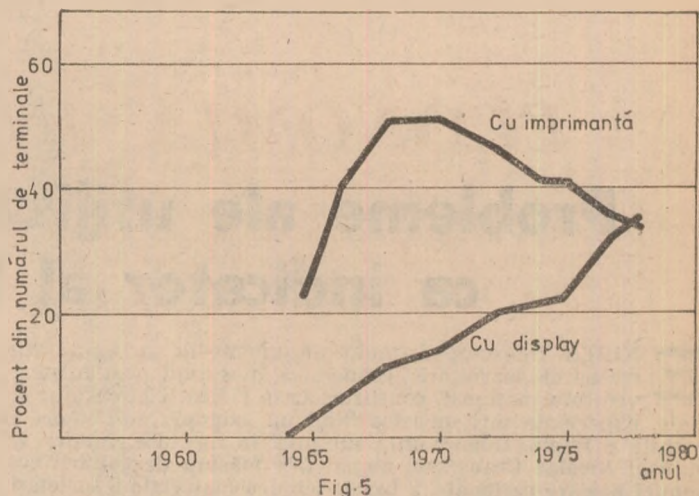

Fig. 5 — Variația (în procente) a terminalelor cu imprimantă și a terminalelor de vizualizare (display) în S.U.A. (după Montgomery Phister Jr.)

general, elaboratoare de noi idei și noi deschideri. Problema unor asemenea grupuri începe să se pună și fiecare națiune se preocupă de existența lor în cadrul și într-un anumit raport cu restul activității de generare a informației. Economia informației obligă la un asemenea mod de abordare. Nu se mai poate progresa fără grupuri de excelență creativă, dimensionate în mod conștient, în cadrul economiei fiecărei națiuni. Nu numai că fără asemenea grupuri spiritualitatea unei națiuni este lipsită de o componentă care fructifică superior spiritualitatea poporului din care fac parte, dar fără ele se pierde și efectul economic al spiritualității în condițiile ponderii mari pe care informația o capătă în societate. Economia generării de informație ridică probleme pe care societățile socialiste urmează să le abordeze pentru a asigura însuși viitorul lor și chiar al omenirii.

Mihai DRĂGĂNESCU

Extinderea cooperării economice

(Urmare din pag. 10)

resate în achiziționarea de mașini-unelte doresc să cumpere minitehnologii de producție, iar altele, care comercializau produse metalice (scule, șuruburi, piese auto, unelte agricole etc.) importate, s-au arătat interesate în a deveni producători, cerând oferte pentru tehnologii de fabricație.

Dacă analiza de piață a demarat prin acțiuni de contactare a vechilor parteneri, ulterior s-a trecut la cercetarea sistematică, prin consultarea listelor de import ale mai multor țări, discuții cu proprietarii de magazine de desfacere, tratative cu producători locali etc. A fost, de asemenea, consultat personalul reprezentanțelor economice române din 27 de țări, privind necesarul local de minitehnologii, care să cuprindă în principal mașini-unelte; 30% din reprezentanțe au răspuns favorabil, după ce au realizat primele discuții cu firme locale. I.C.E. Mașinexportimport se află în prezent în faza de finalizare a acestor acțiuni prin trecerea la contractare.

S-a încheiat un contract cu firma East Africa Spectre din Kenya, pentru livrarea unei minitehnologii de fabricat butelii și echiparea unui atelier de cca. 20 de oameni. Alături de mașini-unelte (ce urmează a fi fabricate de întreprinderile de specialitate din Tîrgu Jiu, Sibiu, Arad și Tîrgoviște), Mașinexportimport va livra scule, matrițe, va asigura asistență tehnică, punerea în funcțiune, școlarizarea personalului local etc. În același timp se includ în procesul de fabricație unele din utilajele cu care este deja dotată firma. Sînt în curs negocierile pentru livrarea de minitehnologii și în numeroase alte țări.

Se încheie, astfel, prima etapă de prospectare a posibilităților de export de minitehnologii de către Mașinexportimport etapă ce a scos în evidență importanța deosebită a cererii de minitehnologii în țările în curs de dezvoltare și compatibilitatea acestei cereri cu posibilitățile noastre de proiectare, producție și export, respectiv :

- o parte a producției românești de mașini-unelte sînt tipuri convenționale, care concordă cu cerințele și pregătirea utilizatorilor din astfel de țări ;

- România dispune de potențialul necesar pentru livrarea de minitehnologii, prin reunirea producătorilor specializați pe tipuri de mașini-unelte în formula furnizorului general de echipamente și know-how ;

- cheltuielile pentru importul de minitehnologii este mult mai mic pe ansamblul operațiunii decît importul produselor finite, deci un efort valutar substanțial redus din partea statului respectiv, ceea ce face să se acorde prioritate la acordarea licenței de import ;

- eficiența ridicată a valorificării materiei prime prin creșterea ponderii inteligenței umane în produsul exportat.

Toate aceste premise își găsesc o reflectare directă în noua strategie de export a minitehnologiilor la Mașinexportimport, care a trecut la etapa a II-a a acestei activități, prin stabilirea unei structuri organizatorice adecvate și definitivarea unui program de lucru de perspectivă. De asemenea, la Institutul de proiectări pentru mașini-unelte și electrotehnică și la Centrula industrială de mașini-unelte funcționează compartimente specializate în proiectarea și furnizarea miniliniilor tehnologice.

Toate aceste compartimente alocă resurse și își concentrează eforturile în :

- activități de prospectare, prin cercetarea sistematică a cerințelor și condițiilor specifice ale pieței minitehnologiilor ;

- activități de proiectare, pentru a satisface în cel mai înalt grad cerințele locale economice, sociale etc., precum și cerințele legate de condițiile de producție (multe utilaje trebuie să lucreze, de pildă, în condiții deosebite de umiditate și temperatură) ;

- activități de asistență tehnică, service, instruire, pentru a asigura buna funcționare a echipamentelor livrate și prestigiul de marcă al furnizorului.

Exportul de minitehnologii se înscrie ca element de bază al strategiei de export al mașinilor-unelte în cadrul Mașinexportimport și are menirea să satisfacă în cel mai înalt grad interesele atît ale furnizorului — eficiență, volum crescut al vânzării, cît și ale beneficiarului — utilizarea resurselor materiale și umane locale, satisfacerea pieței cu produsele necesare, economie de valută, eficiență.

Probleme ale utilizării venitului național ca indicator al bunăstării sociale

EXISTĂ, indiscutabil, multe argumente în sprijinul afirmației că dezvoltarea economică, măsurată prin creșterea venitului național, constituie baza ridicării bunăstării sociale, experiența țării noastre fiind un exemplu edificator în această privință. După cum a subliniat în repetate rânduri tovarășul Nicolae Ceaușescu, numai „Pe măsura dezvoltării economiei noastre naționale, a bazei tehnico-materiale a societății, a creșterii venitului național, putem realiza într-un ritm mai rapid ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului”.

Se uită însă uneori, mai ales în cadrul comparațiilor internaționale, că nivelul venitului național și creșterea acestuia nu pot să caracterizeze integral o societate; iar confuziile în acest domeniu nu rămân fără consecințe în lumea de astăzi, lume în care atributele „dezvoltată” sau „subdezvoltată” aplicate unei țări tind să depășească cu mult sfera economică ce le-a generat. Acest adevăr este clar evidențiat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, care remarca: „venitul național este numai o latură după care se poate caracteriza o țară ca fiind în curs de dezvoltare sau dezvoltată. Trebuie să avem în vedere dezvoltarea generală, echilibrată a economiei naționale, a diferitelor ramuri și sectoare — industria, agricultura, transporturile — precum și dezvoltarea științei, învățământului, culturii, factori deosebit de importanți în aprecierea nivelului de dezvoltare al unei țări”.

În acest context, în cele ce urmează ne propunem să examinăm unele aspecte ale utilizării indicatorului „venit național” în caracterizarea sintetică a unui domeniu esențial al vieții sociale — acela al nivelului de trai sau bunăstării.

În literatura economică s-au acumulat în ultimele decenii o serie de critici cu privire la folosirea abuzivă a indicatorului „venit național”, respectiv „produs național brut”, ca indicator social global. Putem sintetiza aceste diverse poziții critice în trei curente principale. Primul dintre acestea, apărut încă din ultimele decenii ale secolului trecut, efectuează o critică statistică-metodologică a indicatorului venit național (P.N.B.), purtând discuții în jurul sferei de cuprindere și a tehnicilor de calcul ale acestuia. Astfel de dezbateri s-au purtat și în literatura din țara noastră și din alte țări socialiste, evidențiindu-se faptul că, chiar și într-o economie modernă puternic monetarizată, venitul național nu cuprinde decât o parte a bunurilor și serviciilor create în respectiva economie. Nu sînt evidențiate o serie de servicii sociale de consum, cu un rol important în realizarea bunăstării generale; scapă evidenței statistice o serie de activități economice casnice care, în anumite situații, au o pondere importantă în satisfacerea nevoilor populației.

Cel de al doilea curent care contribuie la răspîndirea unei atitudinii mai rezervate cu privire la relevanța și suficiența venitului național ca indicator social global s-a format în ultimele două decenii, legat fiind de programele inițiate în cadrul O.N.U. pentru stimularea dezvoltării țărilor lumii a treia. Un document O.N.U. din 1969 constata deja că obiectivul propus de organizația mondială în cadrul primului deceniu pentru dezvoltare (creșterea anuală cu 5% a PNB) a dus la o înfățișare prea îngustă a dezvoltării, care a fost confundată cu creșterea economică. Edificarea unor sisteme statistice naționale în țările lumii a treia și răspîndirea metodelor comparațiilor internaționale a relevat de asemenea că, deși se confirmă existența unei corelații generale între venitul național pe locuitor și diferiți indicatori ai nivelului de trai — longevitate, sănătate, consumul populației etc. — relația nu este foarte evidentă în țări specifice, existînd chiar excepții izbitoare. S-ar părea că există unele căi mai eficiente de atingere a unor obiective sociale specifice (Este concluzia la care ajunge și Morris D. Morris — *Measuring the Condition of the World's Poor* — Pergamon Press, New York, 1979).

În sfîrșit, cel de al treilea curent care a manifestat o atitu-

dine critică la adresa utilizării indicatorului venit național, este cel apărut și dezvoltat în ultimele două decenii în jurul unui nou concept, acela de „calitate a vieții”. Apărut într-un context mai larg, de punere în discuție a postulatelor fundamentale ale societății capitaliste, a valorilor și obiectivelor acesteia și în cadrul lor a creșterii economice ridicată la rangul de scop în sine, acest curent formulează și cea mai radicală critică la adresa folosirii abuzive a venitului național (PNB) ca indicator reflectînd bunăstarea socială. Totodată în cadrul acestui curent au apărut și unele încercări de reevaluare și reorientare a creșterii economice într-o perspectivă umanistă, propunîndu-se elaborarea unui nou sistem de indicatori statistici, așa numiții „indicatori sociali”.

Desigur că eforturile depuse în direcția elaborării indicatorilor sociali sînt de mare importanță pe termen lung. Deocamdată însă nu dispunem de un indicator global cu puterea de sinteză pe care o are venitul național. Și chiar dacă un astfel de indicator ar fi elaborat din punct de vedere conceptual este puțin probabil că el ar putea deveni operațional într-un timp suficient de scurt deoarece datele necesare fundamentării sale nu ar putea fi probabil furnizate de actualele sisteme statistice naționale, concepute și edificate în scopul evaluării producției. În același timp, necesitatea unui indicator social global, chiar imperfect, se face simțită încă de acum. „Nu ne putem aștepta de la factorii de decizie să se ocupe de probleme despre care nu au informații. De aceea vagi diatribe împotriva conceptului de P.N.B. și a culturii creșterii economice vor avea un efect imediat redus atîta vreme cît unele măsuri alternative ale progresului și unele noi scopuri sociale nu vor fi înfățișate într-o formă concretă factorilor de decizie”. (Dennis Meadows, în prefața la volumul lui Roefie Hueting „New Scarcity and Economic Growth”, North Holland Publ. Comp. 1980).

Este indiscutabil deci că, în ciuda limitelor pe care indicatorul venit național le dovedește atunci cînd este utilizat ca măsură finală a performanțelor unui sistem social, în momentul de față nu putem neglijă importanța lui.

După cum se știe, deși definiția venitului național în țările socialiste se bazează pe principiile stabilite încă de Marx, metodele de calcul ale acestui indicator au evoluat permanent. S-au conturat două poziții principale în stabilirea acestui indicator, poziții care pornesc de la criterii diferite în delimitarea sferei de cuprindere a activităților creatoare de venit național. Potrivit unuia din aceste criterii, sfera de cuprindere a activităților creatoare de venit național este definită în funcție de forma materială a rezultatelor obținute, pe această bază calculîndu-se indicatorul venit național material. Cel de al doilea criteriu definește sfera de cuprindere a activităților creatoare de venit național în funcție de corespondența rezultatelor obținute cu nevoile de consum ale societății, în această perspectivă calculîndu-se venitul național total. Între cei doi indicatori există o relație strînsă, cel de al doilea putînd fi obținut din primul prin adăugarea unor servicii de consum (învățămînt, ocrotirea sănătății, cultură etc.).

În țările capitaliste se folosesc alți indicatori, și anume: **produsul intern net** care rezultă prin adăugarea la venitul național a tuturor celorlalte activități din țară — activitatea financiar-bancară, administrația de stat, apărarea națională etc., și **produsul intern brut**, care se calculează prin adăugarea la produsul intern net a amortizării fondurilor fixe.

Vom defini „bunăstarea socială” ca fiind măsura satisfacerii nevoii sociale.

Ne propunem, deci să analizăm: a) condiția de posibilitate, care stabilește dacă, în principiu, venitul național care este o măsură a producției, poate fi utilizat drept indicator pentru gradul de satisfacere a nevoii sociale; b) condițiile de adocvare, care urmăresc să stabilească circumstanțele care asigură o rit

mai mare adecvare a indicatorului venit național la funcția de măsură a bunăstării.

În ceea ce privește condiția de posibilitate, vom conveni că scopul producției sociale este satisfacerea nevoilor umane; pe această bază putem considera că, în principiu, venitul național prezintă o anumită legătură cu satisfacerea nevoilor și poate fi utilizat ca indicator al bunăstării.

Condițiile de adecvare sînt condiții de grad, care stabilesc factorii ce fac din venitul național un indicator mai expresiv sau mai puțin expresiv pentru bunăstare. Din această grupă menționăm:

1. Condiția de coextensivitate. Domeniul rezultatelor activității depuse în sfera producției materiale (măsurat de venitul național) nu corespunde decât parțial cu domeniul nevoilor sociale, acesta din urmă fiind mult mai larg. Din acest motiv, condiția de coextensivitate nu este îndeplinită. Aceasta este una din cele mai serioase obiecții care s-au făcut utilizării venitului național ca indicator al bunăstării, mai ales de pe pozițiile curentului „calității vieții”. Există, indiscutabil, nevoi umane — nevoia de comunicare, de participare socială, de afecțiune, de frumos — care nu au o legătură directă cu sfera activității economice, neputînd fi deci reflectate adecvat de indicatorii economici. Mai mult chiar, calcularea venitului național după metoda venitului material îngustează destul de mult corespondența necesară între domeniul venitului național și domeniul bunăstării.

Totuși această observație nu invalidează complet utilizarea venitului național ca indicator al bunăstării deoarece, în toate societățile moderne satisfacerea nevoilor legate de sfera producției materiale ocupă un loc important — de obicei chiar cel mai important — în totalul nevoilor, existînd în timp o tendință de lărgire a nevoilor ce sînt satisfăcute prin activitatea economică organizată la nivel social și reflectată de indicatorii economici sintetici. Nevoile umane fiind dinamice este posibil ca, în condiții social-istorice determinate, importanța relativă a categoriei nevoilor materiale să fie diferită.

2. Condiția de distribuție. Nevoia socială nu este omogenă, ea este formată din nevoi diferite, cu importanță variabilă pentru persoane și categorii sociale specifice. La rîndul său, venitul național apare, de asemenea, ca o sumă a unor valori de întrebuințare diferite. Din acest motiv nu este indiferent modul în care structura acestor valori de întrebuințare acoperă structura nevoilor sociale. Distribuția masei venitului național poate fi examinată sub trei aspecte: a) distribuția temporală a venitului național. Această problemă a fost pe larg dezbătută în literatura economică sub forma optimizării raportului dintre acumulare și consum. După cum se știe, alocarea întregului venit național pentru satisfacerea în prezent a nevoii sociale compromise posibilitățile de satisfacere superioară a ei în viitor. Trebuie să se determine acea alocare optimă care să îmbine interesele actuale cu cele de perspectivă și să ducă la maximizarea bunăstării. Această problemă nu a putut fi deplin rezolvată cu instrumentele economiei matematice deoarece intervin unii factori extraeconomici necuantificabili, legați pînă la urmă de modul în care o societate concepe propria sa bunăstare. b) Distribuția pe destinații a venitului național. În fiecare societate există în general mecanisme de adaptare a producției — ca nivel și structură — la nevoia socială. Totuși, pot exista situații în care alocarea resurselor în vederea realizării bunurilor și serviciilor care formează venitul național se îndepărtează de optima reprezentat de nevoia socială, fie datorită unei funcționări imperfecte a sistemelor de informare asupra cererii populației (ca expresie a nevoilor), fie datorită intervenției altor factori — structurile de putere de exemplu. Producerea unor valori de întrebuințare (mărfuri) necorespunzătoare calitativ reprezintă cel mai simplu exemplu de alocare greșită a resurselor. Deși valoarea acestor bunuri este înregistrată ca un spor de venit național, ele nu contribuie, decât eventual într-o măsură foarte redusă, la satisfacerea nevoii sociale, apărînd deci o distorsionare a capacității indicatorului venit național de a reprezenta corect bunăstarea. O situație similară se întîlnește în cazul unor nevoi sociale colective — administrația de stat, justiția, apărarea — care adesea

sînt supradimensionate (cheltuielile militare fiind cel mai bun exemplu). S-a făcut și observația că multe din aceste cheltuieli sînt generate de un mod specific de viață și de producție extrem de complex, ele nefiind o contribuție pozitivă la creșterea bunăstării, ci doar un efort de compensare a unor efecte negative induse de acest mod de viață. c) Distribuția socială a venitului național. Una din cele mai importante observații — și obiecții — care s-au făcut în legătură cu utilizarea venitului național ca indicator al bunăstării a fost aceea că creșterea venitului național într-o țară se poate obține și în condițiile în care o polarizare socială excesivă face ca de rezultatele acestei creșteri să beneficieze doar o categorie foarte restrînsă a populației. În acest caz, tipic pentru țările capitaliste, eficiența creșterii economice din punctul de vedere al bunăstării este mult mai mică decît în cazul unei distribuții mai uniforme. Putem deci spune că venitul național reprezintă o măsură mai corectă a bunăstării în societățile cu o distribuție mai egală a veniturilor decît în societățile extrem polarizate, cum sînt țările capitaliste.

3. Condiții de eficiență. Multe din nevoile umane au un caracter contradictoriu — de exemplu nevoia de activitate și cea de odihnă. Ca atare, ele intră în competiție unele cu altele, creșterea satisfacerii unora însemnînd cu necesitate diminuarea satisfacerii contrare. De asemenea, pentru satisfacerea nevoilor umane aparatul productiv social utilizează anumite resurse, limitate la un anumit moment, ceea ce creează, de asemenea, situații de competiție. Rezolvarea unor asemenea situații reprezintă probleme de alocare optimă a unor resurse limitate, optimul fiind reprezentat de maximizarea bunăstării sociale. Venitul național, în expresie valorică, este o sumă a tuturor bunurilor și serviciilor produse într-o perioadă, ponderate cu prețurile lor. Sistemul de prețuri este acela care are sarcina evidențierii corecte a efortului social, contribuînd astfel în mod hotărîtor la alocarea optimă a resurselor. În cazul în care sistemul de prețuri nu reflectă corect efortul social, diminuîndu-l pentru anumite categorii de bunuri de exemplu, venitul național își va pierde, din nou din capacitatea sa de reprezentare a bunăstării. În plus, există resurse care nu au valoare economică — timpul liber și mediul natural fiind exemplele cele mai frecvent utilizate. Neglijarea acestor resurse în calculul venitului național contribuie la diminuarea adecvării sale ca măsură a bunăstării.

Din succinta prezentare de mai sus rezultă că indicatorul venit național poate fi utilizat numai cu multă prudență drept indicator al bunăstării sociale în forma în care este el calculat și urmărit acum. Principalele restricții de care trebuie să se țină seama în astfel de încercări, mai ales în cadrul comparațiilor sînt: 1) Venitul național este un indicator doar pentru un anumit domeniu al bunăstării 2) Venitul național are șanse mai mari de a reprezenta adecvat bunăstarea într-o societate fără exploatare și deci lipsită de o polarizare socială excesivă 3) Este probabil că venitul național este mai aproape de realitatea bunăstării în societățile ce folosesc mecanisme democratice de rezolvare a problemelor alocării 4) Sistemul de prețuri poate influența corectitudinea reprezentării bunăstării de către venitul național 5) În comparațiile internaționale nu se poate face abstracție de realitățile socio-culturale ale fiecărei țări: cu cît două țări sînt mai diferite prin condițiile lor socio-culturale, cu atît comparația venitului lor național oferă mai puține indicații privind nivelul bunăstării din cele două țări.

Considerăm că ar fi posibilă totuși construirea, pe baza venitului național, a unui indicator mai adecvat al bunăstării sociale. Acest indicator (care ar trebui să țină seama de aceleași restricții), ar trebui fără îndoială să pornească de la venitul național total (și nu de la cel material); din acest indicator de bază s-ar obține indicatori derivați, ca de exemplu un indicator corectat cu efectele distribuției veniturilor, (măsurate cu coeficientul Gini de exemplu); un indicator al venitului net — obținut prin scăderea din venitul național a efectelor negative ale activității economice asupra mediului (costul poluării și întreținerii mediului natural), în măsura în care pot fi evaluate; un indicator de eficiență, ca de exemplu venitul național pe om-oră (zi) muncă.

Aurelian DOCHIA

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

ESTE cunoscut că după 1970 fenomenele de criză s-au extins treptat asupra tuturor aspectelor societății occidentale și s-au generalizat în toate statele capitaliste; cel mai puternic afectați au fost salariații — oamenii muncii — la sfârșitul deceniului trecut și în acești primi ani '80 șomajul ridicându-se pe ansamblul țărilor O.E.C.D. la cele mai înalte cote postbelice: 12—15%. Găsim în această situație o explicație a faptului că problemele folosirii resurselor umane se regăsesc explicit și implicit în teoriile economice actuale, în preocupările gânditorilor occidentali de a preziona ieșirea din criză, echilibrul și stabilitatea economică.

Fiind puternic ancorată în realitățile economice, politice și chiar ideologice, teoria occidentală a ocupării *) a surprins impactul unor mutații tehnice, economice și sociale din economia țărilor avansate în anii postbelici. Cu alte cuvinte, în analiza situației forței de muncă, cit și în examinarea cauzelor și tipurilor șomajului, în explicarea fenomenelor de pe piața muncii economiștii occidentali au ținut seama de mutațiile industriale legate de progresul tehnic — automatizarea în special —, de extinderea sferei serviciilor, de modificarea structurii demografice și implicit a populației active, de creșterea treptată și tot mai puternică a șomajului și schimbarea compoziției sale, ca și de luptele revendicative ale clasei muncitoare și implicit de unele rezultate în ridicarea gradului de confort și civilizație, în schimbarea raportului dintre timpul de lucru și cel de recreare, de lansarea unor programe guvernamentale de transferuri sociale („război împotriva sărăciei”) etc.

Astfel, gândirea economică în domeniul forței de muncă a devenit mai complexă incluzând într-o măsură tot mai mare pe lângă analiza cantitativă și studiile empirice caracteristice perioadei anterioare, analiza calitativă, investigarea unor aspecte structurale și comportamentale; totodată, pe măsura agravării șomajului s-a accentuat și caracterul său pragmatic, căutarea unor remedii care depășesc sfera economică, ajungând pînă la formularea de reforme instituționale și sociale, ca în teoriile numite „radicale”. Luarea în considerație a factorilor structurali, economici, tehnici, sociali și implicarea lor în încercarea de a explica modul utilizării forței de muncă în societatea occidentală ac-

Abordări structurale în teoria occidentală a ocupării

tuală, raportarea permanentă a forței de muncă la starea și evoluția structurilor economice și sociale, la ansamblul formelor instituționale sau, altfel spus, abordările structurale în teoria ocupării sînt, după părerea noastră, caracteristice perioadei postbelice și în special ultimelor decenii.

Pentru a exemplifica aceste considerații este suficient să ne referim la așa numita „școală tehnologică”, la conceptul de „șomaj structural” ca și la „teoria pieței duale” sau „segmentate” a forței de muncă. „Școala tehnologică” urmărește să explice șomajul masiv din țările dezvoltate prin prisma evoluțiilor structurale generate de progresul tehnic sau mai precis de automatizarea și perfecționarea tehnologiilor de producție. Supraestimind impactul tehnologic și abordînd un profund pesimism, economiștii tehnologi susțin inevitabilitatea astfel a șomajului, creșterea lui în societățile avansate. Apreciînd progresul tehnic ca un proces obiectiv absolut necesar ei insistă asupra modificării raportului dintre munca umană și mașini, dintre diferitele profesii și activități solicitînd muncă intelectuală și înaltă pregătire profesională etc. Datele din economia americană par să confirme asemenea teze, dacă avem în vedere că în 25 ani postbelici deși s-au creat în S.U.A. peste 28,5 milioane locuri de muncă ele nu au absorbit forța de muncă dornică să lucreze, aflată în continuă creștere și necorespunzînd calitativ cerințelor producției; în aceeași perioadă numărul șomerilor a crescut cu peste 5 milioane persoane. Este semnificativ totodată că din totalul inovațiilor aplicate în aceiași ani în S.U.A., 40% au fost economisitoare de forță de muncă, în timp ce în celelalte țări europene și în Japonia proporția este mult mai mică (12,7% și respectiv 6,4%). În același sens, un grup de experți americani în materie apreciază că, în următorii ani, 45% din totalul populației active americane ar

putea fi atinsă de automatizarea industrială și a serviciilor, perspectivă ce creează grave probleme de adaptare a minii de lucru, tulburări psihice, șomaj tehnologic. **) Aceste date, însă, prezintă o situație, dar nu o motivează.

Punînd la baza explicației șomajului mutațiile tehnologice, schimbarea modelului producției industriale și în ultimă instanță dezechilibrele generate de acestea pe piața muncii — adică incapacitatea pieței muncii de a asigura întîlnirea dintre cererea și oferta de forță de muncă —, școala tehnologică se oprește la suprafața fenomenului „progres tehnic”, evită analiza lui, a introducerii perfecționărilor de producție în condițiile specifice sistemului capitalist, și recomandă doar soluții — de bună seamă, necesare — vizînd realocarea resurselor, corectarea dezechilibrelor de calificare prin programe de instruire etc. Asemenea acțiuni au fost însă incluse în legislația americană a forței de muncă încă din anii '60, dar ele nu au avut influență asupra evoluției șomajului din această țară, ceea ce demonstrează caracterul incomplet al analizelor.

O abordare diferită a implicațiilor progresului tehnic asupra utilizării forței de muncă în societatea occidentală aflăm la profesorii americani R. Heilbroner și L. Thurow. **) Ei analizează cu o anume luciditate contradicțiile ce apar în economia capitalistă ca urmare a introducerii progresului tehnic — mașini economisitoare de forță de muncă, inovații, invenții și noi investiții cerute de acestea, perfecționări tehnologice și crearea pe această bază de noi produse etc. În viziunea lor, aplicarea cuceririlor științei și tehnicii cu asemenea consecințe benefice care le fac indispensabile evoluției ființei umane și societății omenești, integrarea acestor cuceriri în activitatea de producție declanșează un mecanism legat de cerere (investiții și consum), adică generează noi cheltuieli care permit crearea de noi locuri de muncă și creșterea indirectă a consumului, ceea ce permite creșterea volumului ocupării și resorbirea șomajului. Adeptii concepției amintite recunosc totodată că în societatea americană, „din nefericire” progresul tehnic generator de folosire mai deplină a forței de muncă nu are loc pe perioade lungi, economia nefiind capabilă să ofere condiții reducerii șomajului.

FIȘE

IDEI
CONTEMPORANESĂ IEȘIM
DIN EPOCA
RISIPEID. GABOR, U. COLOMBO
A. KING, R. GALLI

EDITURA POLITICĂ

● Cel de al patrulea raport
către Clubul de la Roma, a cărui

traducere este oferită cititorilor din țara noastră de prestigioasa colecție de Idei Contemporane a EDITURII POLITICE, abordează — așa după cum reiese și din titlul cărții: „Să ieșim din epoca risipei” —, o problemă stringentă a contemporaneității: limitarea resurselor naturale de care dispune planeta noastră. Într-un anumit fel, după cum se confesează autorii lucrării, D. Gabor, U. Colombo, A. King și R. Galli, această cercetare reprezintă un răspuns insuficiențelor metodologice și teoretice pe care le prezintă cunoscuta lucrare „Limitele creșterii”; este vorba, în primul rînd, de desconsiderarea potențialului transformator al științei și tehnologiei. Tocmai în virtutea acestei concepții, în cartea recent apărută, după ce sînt

prezentate o serie de analize și scenarii cu privire la evoluția posibilă a diferitelor categorii de resurse — energie, materiale, hrana ș.a. — sînt analizate, într-o secțiune distinctă problemele dezvoltării științei, tehnologiei și ale impactului acestora asupra interconexiunilor globale.

Dezvoltare

● Publicat inițial în revista „Marketing in Hungary” și reprodus în volumul „ABSTRACTS OF HUNGARIAN ECONOMIC LITERATURE” (vol. 12), articolul „How to explore factors for economic development” semnat de J. Marjai prezintă cîteva idei vizînd dezvoltarea în perspectivă a economiei ungare. Punctul de plecare, în opinia autorului, îl

reprezintă imperativul reducerii consumurilor energetice, economisirea și reciclarea materialelor, creșterea competitivității. În soluționarea sarcinilor de viitor accentul ar urma să cadă pe unitățile direct productive care, la rîndul lor, trebuie să facă dovada capacității de a fi conduse eficient. Potrivit opiniei exprimate de J. Marjai, orientarea spre întreprindere ridică două probleme importante: pe de o parte, cerința stimulării potențialului creativ al personalului din fiecare unitate (deopotrivă cel tehnic și economic) prin utilizarea birghiei veniturilor; pe de altă parte, se cere rezolvată alături de principala cît și concret situația acelor întreprinderi care sînt prost conduse și nu își pot obține

Adeptii ai explicației keynesiste a șomajului — insuficiența cererii agregate în economia occidentală — profesorii americani amintiți resping astfel justificarea pur tehnologică a neutilizării depline a forței de muncă. Ei insistă asupra categoriei de „șomaj structural”, generat direct de lipsa unor calificări corespunzătoare, de lipsa de lucrători calificați în specialitatea, la nivelul și cu atributele cerute (grad de cultură generală și profesională, de educație ș.a.). Remediu pentru acest șomaj structural este, în optica respectivă, asigurarea de către societate a acelor calificări necesare, a unor programe de învățământ profesional ținând pas cu modificarea și evoluția activității, luarea unor măsuri stimulative pentru ca întreprinderile să preia o serie de cheltuieli cu calificarea, instruirea etc.

Aparent, cele două abordări ajung la aceeași concluzie. Totuși, la cea de pe urmă, cauza șomajului structural se găsește atît în costul înalt al calificării și recalificării, cît și în mutațiile structurale din economia postbelică: schimbarea modelului cererii agregate viitoare și insuficiența acesteia. Fără a fi unica explicație a șomajului în teoria occidentală postbelică, dezechilibrele structurale sînt frecvent invocate de diferiți autori sub o formă sau alta. Astfel profesorul R. Haveman insistă asupra necorespondenței dintre structura industrială și cea ocupațională a forței de muncă, mutațiile în cererea de forță de muncă nefiind similare și într-o oarecare măsură avînd loc pe altă direcție decît mutațiile în oferta de forță de muncă, în calificarea și calitatea acesteia. Economistul și sociologul american Eli Ginzberg⁴⁾ apreciază că deși economia S.U.A. a creat noi locuri de muncă, acestea au manifestat o dublă lacună, cantitativă și calitativă, adică ele au fost insuficiente numeric și necorespunzătoare calitativ. După părerea sa, între 1950-1976, 3/5 din posturile create în S.U.A. pot fi considerate „proaste”, adică cu remunerație slabă și oferind de lucru în special celor al căror venit completează venitul principal al familiei (femei căsătorite, tinerii încă în perioada studiilor). În același timp, cererea de forță de muncă s-a îndreptat și spre profesii de înaltă calificare (directori și specialiști) a căror pondere în populația activă americană a crescut de la 21% la 26%.

Răzbate la toți acești autori ideea că situația celor care vin pe piața muncii este posibil să se înrăutățească dacă nu se iau măsuri în domeniul calificării și recalificării. Totuși, aceasta nu este un remediu absolut suficient: după cum subliniază R. Heilbroner și L. Thurow, „dacă nivelul cererii viitoare nu este destul de înalt, chiar un program avizat de calificare nu va rezolva problema acestui șomaj structural”.⁵⁾ Să adăugăm, deci, că deși ideile keynesiste și neoclasiche domină gîndirea economică referitoare la relația progres tehnic — șomaj, la șomajul tehnologic și structural, aceste abordări structurale prezintă neîndoielnic un aspect nou pe care realitățile din țările avansate l-au impus în teoria occidentală a ocupării.

Tot o abordare structurală ne pare a reflecta și teoria „dualistă”, a „segmentării” pieței forței de muncă. După cum se cunoaște, această teorie a apărut în ultimul deceniu în S.U.A.⁶⁾ sub impulsul insatisfacției față de rezultatele așa numitului „război împotriva sărăciei” și față de particularizarea în economie a situației grupurilor minoritare (femei, tineri, grupuri etnice). Economiștii americani P.B. Doeringer și M.J. Piore⁶⁾ au ajuns la concluzia că piața muncii, ca și structurile salariale sînt separate pe criterii de nivel al salariului, condiții de muncă, posibilități de carieră, de echitate, de securitate, de stabilitate a locurilor de muncă etc. Economiștii amintiți apreciază că nu este vorba de impactul direct al unor structuri clasice de ramuri, profesii, calificări, ele nu sînt considerate nici determinante nici suficiente în segmentarea pieței muncii.

Această segmentare, „spargere a categoriei unitare a pieței muncii” este înțeleasă în sensul că piața muncii este divizată într-un „sector primar” și unul „secundar”; sectorul primar conține posturi cu o plată mai bună și preferate în societate, pentru care există condiții de securitate, de promovare și de stabilitate, o reglementare juridică a relațiilor ocupaționale etc.; în contrast, sectorul secundar este marcat de posturi prost plătite, instabile, cu frecvente concedieri și lipsă de contracte reglementate. Sprijinindu-se pe studiul empiric al pieței muncii, pe investigarea salariilor, autorii acestei teorii pun pe primul loc în demersurile lor aprecierile calitative și instituționale, la ei preponderînd o optică sociologică față de

cea economică, care nu este totuși neglijată.

În opinia autorilor respectivi, cele două segmente nu sînt competitive, nu există între ele relații economice și lucrătorii sînt predestinați unuia sau celuilalt segment. Prin această concepție ei resping declarat teoriile și opiniile care explică și dau soluții la șomajul actual printr-un demers economic clasic — fie el generic keynesist sau neoclasic. Relevînd discriminările frapante în situația lucrătorilor în țările avansate, ei susțin și revindicînd reforme radicale instituționale și sociale. În setul de politici pe care îl recomandă susținătorii teoriei dualiste se distinge o direcție care vizează extinderea ocupării în servicii publice, programe nediscriminatorii, subsidiul la salarii și o altă direcție care vizează acțiuni de modernizare și democratizare a școlii și a altor instituții de creștere a rolului muncitorilor în conducerea și organizarea unităților în care lucrează, de combatere a alienării generale a puterii publice etc.

Dincolo de unele limite specifice gîndirii economice burgheze abordările structurale în teoria ocupării relevă o anume accentuare a caracterului realist și utilitarist al investigării unor aspecte economico-sociale ale societății occidentale actuale.

Eufrosina IONESCU

Institutul de economie socialistă

*) Includem în această expresie sintetică nu o „teorie unică”, ci multitudinea de teorii, opinii, căutări care se referă la utilizarea forței de muncă (ocuparea și șomajul).

**) Rădăcinile acestei concepții se găsesc în articolul „Balanțarea pieței muncii” (1955) al lui Clark Kerr.

1) A.P. Thirlwall, „La pertinence de la théorie keynésienne de l'emploi”, *Problèmes économiques* no. 1702, 1982, p. 7.

2) „L'impact de l'automatisation sur l'emploi aux Etats Unis”, *Problèmes économiques*, no. 1831, p. 25.

3) R. Heilbroner, L. Thurow, „The economic problem”, New Jersey, Prentice Hall, Inc. Englewood Cliffs, 1978.

4) B. Cazes, „Quantité et qualité de l'emploi aux Etats Unis”, *Problèmes économiques*, no. 1678, 1980.

5) R. Heilbroner, L. Thurow, op. cit.

6) P.B. Doeringer, M.J. Piore, „Unemployment and the „dual labor market”, *The Public Interest* no. 38, 1975.

beneficiu, — o rezolvare însă prin alte metode decît compensarea între întreprinderi la nivel de ramură sau economie.

Strategia competitivității

● În condițiile crizei economice, ale restricțiilor ce se manifestă în cazul diferitelor categorii de resurse, orientarea strategică a întreprinderilor numai în funcție de evoluția pieței nu mai este suficientă. Punctele slabe ale unei strategii bazate pe ceea ce se numește în mod curent „portofoliu de produse” ar fi — după cum susține Leslie Hermann în articolul „Extraction des liquidités et utilisation des ressources les plus compétitives” publicat în numărul 1/1983 al

revistei” „DIRECTION ET GESTION DES ENTREPRISES” — următoarele: dificultatea de a defini cu precizie piața reală pentru un anumit producător, insuficiența dezvoltare a teoriei „ciclului de viață al produsului”, desconsiderarea mutațiilor tehnologice etc. În același timp și în mod prioritar astfel de strategii ignoră rolul resurselor interne în asigurarea competitivității. Or, o bună orientare a întreprinderii presupune, după opinia autoarei, odată cu studiul pieței, examenul aprofundat al resurselor interne disponibile și al competitivității lor, astfel încît fiecare producător să urmărească să obțină cele mai scăzute costuri de producție.

Resursele energetice de miine

● Se pare că marile companii petroliere ezită, chiar devin reticente, în ce privește promovarea unei strategii de diversificare energetică. Potrivit opiniei exprimate de Eric Walther — în articolul „Diversification énergétique: les pétroliers s'interrogent”, publicat în numărul 16 a.c. al revistei „L'USINE NOUVELLE”, cauzele acestei situații ar fi multiple dar dintre toate se detașează ca pondere noile caracteristici ale pieței țeiului — reducerea relativă a cererii, punerea în valoare a noi zăcăminte, diminuarea consumurilor în cazul țărilor industrializate — ofensiva puternică a cărbunelui ca sursă energetică, evoluțiile neconclu-

FIȘE

dente ale tehnologiilor neconvenționale — atît sub aspectul prețului cît și al performanțelor tehnologice. În articol se arată că astfel de argumente au însă doar valabilitate conjuncturală și de perspectivă apropiată; cum forța perturbatoare a crizei energetice dovedește că aceasta nu reprezintă un element pasager în evoluția economiei mondiale, se impune ca actuala relaxare de pe piața hidrocarburilor să fie folosită la maximum pentru asigurarea resurselor energetice ale lumii de miine.

ECOLOGIE UMANĂ *)

DEZVOLTAREA în timp a societății umane a reprezentat un impact crescând al prezenței omului în natură. Dacă în preistoria umanității acest impact nu a constituit o amenințare pentru biosferă, ciclurile biologice din natură reușind să neutralizeze sau să repare „stricăciuni” mici produse pe suprafețe restrinse, epoca de care se ocupă istoria antică a cunoscut deja evoluții pustitoare ale ambianței datorită activității umane — activitate integrată din ce în ce mai puțin în natură dar din ce în ce mai eficient organizată pentru exploatarea ei mai productivă — adesea prădalnică — a rezervelor din natură.

Epoca actuală, caracterizată printr-o populație umană mult mai numeroasă și în continuă creștere, este confruntată cu posibilitatea epuizării unor rezerve geologice, precum și a distrugerii celor mai importante mijloace de producere a hranei: solul și mediul acvatic. Acestea din urmă, fiind legate de viață, deci de derularea continuă a unor procese biologice, prezintă și fragilitatea structurilor vii. Acumulări de milenii sau de milioane de ani pot fi distruse în intervale de timp foarte scurte prin tratarea lor necorespunzătoare. Din această cauză se impune mai mult ca oricând o înțelegere cât mai complexă și cât mai completă a interacțiunilor pe multiple planuri dintre om și mediul ambiant în vederea organizării

*) Constantin Budeanu, Emanoil Călinescu, „Elemente de ecologie umană”, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982

compatibile a activității sociale și cu ambianța planetară.

O încercare de a răspunde unei asemenea necesități stringente o reprezintă și lucrarea „Elemente de ecologie umană” de Constantin BUDEANU și Emanoil CĂLINESCU, publicată la Editura Științifică și Enciclopedică, la finele anului 1982. Pe parcursul a 470 de pagini autorii reușesc să sugereze întreaga complexitate a problemelor actuale generate de impactul tehnologic industrial potențat de creșterea accelerată a populației globului asupra mediului ambiant. Modalitatea de abordare propusă are un caracter global și integralist în care planeta noastră este privită ca un adevarat organism, evoluind integrat într-o ambianță cosmică. Această evoluție a planetei culminează cu apariția omului, apariție care, la rîndul său, inaugurează un nou tip de evoluție, evoluție socială, caracterizată prin dimensiunile sale culturale și tehnologice. Prin elaborarea de tehnologii neintegrate în legile de dezvoltare și echilibrare ale biosferei și prin direcționarea acțiunilor sale în funcție de valori orientate, nejudicioasă, omul ca specie a provocat criza ecologică actuală, de ale cărei resurseri se ocupă cartea pe care o discutăm.

În cartea la care ne referim, discursul evoluează conform unei dialectici subtile. Autorii pleacă de la definiții și prezentări de date referitoare la structura și funcționarea sesizată obiectiv cu ajutorul modelelor cibernetice clasice și a unor noțiuni fundamentale legate de concepția sistemică, considerată ca furnizând posibilitatea unor „demersuri integratoare

impuse de stadiul problemelor complexe create de volumul mare de cunoștințe care cresc în ritm exponențial”. Este apoi sugerată multitudinea de conexiuni ale diferitelor discipline științifice care concurează la constituirea ecologiei umane. Devine astfel lesne de înțeles ca ecologia umană nu este un domeniu particular al ecologiei (ea însăși un domeniu interdisciplinar), ci ridicarea pe alt plan al acesteia prin apariția caracteristicilor specifice umane, fiind seamă de dezvoltarea umană, cultural-umană și tehnologică.

În concordanță cu logica, de investigație propusă, autorii structurează materia ecologiei umane în două mari secțiuni dedicate: a) mediului ambiant natural și b) entropizării sistemelor naturale. Mediul ambiant natural este prezentat cu toate mecanismele integratoare active în ecosferă și în diferite ecosisteme, în care ciclurile elementelor și ale substanțelor prinse în ritmuri planetare de reciclare asigură continuitatea vieții. Merită subliniat modul eficient în care ciclurile elementelor și ale substanțelor prinse în ritmuri planetare de reciclare asigură continuitatea vieții. Merită subliniat modul eficient în care sint integrate în volum unele noțiuni și teorii moderne ca cea de „continuum biochimic” și teoria materiei biostructurate a savantului român E. Macovschi.

Secțiunea privind entropizarea sistemelor naturale abordează, ca o primă problemă, dezvoltarea populației umane, expunând procesul de hominizare evoluția culturală și evoluția aspectelor demografice. În ultima parte a cărții este prezentată în perspectivă interdisciplinară intercondiționarea tehnicii cu biologicul. Sint evidențiate în context conștientizări ale evoluției unor concepte, atitudini și activități menite să facă mai nuanțată însăși concepția omului despre viață. Relevând că avantețele însemnate pe care le oferă tehnica trebuie adesea plătite cu „prețul” unor sacrificii

mari și pe termen îndelungat. Autorii militază pentru o atență analiză a efectelor ecologice pe care le vădese diverse tehnologii.

Desigur, se afirmă în carte, omul nu trebuie să renunțe la unele cuceriri esențiale pentru asigurarea bunăstării și confortului său. Dar apare ca un imperativ necesitatea înlocuirii tehnologiilor menite să satisfacă interese restrinse și limitate la prezent, cu ecotehnici în cadrul unei concepții largi, având implicații asupra secolelor viitoare la nivel planetar și se preconizează înlocuirea conceptului de „eficiență economică” cu cel de „eficiență tehnico-ecologică”.

În carte se argumentează totodată și necesitatea de a privi lucrurile din sens opus: nu numai din prisma unor efecte (potențial distructive ale civilizației tehnologice) asupra ecosistemului natural, ci și din unghiul efectelor negative pe care un mediu natural mutilat și sărăcit le-ar avea, la rîndul său, asupra psihicului uman. Impactul negativ exercitat de activitatea socială a omului asupra mediului natural ambiant este în mare măsură, după opinia autorilor, rezultatul gândirii pragmatice care are drept ghid numai satisfacerea unor tendințe imediate, acestea fiind la rîndul lor produs al unui anumit sistem de educație. Tocmai de aceea, se argumentează în carte, se impune a fi desfășurate acțiuni energice îndreptate și asupra modificării unor mentalități de mult perimate, în virtutea căreia omul ar fi stăpîn al naturii.

Cartea la care ne referim se citește cu deosebit interes, adresându-se unul cerc larg de cititori avînd cele mai variate formații. Bogata ilustrare care cuprinde tabele și figuri sintetizatoare, imprimînd un caracter intuitiv deosebit de concret cărții, contribuie în mod substanțial la valoarea documentară și ideatică a lucrării.

dr. Petre PAPACOSTEA

LUCA PACIOLO ÎN ROMĂNEȘTE *)

Contabilitatea a existat sub diferite forme încă din vremuri fără documente scrise, se regăsește mai apoi în scrierile hieratice, iar secolul al XV-lea, prin opera științifică a lui Luca Paciolo, avem dovada indubitabilă a științificării ei. Această lucrare intitulată „Tractatus de computis et scripturis”, înglobată în vasta operă „Summa de aritmetica, geometria proportioni et proportionalitate” a marelui savant și totodată monah Luca Paciolo, are menirea și meritul totodată, de a delimita obiectul, de a fixa metodele de investigație și a pune în lumină legile care se află la baza elaborării fenomenului contabil, relația

dintre activ și pasiv. Cartea se ocupă de problemele înregistrărilor în partidă dublă a operațiunilor contabile, fundamentind pentru prima dată „scriituradopiia”.

Acest „Tratat de contabilitate în partidă dublă” are o mare valoare științifică și este prima operă de acest fel în istoria științelor contabile. Publicată la Veneția în anul 1494 în primă ediție, apoi în anul 1523 în a doua ediție sub îngrijirea editorului Paganino Paganini, cartea reprezintă astăzi izvorul original al cunoașterii și activității științei contabile-economice.

Traducerea acestei lucrări în limba română, pentru prima dată în mod integral, apare astfel ca un veritabil eveniment editorial pentru literatura economică românească, autorii a-

cestor remarcabile inițiative și strădanii: profesor dr. doc. Dumitru Rusu și profesor Stefan Cuciureanu, doctor în filologie, specialitatea romantistică și limbă italiană.

În studiul introductiv al lucrării publicate, autorii traducerii fac precizarea că în pofida strădaniilor depuse, nu au putut ajunge în posesia operei publicate de Luca Paciolo în prima ediție din anul 1494, lucru încercat, dar tot fără succes, și de profesorii Ramon Cardenas de la Universitatea din Monterrey (Mexico) și Giorgio Berni în anul 1962, dînd apoi următoarea lămurire: „Descoperind în fondul cărții rare al Bibliotecii centrale universitare — „Mihai Eminescu” din Iași (cota V — CR — 11—19339), fond considerabil dotat prin meritele directorului prof. Grigore Botez, aceeași ediție a doua (1523) a „SUMMEI” lui Luca Paciolo, în care se cuprinde Tractatus XI particularis de computis et scripturis, am simțit și noi sentimentul care a animat pe cei doi autori de la Monterrey, și am întreprins versiunea românească a operei

«maravillosa» învățatului matematician italian”.

Tălmăcirea în românește a acestui prim tratat științific de contabilitate în partidă dublă umple un gol în literatura de specialitate din patria noastră. Ne dăm seama de eforturile deosebite ce s-au depus, însă satisfacția reușitei este pe aceeași măsură. Să menționăm și faptul că volumul nu constituie o lucrare cu un orizont exclusiv contabil, ci autorul ei, Luca Paciolo pune la îndemina posterității un întreg agrenaj economic, social, filosofic, moral, cu alte cuvinte un complex tezaur cu care se poate descifra nivelul și stilul de viață, care de pe atunci începe să facă loc perioadei renașterii. Ceea ce face cu atât mai interesantă lectura cărții.

Încheiem subliniind că apariția în limba română a lucrării lui Luca Paciolo îmbogățește patrimoniul cultural și științific al țării. Este astfel pe deplin îndrituită omagierea autorilor: dificilei traduceri și cele mai calde mulțumiri și recunoștință.

Vasile MAN

16

Politica Partidului Comunist Român de creștere continuă a nivelului de trai al poporului

CREȘTEREA CONTINUĂ a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor reprezintă țelul suprem al politicii partidului și statului nostru. „Politica generală a partidului, se arată în Programul Partidului Comunist Român, edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate au drept țel suprem ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, sporirea gradului de civilizație a vieții întregii societăți. Acestui țel îi sint subordonate eforturile pentru dezvoltarea în ritm a economiei naționale, pentru creșterea venitului național“.

Calitatea vieții, nivelul de trai și factorul care-l determină

PENTRU A EXISTA, societatea trebuie să consume permanent, ceea ce implică producția neîntreruptă a bunurilor materiale. Între fazele reproducției sociale — producția, repartiția, schimbul și consumul — există o legătură indisolubilă, ele se influențează reciproc. În cadrul acestor interdependențe, corelația producție-consum joacă un rol primordial. K. Marx arată că fără producție nu există consum, dar nici fără consum nu există producție, deoarece în acest caz producția ar fi lipsită de sens.

Producția bunurilor materiale se desfășoară în cadrul unor relații sociale, istoricește determinate, la baza cărora se află o formă sau alta de proprietate asupra mijloacelor de producție. De aceea legătura între producție și consum se realizează diferit de la o orînduire la alta.

Relațiile de producție socialiste exclud exploatarea omului de către om, producătorii de bunuri materiale și spirituale sînt în același timp proprietarii mijloacelor de producție și beneficiarii rezultatelor producției. De aceea în socialism, ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului reprezintă scopul nemijlocit al întregii activități economico-sociale; producția socială fiind subordonată ridicării continue a bunăstării întregului popor, creerii unei noi calități a vieții.

Prin nivel de trai se înțelege gradul de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale ale populației unei țări, ale unor clase sociale sau persoane în condițiile date ale dezvoltării forțelor de producție, ale producției sociale.

Nivelul de trai reprezintă o categorie complexă avînd un conținut economic, istoric și de clasă concret; abordarea lui trebuie făcută diferențiat pe grupe omogene de populație. Nivelul de trai presupune acțiunea a numeroși factori ca: mărirea veniturilor reale ale membrilor societății; volumul și calitatea bunurilor materiale consumate și a serviciilor prestate; condițiile de muncă, de locuit, de odihnă și transport; gradul de ocupare a forței de muncă; durata timpului liber; asistența socială și sanitară; satisfacerea nevoilor culturale; dezvoltarea învățămîntului de toate gradele; accesul maselor la știință, artă și cultură; cuceririle politice etc. Acești factori acționează asupra nivelului de trai în mod inegal și cu intensitate diferită în diferite orînduiri.

Caracterizarea nivelului de trai material și spiritual presupune luarea în considerare a **gradului de dezvoltare a forțelor de producție** (productivitatea muncii sociale, dimensiunile avuției naționale, volumul, structura și dinamica produsului social și a venitului național etc.) și a **naturii relațiilor de producție existente în societate** (forma de proprietate asupra mijloacelor de producție, repartizarea bunurilor materiale și a serviciilor pe clase și grupuri sociale etc.).

Calitatea vieții are o sferă de cuprindere mai mare decît nivelul de trai. Calitatea vieții reflectă pe lîngă raportul obiectiv existent între sistemul nevoilor de consum neproductiv și gradul satisfacerii lor, ansamblul factorilor și condițiilor care concurează la dezvoltarea plenară, armonioasă a personalității umane. **Calitatea vieții sintetizează în unitatea și interdependența lor toate loturile, toate aspectele calitative, structurale și cantita-**

tive ce definesc, caracterizează și măsoară condițiile de muncă și de trai al poporului.

În concepția partidului nostru, bunăstarea poporului nu se limitează numai la crearea belșugului de bunuri materiale și servicii, ci presupune existența întregului complex de factori de a căror îmbinare armonioasă depinde tocmai calitatea reală a vieții umane: asigurarea și garantarea unui loc de muncă pentru fiecare și răsplată dreaptă, echitabilă, a muncii prestate; realizarea unei producții de bunuri de consum care să asigure satisfacerea tot mai deplină a necesităților oamenilor muncii, stabilite în mod rațional; crearea tuturor condițiilor necesare totalei împliniri a personalității umane, a celor în stare să determine o sănătate fizică și morală deplină, un mediu inconjurător, social și familial în care viața să poată fi trăită potrivit principiilor eticii și echității care guvernează societatea noastră etc. Creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor este condiționată în mod direct de **nivelul producției, de volumul, structura și dinamica acesteia.** De aceea este necesară creșterea și perfecționarea neîntreruptă a producției socialiste.

Tripla calitate de proprietari, producători și beneficiari pe care oamenii muncii o au în socialism creează posibilitatea și necesitatea desfășurării responsabile, eficiente a activității în toate domeniile pentru creșterea cantitativă și calitativă a producției. Tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia necesitatea de a face totul „**pentru a produce cît mai mult, cît mai bine, la o calitate cît mai înaltă, cu cheltuieli cît mai mici, să asigurăm creșterea continuă a eficienței, a producției nete, a venitului național — baza progresului societății și a creșterii bunăstării poporului**“¹⁾.

Pentru caracterizarea nivelului se folosește un **sistem de indicatori**, printre care mai importanți pot fi menționați următorii:

1. Indicatorii veniturilor nominale ale oamenilor muncii: retribuția nominală netă; veniturile nominale totale ale țărănimii provenite din munca în cooperativele agricole de producție și în gospodăria personală, pe o persoană activă; veniturile provenite din fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii; premii acordate în cursul anului.

2. Indicatorii veniturilor reale ale populației: retribuția reală²⁾; veniturile reale ale țărănimii, provenite din muncă în C.A.P. și gospodăriile personale; retribuția socială de care beneficiază oamenii muncii din fondurile de stat pentru copii; ajutoare familiale; indemnizații pentru incapacitatea de muncă; fonduri pentru întreținerea creșelor, grădinițelor, căminelor de nefamiliști, cantinelor-restaurant, precum și pentru alte nevoi cu caracter social-cultural; veniturile provenite din fondurile destinate acoperirii cheltuielilor pentru acțiunile și investițiile sociale cuprinse în bugetul de venituri și cheltuieli ale fiecărei întreprinderi; veniturile reale totale ale populației³⁾.

3. Indicatorii nivelului consumului de bunuri materiale și servicii pe locuitor: consumul mediu al unor produse alimentare și nealimentare pe locuitor, (zahăr, lapte, carne, mobilă etc.), numărul de elevi și studenți la 1 000 de locuitori; suprafața comercială ce revine la 1 000 de locuitori; numărul locuitorilor ce revin la un medic; suprafața locuibilă pe o familie etc.

4. Indicatorii rezultatelor consumului de bunuri și servicii: durata medie a vieții; accesibilitatea populației la asistența medicală, starea de sănătate a populației; nivelul de instruire generală a populației prin diferite forme de învățămînt etc.

5. Indicatorii privind condițiile de muncă, de odihnă și dez-

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1-2 iunie 1962, pag. 27

²⁾ Totalitatea bunurilor materiale și serviciilor care pot fi procurate pe baza retribuției nominale în funcție de nivelul prețurilor și tarifelor.

³⁾ Totalitatea bunurilor materiale și serviciilor pe care populația le poate procura pe baza veniturilor provenite din muncă, a fondurilor sociale de consum.

În sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățământul economic superior

voltarea multilaterală a membrilor societății: gradul de ocupare într-o activitate economico-socială utilă; condițiile de odihnă și recreere ale oamenilor muncii; dimensiunile timpului liber și modul de utilizare a acestuia etc.

6. Indicatorii stării generale a mediului natural: gradul de puritate a aerului, solului și apei.

Ca urmare a distribuției și redistribuirii, venitul național se împarte în două mari fonduri și anume: **fondul de consum și fondul de acumulare-dezvoltare. Fondul de consum este partea din venitul național destinată asigurării veniturilor individuale realizate de membrii societății pe baza muncii prestate precum și pentru acoperirea cheltuielilor pe care le face societatea în vederea satisfacerii nevoilor întregului popor.**

Fondul de consum cuprinde fondul de consum individual și fondul de consum social.

Fondul de consum individual se repartizează oamenilor muncii direct sub forma retribuțiilor, a veniturilor membrilor cooperatori în conformitate cu cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii prestate, a participării la beneficii, în raport cu contribuția fiecăruia la dezvoltarea întreprinderii, cu activitatea depusă și cu vechimea neîntreruptă în unitatea respectivă.

Fondul de consum social revine membrilor societății sub forma retribuției sociale de care beneficiază oamenii muncii din fondurile de la bugetul de stat și sub forma fondurilor sociale proprii constituite și folosite la nivelul unităților economice, fondului pentru construcții de locuințe și alte investiții cu caracter social și fondului pentru acțiuni sociale.

Fondul de consum social este sursa alocațiilor de stat pentru copii, ajutorului familial de stat, burselor pentru elevi și studenți, pensiilor, indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, trimerilor la odihnă și tratament etc.

Deci fondul de consum revine populației prin retribuția după cantitatea și calitatea muncii, prin participarea la beneficii și prin retribuția socială. Partea din venitul național destinată acumulării este menită să determine sporirea fondului de consum în etapa efectuării ei, să asigure creșterea continuă a nivelului de trai.

Căile folosite pentru creșterea bunăstării generale ale întregului popor sînt următoarele: creșterea veniturilor din muncă ale populației; creșterea veniturilor populației din fondurile sociale de consum; îmbunătățirea consumului de bunuri și servicii ale populației; corelarea veniturilor celor ce muncesc cu evoluția nivelului prețurilor și impozitelor plătite; dezvoltarea învățământului, culturii și ocrotirii sănătății; îmbunătățirea activității în domeniul edilitar și al construcției de locuințe etc.

Creșterea bunăstării întregului popor

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN îndrumă toate eforturile dezvoltării economice în vederea creșterii permanente a bunăstării materiale și spirituale ale întregului popor. Dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție a creat fundamentul material al sporirii susținute a nivelului de trai al întregului popor. Progresele realizate în domeniul economiei naționale, ca urmare a politicii științifice a partidului de dezvoltare economico-socială a țării au asigurat sporirea corespunzătoare a nivelului de trai, îmbunătățirea permanentă a calității vieții. Astfel, în 1980 producția globală industrială a țării era de 33 ori mai mare decît în 1950, iar cea agricolă de aproape 3,5 ori. Dezvoltarea în ritm intens a producției industriale și agricole, a celorlalte activități economice a determinat creșterea veniturilor naționale de 15 ori, în aceeași perioadă, iar odată cu aceasta a crescut și bunăstarea întregului popor. Creșterea nivelului de trai în strînsă legătură cu dezvoltarea generală a societății poate fi urmărită pe mai multe planuri. Unul din acestea îl reprezintă veniturile populației. Comparativ cu anul 1950, cînd retribuția nominală medie era de 330 lei lunar, în 1980 aceasta s-a ridicat la 2 238 lei, iar veniturile nominale nete lunare ale țărânimii au fost de 1 400 lei. Pensia medie lunară de asigurări sociale de stat a fost, în 1980, de 1 335 lei. Cheltuielile social-culturale pe locuitor au crescut de la 211 lei în 1950, la circa 3 200 lei, în timp ce veniturile reale totale ale populației, indicator de mare expresie al nivelului de trai, au fost în 1980 de 6,39 ori mai mari decît în 1950.

A fost creat un mare număr de noi locuri de muncă — peste 5 milioane în anii 1950—1980. Concomitent cu creșterea gradului de ocupare a populației, s-au îmbunătățit veniturile țărânimii: veniturile reale ale țărânimii provenite din munca în C.A.P. și în gospodăria personală pe o persoană activă, au crescut de circa două ori din 1950 pînă în 1965 și de peste patru ori în 1980 raportat la anul 1950.

Consumul pe locuitor la principalele alimente a crescut substanțial în perioada 1950—1980. Astfel, la carne consumul a sporit de 3,7 ori, la lapte de 1,6 ori, la ouă de 4,5 ori, la zahăr de 4 ori, la legume de peste 2 ori. În anul 1980, consumul alimentar mediu pe locuitor și pe zi a fost în țara noastră de 3 368 calorii și de 100,8 grame proteine, ceea ce situează România la un nivel apropiat de cel existent în unele dintre țările dezvoltate.

S-a îmbunătățit continuu aprovizionarea populației cu bunuri industriale, alît de uz curent, cit și de folosință îndelungată: țesături, confecții, încălțăminte, frigiderc, mașini de spălat, mobilă, aparate de radio, televizoare, automobile ș.a., a căror utilizare pe scară din ce în ce mai largă contribuie la ridicarea gradului de confort și civilizație. În perioada 1950—1980 s-au construit circa 4,6 milioane de locuințe noi. În prezent peste 70 la sută din populația țării noastre locuiește în case noi: în 1980 numărul de locuințe nou construite, raportat la 1 000 locuitori, era mai mare decît în Austria, Franța, R.F. Germania, Italia, Iugoslavia, Anglia.

În domeniul ocrotirii sănătății, prin numărul de circa 40 mii medici, revenind circa 558 locuitori la un medic, al paturilor de asistență medicală în număr de 208,2 mii, revenind în medie 9,4 paturi la 1 000 locuitori, ne situăm la nivelul unor țări ca: Elveția, Franța, S.U.A. Măsurile adoptate și politica românească sanitară au îmbunătățit radical starea de sănătate a populației.

Documentele de partid și de stat prevăd o sporire echilibrată, după principiile eticii și echității socialiste a nivelului de trai.

Programul-Directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții, adoptat de Congresul al XII-lea al partidului, reprezintă o nouă etapă de ridicare a bunăstării întregului popor, reflectă continuitatea politicii partidului de sporire a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. În cincinalul 1981—1985 vor crește veniturile tuturor categoriilor populației. Astfel, veniturile totale ale populației vor spori cu 23—25 la sută, retribuția medie reală cu 15,5 la sută, veniturile reale ale țărânimii cu 18 la sută, pensiile nominale de asigurări sociale de stat — cu 23 la sută, alocația de stat pentru copii — cu 27 la sută etc.

Cheltuielile finanțate din bugetul de stat, precum și din veniturile întreprinderilor, organizațiilor cooperatiste și obștești pentru dezvoltarea învățămîntului, ocrotirii sănătății, asistenței sociale, culturii și sportului vor crește cu circa 37 la sută în 1985, ajungînd să reprezinte 14 200 lei pe o familie.

Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist va fi cu 26,6 la sută, iar cel al prestărilor de servicii cu 76 la sută mai mare în anul 1985 decît în 1980. Se va urmări satisfacerea necesităților de consum științific fundamentate, punîndu-se accentul, în principal, pe ridicarea calității și diversificării sortimentale a mărfurilor destinate aprovizionării populației.

Cheltuielile pentru finanțarea activităților social-culturale vor crește pînă în 1985 cu circa 21 la sută.

În cincinalul 1981—1985 se vor construi circa 900 000 apartamente din fondurile de investiții ale statului, din care circa 450 000 destinate vînzării către populație. Sistemizarea teritoriului, a orașelor și comunelor, crearea unei rețele de noi centre urbane care să contribuie la ridicarea nivelului de civilizație al zonelor rurale înconjurătoare, diversificarea activității economico-sociale în mediul rural vor asigura omogenizarea condițiilor de trai ale întregii populații.

Totodată, se va trece la realizarea etapei a doua a programului de reducere a săptămîinii de lucru, astfel încît pînă în anul 1985 să se generalizeze săptămîina de lucru de 44 ore.

Realizarea acestor directive va asigura ridicarea pe o treaptă superioară a gradului de bunăstare și civilizație al poporului. scopul suprem și rațiunea întregii politici umaniste a Partidului Comunist Român.

conf. dr. Eliza V. NASTA

ÎNTEBĂRI:

- Ce se înțelege prin nivel de trai ?
- Care sînt principalii indicatori de exprimare a nivelului de trai ?
- Ce este fondul de consum și care sînt formele prin care acesta revine oamenilor muncii ?
- Principalele căi de ridicare a nivelului de trai și realizările obținute în țara noastră !
- Care sînt obiectivele de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții adoptate de Congresul al XII-lea al P.C.R. ?

România — propuneri constructive în sprijinul progresului și al păcii în lume

CONSTITUIE o constantă de prestigiu a politicii partidului nostru elaborată sub îndrumarea nemijlocită și bogată în idei generoase a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, participarea principală și constructivă a României la dezbaterile și rezolvarea problemelor cu care este confruntată comunitatea internațională. Întregul popor român, analiștii și factorii de decizie în domeniul politicii externe din multe țări ale lumii, opinia publică mondială preocupată de instaurarea păcii și progresului în lume s-au obișnuit să acorde respectul și recunoașterea cuvenită pozițiilor de principiu afirmate de România socialistă atunci când se dezbate probleme de interes prioritar pentru destinele omenirii. De altfel, poziția țării noastre constituie un înalț exemplu al modului în care trebuie înțeleasă participarea fiecărei țări, indiferent de dimensiuni geografice și de sistem social-politic, la rezolvarea problemelor în lume.

Este semnificativ că într-un atare context are loc zilele acestea, la Belgrad, Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, for de largă cuprindere internațională în ce privește problematica economică mondială, unde trebuie și se face auzite tot mai puternic forțele interesate în îmbunătățirea actualului climat în lume. Și cu această ocazie, România a făcut încă o dată, dovada preocupărilor sale consecutive și de profunde pentru îmbunătățirea climatului politic internațional, pentru găsirea unor soluții echitabile, problematicii acute a economiei mondiale. De la tribuna actualii sesiuni a U.N.C.T.A.D., din însărcinarea președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, delegația română a propus un adevărat program de măsuri menite să ducă la restabilirea încrederii și colaborării în lume pe baza principiilor de drept internațional, la însănătoșirea vieții economice în interesul întregii comunități internaționale, al păcii și progresului.

Primate cu viu interes și satisfacție de participanții la sesiune, poziția și propunerile prezentate dau dimensiunea gândirii creatoare a președintelui României în ce privește abordarea și căile de soluționare echitabile, prin cooperare, a complexelor probleme din economia mondială, pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Aceste poziții au demonstrat, în fapt, **hotărîrea României de a face tot ce îi stă în putință pentru ca, prin eforturi comune, în actuala sesiune și în perspectivă cit mai apropiată să se obțină rezultate pe măsura aspirațiilor tuturor țărilor privind depășirea dificultăților și asigurarea stabilității economice generale.** Hotărîrea României de a acționa ferm este justificată de starea de încordare care se accentuează între diferite state ale lumii, de recurgerea cu tot mai mare ușurință la conflicte în locul tratativilor, de amploarea fără precedent pe care o cunoaște cursa înarmărilor.

Pe plan economic, **convingerea României privind necesitatea unor acțiuni imediate** este determinată de amplificarea efectelor crizei economice practic asupra tuturor țărilor lumii și în special asupra celor în curs de dezvoltare; de accentuarea protecționismului care determină grave perturbări în relațiile economice; de proporțiile create între prețurile materiilor prime și cele ale produselor prelucrate pentru a căror echilibrare organismele internaționale nu se arată dispuse încă să ia măsurile care se impun; accentuarea restricțiilor în domeniul transferului tehnologic, escaladarea ratelor înalte ale dobânzilor, creșterea cheltuielilor cu caracter militar. Sint elemente care demonstrează că, pe de o parte, s-au adîncit decalajele între țările bogate și cele sărace și, pe de altă parte, faptul că țările dezvoltate nu au ajuns încă să înțeleagă necesitatea unei abordări noi, într-o formă radicală, a problemelor economice mondiale ale subdezvoltării. Din aceste considerente, **România a lansat de la tribuna conferinței un mesaj vibrant pentru concertare și dialog, adresînd celorlalte țări participante invitația de a adopta o atitudine pozitivă în acest sens, în scopul deblocării negocierilor economice internaționale și al îndreptării lor către rezultate concrete.**

Expresia dorinței de acțiuni concrete este dată, spre exemplu, de propunerea țării noastre privind **stabilirea unui calen-**

dar precis pentru eliminarea măsurilor restrictive din calea comerțului internațional, pentru ca sistemul generalizat de preferințe să fie aplicat în mod consecvent și nediscriminatoriu. Reține, de asemenea, atenția propunerea vizînd **convenirea unor programe speciale de ajutorare a țărilor în curs de dezvoltare** în domenii ca industria, agricultura, transporturile și altele, pentru valorificarea mai complexă a resurselor materiale și umane de care dispun aceste țări. Pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare, **România se pronunță pentru punerea la dispoziția acestor țări, în următorii 3—4 ani, a unui volum anual de resurse financiare de circa 60 miliarde dolari.** De atenție prioritară se bucură, în opinia țării noastre, **soluționarea problemei datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare**; în acest sens, propunerile noastre au în vedere **anularea datoriilor țărilor cele mai sărace, cu un venit pe locuitor pînă la 500—600 dolari, reducerea și reeșalonarea datoriilor celorlalte țări în curs de dezvoltare fără dobînză sau cu dobînză mică, pe o perioadă lungă, reducerea urmînd să se facă proporțional cu venitul național pe locuitor al acestor țări.** Strîns legat de acest aspect, în ce privește nivelul dobînzilor la creditele internaționale, în concepția țării noastre este necesar ca, **pentru țările în curs de dezvoltare, aceste dobînză să nu depășească 5 la sută, iar pentru țările cele mai sărace să se acorde credite cu dobînză de 2—3 la sută sau fără dobînză, ceea ce se plătește ca dobînză peste aceste limite urmînd a fi considerat ca o restituire a datoriiilor.**

O problemă care a atras în mod deosebit atenția participanților la U.N.C.T.A.D. VI, **creșterea cheltuielilor militare,** este apreciată de România ca fiind incompatibilă cu eforturile de lichidare a subdezvoltării, fapt pentru care **țara noastră s-a pronunțat pentru reducerea acestor cheltuieli pînă în 1985 cu 10—15 la sută și redistribuirea fondurile disponibile, atît în favoarea țărilor care efectuează reducerile, cit și pentru sprijinirea celor în curs de dezvoltare.** Ca o confirmare a actualității și justiției propunerilor românești în acest sens, la Belgrad, au fost de altfel relevate exemple semnificative: nivelul cheltuielilor pentru înarmare reprezintă azi de 25 de ori mai mult decît fondurile destinate ajutorării țărilor rămase în urmă sau, altfel spus, investițiile pentru dezvoltare sînt astăzi în lume de zece ori mai mici decît cele cu destinație militară.

Consecventă în convingerea sa asupra rolului dominant pe care O.N.U., organismele sale specializate, trebuie să-l dețină în rezolvarea problemelor internaționale, România s-a pronunțat și cu această ocazie în favoarea asigurării unui rol mai activ pe care trebuie să-l aibă **Organizația Națiunilor Unite în stimularea cooperării dintre state pe multiple planuri: lansarea negocierilor globale încă din 1984, inițierea de acorduri internaționale în diferite domenii prioritare de interes general, înțărirea mecanismului de consultări și negocieri în cadrul U.N.C.T.A.D. — sînt cîteva exemple edificatoare în acest sens.**

O cale de transpunere în practică a tuturor acestor decizii este concepută de președintele Nicolae Ceaușescu ca fiind aceea a **intensificării consultărilor reciproce dintre țările în curs de dezvoltare, țările nealiniate, la orice niveluri considerate corespunzătoare, inclusiv prin organizarea unei reuniuni la nivelul cel mai înalt consacrată exclusiv problemelor economice.**

România și-a adus o contribuție activă, larg recunoscută și apreciată, atît la întocmirea de documente de cea mai mare importanță în diferite organisme ale O.N.U. — inclusiv pe linia „Grupului celor 77” care a pregătit actuala sesiune U.N.C.T.A.D. — cit și prin propuneri formulate cu diverse ocazii, în diferite forumuri internaționale. În acest cadru se înscriu și propunerile avansate la sesiunea U.N.C.T.A.D. de la Belgrad. Primate cu deplină satisfacție de întreaga opinie publică din țara noastră, propunerile și inițiativele românești — aflate în deplin consens cu cerințele actuale și de perspectivă ale progresului întregii umanități — se înscriu ca o nouă și importantă contribuție a României socialiste, a președintelui Nicolae Ceaușescu, la rezolvarea problemelor ce confruntă omenirea, în interesul păcii și progresului în lume.

Emilian STANCU

Pe ordinea de zi a U.N.C.T.A.D.-VI

TRANSFERUL DE TEHNOLOGIE — COMPONENTĂ A DEZVOLTĂRII

Gravitatea și consecințele decalajelor tehnologice

CAPACITATEA științifico-tehnică a unei țări, în accepțiunea sa largă și complexă, comportă atât măsura în care sint cunoscute, stăpinite și difuzate cunoștințele științifice în diferite domenii cit și măsura în care se cunosc, se asimilează și se folosesc tehnologiile de producție în diferite sectoare, măsura în care se pot crea, asimila sau dezvolta noi tehnologii. Pornind de la o asemenea accepțiune, o privire atentă în spațiul relațiilor economice internaționale evidențiază că decalajele tehnico-științifice sint reflectate, în primul rînd, de nivelul și structurile generale ale activității economice din țările sărace și din cele bogate. Nu numai că nivelul P.N.B. și al P.N.B./locuitor erau în ultima parte a deceniului trecut de 4,7 și, respectiv, de 11,2 ori mai scăzute în țările în curs de dezvoltare comparativ cu țările capitaliste dezvoltate, însă aceste decalaje dobîndesc proporții impresionante în ce privește activitatea unor sectoare bazate cu preponderență pe tehnici înalt productive.

În al doilea rînd, decalajele tehnologice se regăsesc în parte și în nivelul și tipul încadrării țărilor în curs de dezvoltare în diviziunea internațională a muncii, acestea fiind dependente în proporție de circa 80 la sută de exportul de resurse energetice, materii prime industriale și produse agroalimentare.

În al treilea rînd, există puternice decalaje în nivelul educațional. În țările în curs de dezvoltare numai 30 la sută din populație este alfabetizată, iar numărul studenților la 10 000 locuitori este de numai 44, față de 312 în țările capitaliste dezvoltate.

În sfîrșit, nivelul cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare era la jumătatea deceniului trecut de numai un dolar/locuitor în țările în curs de dezvoltare (circa 0,3 la sută din P.N.B.) față de 111 dolari/locuitor în țările capitaliste dezvoltate (circa 2 la sută din P.N.B.).

Fluxurile internaționale de tehnologie din țările dezvoltate către țările în curs de dezvoltare sint grevate de aservirea acestora intereselor furnizorilor de tehnologie, de oferirea unei palete de tehnologii neadecvată realităților și necesităților concrete ale beneficiarilor.

O nouă ordine internațională în transferurile de tehnologie

TOATE ACESTE au determinat ca una din componentele importante ale făuririi unei noi ordini economice internaționale să conștie în realizarea unei noi ordini tehnologice, în așezarea pe baze juste și echitabile a transferului internațional de tehnologie. Ultimul deceniu a marcat multiplicarea acțiunilor și formularea unor concepte noi care să reglementeze schimburile în acest domeniu și, totodată, să conducă la sporirea eforturilor proprii ale țărilor în curs de dezvoltare pentru întărirea capacităților lor științifico-tehnice, la extinderea cooperării între aceste state și la dezvoltarea cooperării multilaterale pe plan internațional pentru sprijinirea mai intensă, în primul rînd de către statele puternic industrializate, a eforturilor țărilor rămase în urmă pe planul științei și tehnicii.

După adoptarea de către Adunarea Generală a O.N.U., în mai 1974, a Declarației și Programului de acțiune privind instaurarea unei noi ordini economice mondiale (rezoluțiile 3201 și 3202/S-VI), activitatea U.N.C.T.A.D. în domeniul transferului de tehnologie a fost îndreptată către negocierea unui cod internațional pentru transferul de tehnologie; revizuirea cadrului juridic internațional privind reglementarea sistemului proprietății industriale; creșterea capacității tehnologice a țărilor în curs de dezvoltare.

Se poate afirma, ca apreciere generală, că stadiul transpunerii în viață a rezoluțiilor adoptate la sesiunile anterioare ale U.N.C.T.A.D. este departe de a fi satisfăcător, în ce privește aspirațiile țărilor în curs de dezvoltare în acest do-

meniu cit și necesitatea găsirii unor soluții urgente pentru diminuarea decalajelor tehnologice, care le despart de țările puternic industrializate.

Acțiunile la nivel multilateral în domeniul transpunerii în viață a obiectivelor și măsurilor adoptate la sesiunile anterioare ale U.N.C.T.A.D. au fost concentrate în principal asupra următoarelor probleme :

— **Negocierea codului de conduită pentru transferul de tehnologie.** După mai bine de 6 ani de negocieri nu s-a reușit să se convină asupra tuturor problemelor care ar trebui reglementate de acest cod, deși, într-o primă fază, aplicabilitatea sa ar urma să aibă un caracter voluntar (ceea ce a însemnat o concesie majoră din partea țărilor în curs de dezvoltare). Continuă să persiste divergențe, în special între Grupul celor 77 și țările capitaliste dezvoltate (Grupul B), între altele în următoarele aspecte : domeniul de aplicare, natura și tipurile de restricții în tranzacțiile de transfer de tehnologie care să fie reglementate de Codul de conduită, stabilirea unui ansamblu corespunzător de responsabilități și obligații pentru părțile implicate în tranzacții de transfer de tehnologie, mecanismul instituțional internațional al Codului de conduită și funcțiile acestuia, procedura reexaminării prevederilor Codului după primii 5 ani de aplicare, în special sub aspectul aplicării sale universale ca instrument avînd forță obligatorie. În a doua parte a anului 1983 urmează să se reia lucrările Conferinței de negociere a Codului de conduită pentru transferul de tehnologie.

— **Revizuirea regimului internațional al proprietății industriale, în cadrul Organizației Mondiale pentru Proprietate Intelectuală.** Atît cu ocazia lucrărilor pregătitoare cit și a conferinței diplomatice convocată în acest scop s-a desprins concluzia că țările puternic industrializate nu sint dispuse să accepte propunerile țărilor în curs de dezvoltare. În paralel, în cadrul U.N.C.T.A.D. a continuat activitatea de studiere și identificare a aspectelor economice și comerciale ale proprietății industriale cu incidențe asupra dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare.

— **Studierea posibilităților elaborării unei legi tip pentru țările în curs de dezvoltare, privind reglementarea transferului de tehnologie.** Deși, pînă în prezent, s-au făcut în cadrul U.N.C.T.A.D. numeroase studii privind modul de reglementare a transferului de tehnologie în unele țări în curs de dezvoltare, efectele acestor reglementări asupra transferului de tehnologie în țările respective și s-au elaborat culegeri de legi și reglementări în acest domeniu în vigoare în numeroase țări, țările dezvoltate se opun categoric trecerii la elaborarea proiectului tip de lege pentru transferul de tehnologie după care să se ghideze țările în curs de dezvoltare în stabilirea legislațiilor lor naționale în acest domeniu.

În acest sens, deși țările capitaliste dezvoltate recunosc că politicile naționale constituie, în acest domeniu, un excelent mijloc de întărire a capacității științifice și tehnologice a tuturor țărilor, și în special a țărilor în curs de dezvoltare, ele amină un astfel de demers argumentînd că ar trebui investigate mult mai profund efectele pe care le-ar putea avea aceste reglementări.

Acțiuni vizînd întărirea capacității tehnologice a țărilor în curs de dezvoltare în unele domenii de importanță majoră pentru aceste țări. Deși țările capitaliste dezvoltate au fost de acord cu un asemenea obiectiv și, în consecință, au acceptat ca în cadrul U.N.C.T.A.D. să se studieze problemele specifice cu care sint confruntate țările în curs de dezvoltare în domeniile bunurilor de investiții, energiei, producției alimentare și industriei farmaceutice, ele se opun însă trecerii la convocarea unor reuniuni interguvernamentale care să examineze și să recomande măsuri necesare. În acest sens, se susține că studiile care au fost făcute trebuie aprofundate și extinse pentru a se evita generalizarea unor aspecte particulare. În acest proces de tergiversare a trecerii la acțiuni practice se încearcă și scoaterea problemelor din sfera de preocupări a U.N.C.T.A.D. și dirijarea lor către alte instituții specializate ale O.N.U. (O.N.U.D.I., F.A.O., Conferința pentru surse noi de energie etc.).

— **Transferul invers de tehnologie.** Țările în curs de dezvoltare urmăresc luarea unor măsuri pentru compensarea efec-

telor negative rezultate din „exodul de competențe” incurajat de țările capitaliste dezvoltate. Pînă în prezent, în baza rezoluției adoptate la U.N.C.T.A.D.-V, s-au întreprins studii și s-au convocat reuniuni de experți pentru stabilirea unei metodologii de comensurare a fluxurilor umane și de determinare a efectelor acestora. Țările capitaliste dezvoltate susțin că această activitate trebuie continuată în vederea aprofundării diverselor aspecte ale sale, dar se opun trecerii la examinarea modalităților în care ar trebui compensate țările în curs de dezvoltare în urma transferului invers de tehnologie. În acest sens, se respinge de la început ideea compensării pe o bază multilaterală.

Progrese relativ importante s-au realizat în ultimii ani sub aspectul **activităților Serviciului consultativ pentru transferul de tehnologie**, creat în cadrul U.N.C.T.A.D. în urma hotărîrii adoptate la cea de a IV-a sesiune a Conferinței. La cererea țărilor în curs de dezvoltare s-a acordat asistență tehnică în domeniile infrastructurii, politicilor și planificării tehnologice, în sectoare care prezintă o importanță critică pentru țările în curs de dezvoltare, al schimburilor de experiență și informații.

Problematika negocierilor la UNCTAD VI

LA SESIUNEA de la Belgrad, negocierile în acest domeniu vor fi orientate către abordarea globală a problemelor transferului de tehnologie.

Așa cum o dovedesc Declarația și Programul de la Buenos Aires adoptate de cea de a V-a Reuniune ministerială a Grupului celor 77 (28 martie — 9 aprilie a.c.) țările în curs de dezvoltare se pronunță pentru obținerea unui acord politic asupra necesității elaborării unei „Strategii pentru transformarea tehnologică a țărilor în curs de dezvoltare”. Prin aceasta s-ar reuni și s-ar da o nouă forță tuturor hotărîrilor adoptate pînă în prezent asupra diferitelor aspecte ale transferului internațional de tehnologie.

În plus, s-au subliniat două elemente principale importante, și anume că transformarea tehnologică a țărilor în curs de dezvoltare și diminuarea decalajelor care le despart în acest domeniu de țările puternic industrializate depind în mod hotărîtor atât de efectuarea simultană a unor pași pozitivi în diferite domenii ale transferului de tehnologie (creșterea capacității tehnologice a țărilor în curs de dezvoltare, reglementarea națională și internațională a transferului de tehnologie, eliminarea barierelor, a practicilor restrictive și abuzive, așezarea pe baze noi a schimburilor internaționale în acest domeniu), cât și de participarea efectivă, reală, a tuturor statelor la realizarea acestui proces, de întărirea eforturilor proprii ale țărilor în curs de dezvoltare, dar și de intensificarea sprijinului comunității internaționale și, în special, a statelor capitaliste dezvoltate.

Totodată, o astfel de strategie ar sublinia efectele favorabile pe care le-ar avea asupra tuturor statelor, indiferent de nivelul lor de dezvoltare, atingerea obiectivelor preconizate.

În cadrul sesiunii a VI-a a U.N.C.T.A.D. se urmărește totodată obținerea unui acord politic de principiu asupra naturii obiectivelor unei strategii internaționale pentru transformarea tehnologică a țărilor în curs de dezvoltare, asupra rolului pe care ar urma să-l dețină în procesul edificării unei noi ordini economice internaționale, al atingerii obiectivelor celui de al treilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Un alt punct de interes îl constituie obținerea unui acord de principiu asupra conținutului și orientării principalelor elemente ale Strategiei și anume: acțiuni la nivel național pentru întărirea capacității tehnologice a țărilor în curs de dezvoltare; cooperarea dintre țările în curs de dezvoltare; acțiuni speciale pen-

tru țările cel mai puțin avansate; cooperarea cu țările dezvoltate; acțiuni internaționale la nivel multilateral.

Totodată, în cadrul U.N.C.T.A.D. VI, țările în curs de dezvoltare sînt interesate în luarea unor noi măsuri sau impulsionearea transpunerii în practică a măsurilor convenite la sesiunile anterioare, în domenii ca:

— restructurarea cadrului juridic, prin convenirea cît mai curînd posibil a Codului de conduită pentru transferul de tehnologie, sporirea spiritului de cooperare al țărilor dezvoltate în vederea definitivării revizuirii Convenției de la Paris asupra proprietății industriale într-un mod care să contribuie la dezvoltarea economică și tehnologică a țărilor în curs de dezvoltare și prin trecerea la elaborarea, în aceste din urmă țări, a unor legi și reglementări naționale asupra transferului, achiziției și dezvoltării tehnologice;

— luarea de măsuri în domeniul transferului invers de tehnologie, prin urgentarea procesului de negociere a unor recomandări asupra politicilor și a unor măsuri concrete vizînd atenuarea efectelor nefaste ale transferului invers de tehnologie pentru țările în curs de dezvoltare, inclusiv prin crearea unui serviciu internațional de compensare;

— sporirea asistenței tehnice și operaționale furnizată de serviciul consultativ pentru transferul de tehnologie.

Țările membre ale Grupului celor 77 pornesc de la considerentul că situația economică actuală face și mai urgentă formularea și adoptarea de măsuri coerente pentru transformarea tehnologică a țărilor în curs de dezvoltare astfel încît acestea să poată beneficia pe deplin de recente progrese științifice și tehnologice.

România socialistă, ea însăși fără în curs de dezvoltare, face eforturi considerabile pentru consolidarea propriei sale capacități tehnico-științifice și pentru crearea unei economii moderne bazată pe folosirea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii.

În concepția sa globală privind necesitatea instaurării unei noi ordini economice internaționale, România susține, alături de celelalte țări în curs de dezvoltare, imperativele asigurării accesului liber și neîngrădit al tuturor popoarelor la cuceririle științei și tehnicii contemporane, sprijinirii țărilor în curs de dezvoltare în crearea și dezvoltarea propriei lor baze tehnico-științifice. În propunerile prezentate de delegația țării noastre, din însărcinarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, la sesiunea actuală a U.N.C.T.A.D. se subliniază **necesitatea asigurării unui transfer substanțial de tehnologii moderne către țările în curs de dezvoltare în condiții avantajoase**, care să corespundă nevoilor de dezvoltare, condițiilor specifice din aceste țări. Dată fiind importanța tehnologiilor moderne în asigurarea și accelerarea progresului economico-social, în concepția țării noastre se impune și urgentarea convenirii cadrului internațional de principii și reguli care să guverneze transferul internațional de tehnologie în favoarea țărilor în curs de dezvoltare.

Reducerea și eliminarea în cele din urmă a decalajelor economice și tehnico-științifice din lumea contemporană reclamă imperios înlăturarea manifestărilor de monopol asupra rezultatelor științei și tehnicii, stabilirea unor principii și relații juste și echitabile în transferul internațional de tehnologie. „Unul din cele mai arzătoare imperative ale timpurilor noastre — subliniază președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu — este de a acționa pentru înfăptuirea noii ordini economice internaționale și, în acest cadru, pentru o cooperare științifică și tehnologică internațională echitabilă, care să asigure în mod real accesul fiecărui popor la cuceririle științei moderne, transferul neîngrădit al tehnologiilor către toate țările și, în primul rînd, către cele în curs de dezvoltare”.

Vasile RADU

Institutul de economie mondială

Campania agricolă de vară

(Urmare din pag. 8)

zarea recoltatului cu combinele C 12 în agregat cu colectorul de pleavă.

Stabilirea ordinii de recoltare a parcelelor ocupate cu grîu ajunse la maturitate, organizarea executării lucrărilor în flux continuu, constituirea formațiilor de lucru pentru recoltat și transport, pregătirea terenului, însămințatul culturilor duble și efectuarea ogoarelor, depozitarea în condiții corespunzătoare a întregii producții sînt acțiuni ce solicită priceperea, spiritul organizatoric, răspunderea conducătorilor de unități și ferme, a tuturor specialiștilor din sectorul producție vegetală. Pentru

folosirea cu eficiență a fiecărei ore au fost înființate 10 formații de lucru, instalate în tabere de cîmp, unde se execută cea mai mare parte a reviziilor tehnice și micilor reparații la mașini.

DIN DATELE centralizate la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare rezultă că pînă în seara zilei de 13 iunie, orzul a fost strîns de pe 360 mii hectare, adică de pe aproximativ 60% din suprafața cultivată.

În aceste zile se extinde în zona de sud secerișul grîului, ceea ce impune respectarea cu strictețe a vitezelor zilnice de lucru, menținerea în stare de funcționare a tuturor tractoarelor și combinelor. Mecanizatorii, cooperatorii, specialiștii sînt datori ca printr-o amplă mobilizare și o organizare exemplară a muncii, să asigure stringerea și depozitarea în perioada optimă a întregii cantități de cereale.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Evoluții în economia țărilor cel mai slab dezvoltate

ÎN COMPONENTA eterogenă a „celeia de a treia Lumi” o atenție crescândă din partea opiniei publice mondiale, inclusiv cu ocazia actualei sesiuni a U.N.C.T.A.D., suscită grupul de țări și teritorii considerate a fi cel mai slab dezvoltate, în special evoluția lor social-economică. În el se includ, în accepțiunea O.N.U., un număr de 36 țări, a căror populație totală se ridică în 1980 la circa 276 mil. de persoane, respectiv peste 6% din populația Terrei.

Acest grup de țări se caracterizează nu numai printr-un nivel deosebit de scăzut al venitului național sau al produsului intern brut, precum și al altor indicatori social-economici, dar și prin faptul că — în loc de a se îmbunătăți — în numeroase cazuri indicatorii respectivi au înregistrat în deceniul al șaptelea o înrăutățire, tendință care, în actuala conjunctură economică mondială, are toate șansele să se mențină. Astfel, după cum rezultă din date relativ recente publicate de U.N.C.T.A.D.

dezvoltare, de 3% în cazul țărilor capitaliste dezvoltate și de 4,4% în cel al țărilor socialiste din Europa.

Cifra medie de 0,8% disimulează faptul că în anii '70 în cel puțin șaptesprezece țări cel mai slab dezvoltate s-a înregistrat o scădere absolută a P.I.B./loc, într-un ritm mediu anual variind între 13,4% în cazul Guineei ecuatoriale și 0,2% în cel al Nepalului.

Evoluția menționată a economiei grupului țărilor cel mai slab dezvoltate prezintă rezultanta acțiunii unui complex de factori, care au drept caracteristică comună tocmai perpetuarea sărăciei. Este vorba aici — de regulă — de structura anacronică a economiei naționale (preponderența netă a agriculturii și productivitatea ei redusă), de gospodărirea nejudicioasă a potențialului uman, de nivelul scăzut al înzestrării tehnice a economiei naționale, de slaba acumulare internă și gradul ridicat de îndatorare pe plan extern ș.a.

Datele din tabel ilustrează că — în marea majoritate a țărilor examinate — rata înaltă a creșterii populației (de regulă, între 2% și 3% pe an, în perioada 1970—1980) este însoțită de o pondere relativ redusă a populației active (coborând uneori sub 30% din totalul său), precum și de concentrarea masivă a acesteia în agricultură. Or, productivitatea în general scăzută a muncii în agricultura acestor țări face ca — de pildă — în Botswana populația ocupată în agricultură (80% din forța de muncă totală) să contribuie doar cu 16% la formarea produsului intern brut, valorile respective fiind de 84% și 27% în cazul statului Lesotho, de 84% și 41% în cazul Ciad-ului ș.a.m.d. Concomitent, slaba dezvoltare a sectorului secundar, în esență a

Indicatori social-economici privind țările cel mai slab dezvoltate

Țara sau teritoriul	Produsul intern brut, pe locuitor				Populația					
	în dolari din 1980		în %		economice active*	forța de muncă ocupată în agricultură*	Ponderea agriculturii în P.I.B. total*	Ponderea sect. secundar în P.I.B. total*	Ponderea investițiilor în P.I.B. total*	Raport între surv. dat. ext. și export
	1970 (estimații)	1980 (efectiv)	1990 (prognoză)	creșterea medie anuală (1970—1980)						
Afganistan	263	240 ¹	219	- 0,9	33	78	55 ⁷	11 ²	14 ¹⁰	24,7
Bangladesh	113	129	147	1,3	34	84	53 ⁵	7 ⁵	14 ⁵	10,1
Benin	322	288	258	- 1,1	46	46	46	5	17	12,8
Bhutan		80 ¹			48	93	54 ⁵	8 ²		
Botswana	494	1 107	2 480	8,4	47	80	16	7	42	2,3
Burundi	194	210	227	0,8	43	83	51	8	14	8,5
Rep. Capului Verde	404	340	286	- 1,7	31	56	20	6	26	
Rep. Centrafricană	365	320	281	- 1,3	54	87	34	14	16	6,7
Ciad	267	227	193	- 1,6	38	84	41	4	13	23,8
Comore	300	323	266	- 1,0	36	64	45	5	36	2,1
Djibuti	737	480 ⁹	313	- 4,2						
Etiopia	137	140	143	0,2	41	79	50 ⁷	11	12	8,2
Gambia	464	415	372	- 1,1	49	78	26	3	47	0,3
Guinea	363	385	409	0,6	45	80	46	3	15	26,1
Guineea-Bissau	208	194	181	- 0,7	31	82	52	2	16	
Guineea ecuatorială	809	192	46	- 13,4	29	75	44	5	11	
Haiti	219	283	366	2,6	50	67	43	13	20	6,7
Laos		100 ¹			47	74	60 ²	4 ¹		
Lesotho	179	278	432	4,5	52	84	27	5	20	10,9
Malawi	174	252	366	3,8	45	84	36	16	31	22,7
Maldivo		260 ³			33	77				2,5
Mali	182	173	165	- 0,5	54	87	36	13	17	6,3
Nepal	142	139	136	- 0,2	47	93	56 ⁵	4 ¹	18 ³	5,0
Niger	377	438	504	1,5	31	88	49	5	13	6,8
Rwanda	163	239	350	3,9	72	90	46	12	12 ⁵	2,6
São Tome și Principe	645	511	405	- 2,3	38 ⁶		54	5	26	
Sierra Leone	432	399	368	- 0,8	34	65	36	7	13	19,5
Somalia	337	296	260	- 1,3	38	80	60 ¹	7 ¹	16 ¹	5,1
Sudan	474	503	534	0,6	31	77	36	7	21	37,4
Tanzania	228	275	332	1,9	43	81	46	8	22	10,2
Togo	421	438	456	0,4	41	68	28	6	51	44,6
Uganda	380	280 ¹	206	- 3,0	41	81	75	5	6	11,6
Volta superioară	182	170	159	- 0,7	53	81	36	14	27	17,9
R. A. Yemen	263	463 ³	814	5,8	28	75	32 ²	5 ²	35 ¹¹	148,0
R.D.P. a Yemenului		333 ³			26	59	13 ¹	11 ¹	19 ¹²	4,2
Samoa		770 ⁴			41	75	50 ⁸	4 ⁸		27,1
Pe ansamblul țărilor cel mai slab dezvoltate	205	222	240	0,8	39	81	47	10	18	13,4
Pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare	731	982	1 320	3,0	36	59	18 ⁵	21 ²	25 ²	8,9
Țările socialiste din Europa	2 927	4 503 ¹	6 927	4,4						
Țările capitaliste dezvoltate	7 558	9 675	12 385	2,5						

* Anul 1980, în %: 1) Pe baza extrapolării ratei de creștere din anii 1970—1980; 2) Anul 1978; 3) Produsul național brut; 4) P.N.B. în 1979; 5) Anul 1979; 6) Anul 1974; 7) În P.N.B., în 1979; 8) Anul 1972; 9) Anul 1977; 10) În P.N.B., în 1978; 11) Anul 1976; 12) Anul 1975.
Sursa: U.N.C.T.A.D., Basic Data on the Least Developed Countries, TD/B/AC.2/10.1982.

(vezi tabelul alăturat), în anul 1970 produsul intern brut mediu pe grupul țărilor cel mai slab dezvoltate reprezenta — calculat pe un locuitor — 28% din nivelul său pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare și doar 2,7% din nivelul indicatorului respectiv pentru grupul țărilor capitaliste dezvoltate. În 1980 ponderile corespunzătoare erau de circa 22% și 2,3%, iar în 1990 — conform preziziunii lor bazate pe extrapolarea evoluției din deceniul al șaptelea — ar urmă să reprezinte 18% și, respectiv, sub 2%. Participarea tot mai redusă a țărilor cel mai slab dezvoltate la creșterea avuției mondiale este cauzată de ritmul mult mai lent de creștere economică — de 0,8% în medie pe anii 1970—1980 față de 2,6% pe ansamblul țărilor în curs de

dezvoltare, determină participarea minoră a acestuia la formarea P.I.B.; în medie pe grupul țărilor cel mai slab dezvoltate ea era în 1980 de 10%, comparativ cu 21% (în 1978) pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare.

O frână redutabilă în calea ridicării productivității sociale a muncii o constituie penuria cadrelor calificate, nivelul în general coborât de calificare a forței de muncă, mobilitatea redusă interamuri în funcție de cerințele progresului tehnic. Un in-

N. POPOV

(Continuare în pag. 30)

R. P. MONGOLĂ

PRIORITĂȚI
ÎN INDUSTRIALIZARE

CHARACTERIZATĂ odinioară printr-o economie înapoiată, în care predomina păstoritul, Mongolia a cunoscut în anii puterii populare mari prefaceri, devenind în prezent o țară agrar-industrială cu o producție agricolă diversificată și cu o industrie în dezvoltare rapidă, în care dinamica cea mai accentuată au înregistrat-o ramurile — complet noi sau radical modernizate — extractivă, energetică, a materialelor de construcții, a prelucrării lemnului. În 1980, industria a furnizat circa 29% din venitul național al țării și a asigurat locuri de muncă pentru 15% din totalul populației ocupate.

Planul cincinal pe perioada 1981—1985 prevede continuarea în ritm intens a industrializării, orientată — ținând seama de resurse și de necesități — în două direcții principale, care vor rămâne prioritare până la finele deceniului în curs: desfășurarea pe mai departe a modernizării treptate a ramurilor tradiționale, valorificarea superioară a producției zootehnice; extinderea bazei energetice și de materii prime, care să faciliteze în viitor făurirea unei industrii prelucrătoare moderne (construcții de mașini, chimie) și să lărgescă posibilitățile de export ale țării.

Ritmul mediu anual de creștere a producției globale industriale a fost stabilit prin plan la 8,7—9,3% (față de 8,4%, cit s-a realizat în cincinalul precedent). O dinamică superioară mediei este avută în vedere pentru industria materialelor de construcții (22—22,9%), cea a combustibililor și energiei electrice (10,7—11,5%); ritmul anual de dezvoltare va fi în medie de 8,4—9,2% în metalurgie, 5,7—6,3% în industria alimentară, 3—3,5% în cea a lemnului.

Aceste orientări sînt consecvent traduse în viață, eforturi importante fiind concentrate asupra identificării, exploatații și prelucrării rezervelor minerale (printre care și de metale rare) existente. Anul trecut a atins capacitatea proiectată — 16 mil. tone de concentrate pe an — marele combinat de cupru și molibden de la Erdenet, în care procesele de producție sînt conduse cu ajutorul calculatoarelor. Industria minieră participă de pe acum cu o patrimoniu la volumul total al exportului țării, iar producția de cărbune (care urmează să atingă în acest an nivelul de 4,5 milioane tone) acopera necesarul actual pentru această resursă energetică.

Una din principalele bogății ale țării — lina de oaie și de capră și părul de cămilă — este tot mai bine valorificată; industria de prelucrare a lînii își va spori producția, în 1985 față de 1980, cu 110%, mărindu-și ponderea în producția globală a industriei ușoare de la 30% la 50—55%. Resursele financiare alocate în ultimii ani pentru dezvoltarea capacităților de filatură și țesătorie și pentru punerea în funcțiune a fabricii de covoare de la Erdenet au permis ca în 1982 să se prelucereze 26,5 mii t de materie primă. Noul curs de cercetări pentru lînă, de la Ulan Bator, sprijină întreprinderile în creșterea valorii producției prin ridicarea calității și lărgirea sortimentelor.

Realizările obținute în primii doi ani ai cincinalului, ca și planul pe anul în curs evidențiază că ritmul de dezvoltare a economiei R. P. Mongole este constant (vezi tabelul de mai jos).

Totodată, în cursul desfășurării planului cincinal se afirmă noi obiective esențiale, preponderent calitative, ale dezvoltării social-economice. De pildă, printre prioritățile politicii econo-

mice în anul în curs figurează ridicarea eficienței producției sociale prin utilizarea mai rațională a resurselor de muncă, materiale și financiare, prin promovarea mai largă a cercetărilor științei și tehnicii, a experienței înaintate, prin îmbunătățirea calității întregii activități, în scopul asigurării creșterii continue a bunăstării populației. Stabilirea unor sarcini ca reducerea costurilor de producție și de circulație (în 1983) cu 1,5% în industrie, cu 5,1% în

Dinamiciile ale dezvoltării economice (în %)

Indicatorul	1981	1982	1983	(plan)
	1980	1981	1982	
Venitul național	107,2	107,4	107,6	
Producția industrială	110,5	110,0	110,7	
Producția agricolă	*	**	109,0	
Investițiile în economia națională (mld. tugrici)	3,5	3,9	4,4	
Productivitatea socială a muncii	105,5	---	105,4	
Volumul transporturilor de mărfuri	114,9	(10,2)	---	
Volumul desfacerilor de mărfuri în comerțul socialist cu amănuntul	104,5	104,8	104,3	
Volumul comerțului exterior	121,4	114,6	106,2	
Venturile bănești ale populației	106	104,6 ²	105	

* S-au recoltat 343,8 mii tone de cereale, iar șeptelul de vite a sporit cu 2,6%; ** S-au recoltat peste 350 mii tone de cereale, planul de creștere a șeptelului fiind îndeplinit în proporție de 101,1%; 1) Realizat față de plan; 2) Veniturile reale.

Sursă: Comunicatele Direcției Generale de Statistică a R. P. Mongole; Planul de dezvoltare a economiei naționale și culturii R. P. Mongole pe anul 1983.

agricultură, cu 0,4—1,5% în construcții, transporturi, comerț și alimentația publică — prevederi a căror realizare urmează să asigure mai mult de jumătate din sporul de beneficii în întreprinderile respective — reflectă preocuparea către trecerea dezvoltării economice pe o cale intensivă.

Vizita oficială de prietenie efectuată în țara noastră la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, de către tovarășul Yumjaagiin Tedenbal, secretar general al Comitetului Central al Partidului Popular Revoluționar Mongol, președintele Prezidiului Marelui Hural Popular al Republicii Populare Mongole, în fruntea unei delegații de partid și de stat, constituie un prilej de reafirmare a tradiționalei prietenii între popoarele română și mongol, de extindere pe diverse planuri a relațiilor de colaborare frățescă dintre R.S. România și R.P. Mongolă.

După cum a relevat tovarășul Nicolae Ceaușescu în toastul rostit la dincul oficial în onoarea înalților oaspeți mongoli, „în ultimii ani s-au extins colaborarea și cooperarea economică dintre țările noastre, s-a lărgit conlucrarea în domeniul științei, învățămîntului, culturii, s-au intensificat contactele și schimbul de experiență pe linie de partid și de stat, al organizațiilor de masă și obștești... Realizările pe care atât poporul român, cit și poporul mongol le obțin în dezvoltarea lor economico-socială creează noi posibilități pentru lărgirea și diversificarea continuă a schimburilor economice, tehnico-științifice și culturale, pentru intensificarea colaborării dintre partidele și țările noastre“.

Dorin NICOLAE

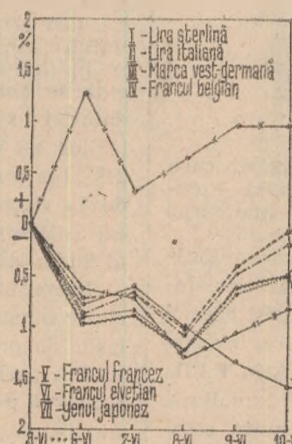
EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 6 — 10 Iunie a.c., cursul dolarului S.U.A. față de principalele valute occidentale a prezentat o evoluție diferențiată. În prima parte a intervalului, pe fondul creșterii preocupărilor legate de posibilitatea unei apropiate restringeri a creditului de către autoritățile monetare centrale în S.U.A., preocupări motivate de majorarea masei monetare peste cotele stabilite oficial, tendința de consolidare a poziției dolarului, manifestată în ultimele trei săptămâni, s-a accentuat. Ulterior, ca efect al realizării de profit de către majoritatea operatorilor de devize pe pozițiile deschise anterior, al intervențiilor repetate ale unor bănci centrale vest-europene în sprijinul poziției valutei lor naționale față de dolar, cursul dolarului s-a înscris pe o curbă descendentă situându-se, cu toate acestea, la finele intervalului analizat, la niveluri superioare celor atinse la sfîrșitul precedentelor săptămîni.

Poziția lirei sterline față de dolar s-a consolidat, în principal sub influența anticipării victoriei categorice a partidului conservator în alegerile generale de la 9 iunie a.c. La finele intervalului analizat lira sterlină cota la 1,5800 dolari, comparativ cu 1,5690 dolari în ziua de referință de 3 iunie a.c.

Cursul mărcii vest-germane față de dolar a înregistrat, la nivelul întregului interval, o depreciere de circa 0,2 puncte procentuale (de la 2,5450 mărci/1 dolar în ziua de referință la 2,5500 mărci/dolar la 10 iunie).

Francul elvețian a cunoscut, comparativ, o depreciere mai pronunțată, de circa 0,8 puncte procentuale

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 6 — 10 VI a.c.; bază: 3 VI 1983

la nivelul întregului interval (de la 2,1050 franci/1 dolar la 2,1225 franci/1 dolar).

Cursul francului francez față de dolar s-a depreciat cu circa 0,5 puncte procentuale (de la 7,6450 franci/1 dolar în ziua de referință la 7,6825 franci/1 dolar la finele intervalului), procent similar celui înregistrat de francul belgian (de la 50,75 la 51 franci/1 dolar).

Poziția yenului japonez s-a deteriorat sensibil (procent de depreciere de peste 1,5 puncte), în principal datorită prelungirii fazei de depresiune din economia niponă și al înregistrării unor evoluții mai puțin favorabile pe planul schimburilor comerciale externe ale țării (în luna mai a.c. excedentul comercial s-a restrîns la 1,81 miliarde dolari, de la 2,02 miliarde dolari în aprilie a.c.). La finele intervalului yenul era cotat la 242,50 yeni/1 dolar, față de 238,75 yeni/1 dolar în ziua de referință.

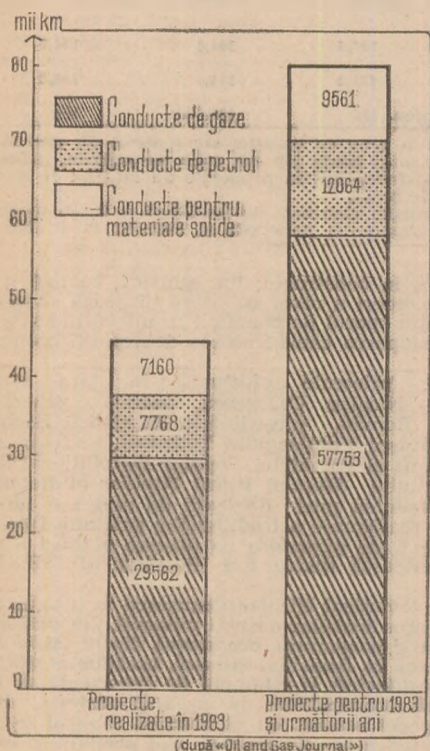
Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 3 și 10 iunie a.c.): eurodolarii 0,73 și 10,0625%, euromărcii vest-germane 5,625 și 5,625%, eurofranci elvețieni 4,9375 și 5,0625%, eurolire sterline 10,375 și 10,125%.

La ultimul fixing de la Londra din ziua de 10 iunie a.c., prețul metalului galben a atins 411,25 dolari/uncie, comparativ cu 411,50 dolari/uncie la fixingul corespunzător din săptămîna precedentă.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Dezvoltarea transportului prin conducte

TRANSPORTUL materialelor solid prin conducte la distanțe mari cunoaște o extindere destul de rapidă. Servind la început pentru transportul cărbunelui conductele au inclus treptat în aria lor de cuprindere concentrate de mine greu de fier, de cupru, de fosforit, calcar și alte produse. Se apreciază, totuși, că cel mai mare rol conductele îl vor juca și în viitor în transportul cărbunelui, unde ele pot atinge o eficiență similară

cu cea a conductelor de petrol și gaze. Cea mai mare dezvoltare acest mijloc de transport al materialelor solide a căpătat-o în S.U.A. (unde lungimea totală a conductelor a ajuns la 13,5 mii km) și în U.R.S.S. Proiecte ale unor noi conducte, îndeosebi pentru trans-

portul cărbunelui, se află în curs de realizare sau elaborare — pe lângă țările menționate — în R.P. Chineză, Canada, Australia, R.S.A. și în unele țări vest-europene. În ceea ce privește perspectivele apropiate ale extinderii rețelei de conducte de acest gen în țările nesocialiste, ponderea lor în ansamblul noilor proiecte de conducte, acestea sînt reflectate sintetic în graficul alăturat.

Brevetele — importantă sursă de informare

UN ROL de seamă în strategia promovării exporturilor, mai ales cînd e vorba de lansarea unui produs nou, îl are cunoașterea din timp a concurenței potențiale, a performanțelor economico-tehnologice realizate sau în curs de realizare în cadrul firmelor din alte țări, care fabrică produse similare. Cunoaștere, care reclamă — de cele mai multe ori — o amplă și costisitoare muncă de colectare, triere și prelucrare a informației de specialitate. Iar rezultatul este deseori incert, intrucît fiecare producător este interesat să păstreze secretul invenției sau inovației sale, protejîndu-se cu ajutorul brevetelor corespunzătoare.

Or, după cum se relevă în presa occidentală, de mare utilitate și relativ puțin costisitoare se dovedește a fi în cazul de față însăși urmărirea la zi a apariției de noi brevete și studierea acestora, pentru că textul lor oferă pînă la 80% din informațiile asupra invenției respective. Cu atît mai mult este importantă urmărirea depunerii cererilor de brevete, deoarece permite cunoașterea din timp a stadiului atins în domeniul cercetării și dezvoltării de către concurenții potențiali din aceeași branșă. De aceea, în diferite țări occidentale se constituie bănci de date corespunzătoare, se înființează organisme specializate în studierea evoluției tehnologiilor pe plan mondial, se elaborează recomandări oficiale către întreprinderile interesate de a folosi mai pe larg conținutul brevetelor în scopul prevederii modificărilor de perspectivă pe piețele externe.

U. R. S. S. :

promovarea tehnologiilor bazate pe laser

ÎN ceva mai mult de două decenii efectul laser a trecut din faza elaborării în cea a aplicațiilor multiple în diferite ramuri și domenii de activitate. În cadrul economiei naționale a U.R.S.S. tehnologii bazate pe utilizarea laserului se folosesc în industrie, în biologie, în domeniul protecției mediului înconjurător, în lucrările de construcții, în edificarea rețelelor de irigații, în sectorul telecomunicațiilor, în tehnica de calcul și poligrafie, în înregistrarea și prelucrarea imaginilor, în dirijarea reacțiilor termonucleare ș.a.

Activitatea de dezvoltare și coordonare a aplicării tehnologiilor laser se desfășoară în actualul cincinal în cadrul programului tehnico-științific complex „Crearea și producerea tehnicii laser pentru economia națională”. La realizarea lui participă peste douăzeci de ministere și departamente, mai mult de o sută de organizații executante, precum și Academia de Științe a U.R.S.S.

S-a calculat, de pildă, că tăierea metalelor cu ajutorul laserului este deosebit de eficientă în construcțiile navale, în industria de avioane, în cea electro-tehnică ș.a., unde asigură economii (în comparație cu alte metode de tăiere) mergînd pînă la 70%, astfel încît instalațiile respective se amortizează — de regulă — în circa un an. Dar — după cum menționa recent publicația *Ekonomiceskaia gazeta* — pentru a spori, uneori chiar de zeci de ori, avantajele aplicării industriale a laserului, în primul rînd prin mărirea coeficientului de folosire a instalațiilor respective, în cadrul programului amintit se lucrează la elaborarea de sisteme tehnologice, secții și uzine automatizate și robotizate, care să asigure utilizarea deplină a dispozitivelor laser.

Statistică internațională

(Urmare din pag. 28)

dice ilustrativ în acest sens îl constituie rata alfabetizării, care — deși prezintă diferențieri sensibile de la o țară la alta — cuprinde, în două-treimi din grupul țărilor specificate, mai puțin de o treime din populația adultă (cifra medie fiind de 26%).

Un rol capital în asigurarea creșterii economice corespunzătoare în țările cel mai slab dezvoltate revine investițiilor, îndeosebi celor cu caracter direct productiv. Or, și la acest capitol țările respective sînt în marea lor majoritate deficitare, înregistrînd — în medie — o pondere a investițiilor de 18% în P.I.B., față de 25% (în 1979) pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare. Insuficiența acumulare internă nu este decît prea puțin compensată de fluxul de resurse financiare (rambursabile și nerambursabile) de peste hotare; mai mult, acest flux manifestă în ultima perioadă o tendință de subțiere sub impactul atît al mă-

surilor protecționiste cu care sînt confruntate exporturile acestor țări și al evoluției nefavorabile a raportului între valorile unitare ale exportului și importului lor (o scădere cu 1,9% pe an în perioada 1970—1980), cit și al creșterii poverii datoriei externe. Este semnificativ faptul că, în timp ce în 1980 serviciul datoriei externe imobiliza 13,4% din încasările din export ale țărilor cel mai slab dezvoltate, în 1981 ponderea sa a depășit 24% (în cazul R.A. Yemen serviciul datoriei externe a crescut de la circa 1,5 ori valoarea exporturilor la circa 2,2 ori, în cel al Beninului — de la 12,8% la peste 61% din aceasta, în cel al Sudanului — de la 27,4% la 67% ș.a.m.d.).

Prezentarea celor cîțiva indicatori esențiali ai evoluției social-economice a țărilor cel mai slab dezvoltate ilustrează suficient de pregnant faptul că răsturnarea tendinței negative din ultima perioadă, asigurarea unui ritm de creștere economică suficient pentru a determina reducerea treptată a decalajelor care le despart de alte țări, mai dezvoltate, necesită o abordare complexă, multilaterală. Ea poate fi realizată prin conjugarea eforturilor pe plan național cu sprijinul comunității internaționale, în cadrul unei noi ordini economice internaționale.

GLOSAR

Monetica [II]

IN GLOSARUL precedent (vezi Revista economică nr. 21 din 27 mai a.c.) s-a arătat că în prezent se aplică două soluții tehnice pentru efectuarea plăților prin intermediul electronicii. Prima soluție, denumită „pe linie” (engl. *on line*), constă în legarea calculatorului electronic al băncii cu terminalele instalate în magazine. Banca eliberează clienților care au cont la ea cite o cartelă magnetică. Clienții pot face cumpărături la oricare din magazinele legate de calculatorul băncii. În loc ca plata cumpărăturilor să se efectueze în numerar, prin coș sau prin tichete de credit, ea se va efectua pe cale electronică.

În acest scop, cumpărătorul va prezenta comerciantului cartela magnetică, cartela va fi introdusă în terminalul magazinului, iar calculatorul băncii va comunica imediat magazinului disponibilul din cont al cumpărătorului. Dacă disponibilul este suficient, contul clientului va fi debitat automat cu suma datorată magazinului, iar contul bancar al comerciantului va fi creditat cu aceeași sumă. Soluția „on line” presupune deci existența unei legături materiale între rețeaua de magazine dotate cu terminale și banca dotată cu calculatorul electronic. Această soluție a fost adoptată în Statele Unite.

A doua soluție, „fără linie” (*off line*), a fost adoptată în Franța și reprezintă un progres față de prima, prin aceea că face inutilă legarea electronică a rețelei comerciale de bancă.

În tehnica *off line*, cartelele magnetice sunt înlocuite cu cartele cu circuite și memorie. Banca va preda titularului de cont o asemenea cartelă, încărcată de bancă cu o anumită sumă convenită între bancă și client. Cu aceeași sumă este debitat contul bancar al clientului. Totodată, banca încredințează magazinelor care participă la sistem cite o cartelă cu circuite și memorie.

La fiecare cumpărătură, cartela cumpărătorului va fi introdusă în lectorul de cartele al magazinului. Ea va fi descărcată cu suma de plată, iar cartela magazinului va fi creditată cu aceeași sumă, însoțită de numărul de cont al clientului. După un timp, cartela magazinului va fi prezentată la bancă, iar aceasta o va „goli” de operațiile de creditare, aceste operații fiind preluate în contul magazinului la bancă. Cartela va fi restituită băncii pentru a fi refolosită. De asemenea, cartela clientului va fi prezentată la bancă după epulzarea sumei cu care fusese încărcată. Banca o va descărca și reîncarea, debitând contul clientului cu noua sumă înscrisă în memoria cartelei.

În prezent se poartă discuții în Occident cu privire la perspectivele plăților electronice. Nimeni nu contestă că viitorul aparține acestor plăți. Discuțiile abordează numai probleme de care se ocupă monetica, adică soluțiile tehnice de efectuare a plăților electronice.

În această privință, problema principală o constituie costul operațiilor de plată. În actualele condiții, tehnica *off line* este mai avantajoasă. Există însă o mare concurență între firmele producătoare de echipamente electronice, astfel încât tehnica plăților, precum și costul acestora sunt susceptibile de schimbări importante.

C.K

Sector public

Iazăr Mustețea, Brașov — Cel mai important sector public din țările industriale avansate se întâlnește în cazul Franței, unde el ocupă în prezent 11% din populația activă (față de numai 7,5% înainte de naționalizările din 1982) și 22% din forța de muncă industrială (11%), asigurând 17% din produsul intern brut (10% înainte de 1982) și 35% din investițiile efectuate pe plan național (30%). Sectorul public bancar deține 87,6% din depu-

neri, acordând 77,6% din credite.

În total în sectorul public francez lucrează circa 2,4 milioane de oameni. Contribuția sectorului public la totalul exportului de produse industriale a crescut și ea de la 12,3% la 31,4%. În prezent majoritatea societăților multinaționale franceze sunt întreprinderi naționalizate. Unele dintre ele (Saint-Gobain-Pont-à-Mousson, Thomson, Rhône-Poulenc, CGE, Renault și altele) au o poziție de frunte pe plan mondial în ramurile lor de activitate. Pe baza acestor date globale se apreciază că proporțiile sectorului public sint a-

cum în Franța de cinci ori mai ample decât în Japonia, de patru ori mai mari decât în Canada, de trei ori mai mari decât în Suedia, de 2,5 ori mai mari decât în R.F.G. și de 1,5 ori mai ample decât în Marea Britanie.

Interdependență

Iacob Molnar, Gheorghieni — 1) Teza potrivit căreia înviorearea economică țărilor dezvoltate depinde în bună măsură de îmbunătățirea situației economice a țărilor în curs de dezvoltare — susținută și de secretarul general al U.N.C.T.A.D. în interviul acordat recent revistei noastre (vezi nr. 21 din 27 mai 1983) — pornește de la ponderea ridicată a țărilor în curs de dezvoltare în exportul statelor dezvoltate ale lumii. În 1982 țările în curs de dezvoltare au absorbit aproape un stert (după unele surse chiar 28%) din totalul exporturilor celor 24 de țări membre ale O.C.D.E., respectiv 4% din produsul național brut al acestora. În cazul exporturilor S.U.A., ponderea țărilor în curs de dezvoltare se ridică la 40% (respectiv 3% din produsul național brut). Practic 17% din exportul S.U.A. se îndreaptă numai spre America Latină, zonă a globului confruntată în prezent cu serioase dificultăți economico-financiare. Publicația *World Financial Markets* (martie 1983) releva în acest context că necesitatea scăderii deficitului balanței lor de plăți curente a constrins țările în curs de dezvoltare să-și reducă importurile din S.U.A. cu 14 miliarde de dolari între ultimele trimestre ale anilor 1981 și 1982, ceea ce — apreciază publicația citată — „a contribuit fără îndoială la întărirea învioreării economice și la agravarea somajului în S.U.A.”.

2) Vă mulțumim pentru aprecieri și propuneri, cărora sperăm să le dăm curs într-un viitor nu prea îndepărtat.

Concentrare

Ion Manea, Titu — 1) Există o strinsă legătură între procesul de concentrare a fermelor în agricultura țărilor dezvoltate și reducerea populației ocupate în această ramură de bază a economiei naționale. În țările membre ale Pieței Comune vest-europene, spre exemplu, numărul populației ocupate în agricultură s-a redus de

la 19 milioane de persoane, în 1960, la 8,7 milioane în 1980. La această evoluție a contribuit desigur un complex de factori (mecanizare, chimizare etc.), nu numai fenomenul în sine al concentrării fermelor (al căror număr s-a redus de la 5,9 milioane în 1975 la 5,67 milioane în 1980). Acest din urmă proces a fost deosebit de intens în Belgia, Franța, Luxemburg și R.F. Germania.

Ținând seama de numărul ridicat de ferme mici care există încă mai ales în R.F.G., Franța și Italia, se apreciază că fenomenul concentrării va continua și odată cu el și cel al eliberării, pe mai departe de forță de muncă. O indicație în acest sens o oferă și structura pe vîrstă a populației agricole. În Italia, de exemplu, 30% dintre proprietarii de

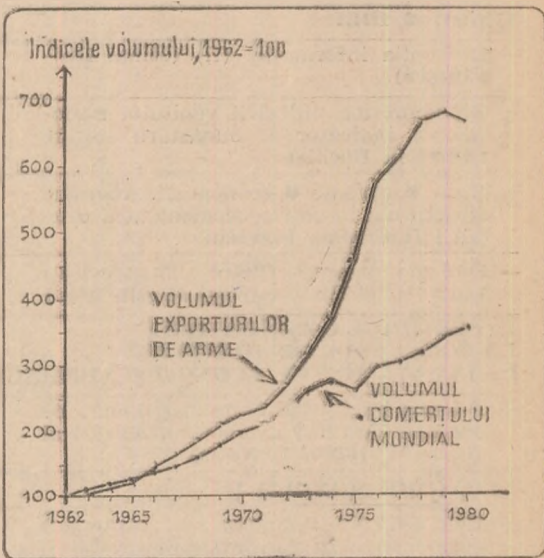
ferme sint în vîrstă de peste 65 de ani, proporția grupei de vîrstă respective fiind înaltă și în țări ca Franța, Irlanda și Luxemburg. În situația dată, relevă buletinul *Europe*, editat de Comisia C.E.E., procesul de renunțare la sistemul de agricultură bazată pe o forță de muncă numeroasă apare ca inevitabil.

2) În ciuda politicii de protecție a propriei agriculturi, țările Pieței Comune în ansamblul lor rămîn în continuare importatoare nete de alimente, valoarea importului lor net fiind în 1980 de 22,6 miliarde unități de cont europene. Cel mai mare importator de produse agroalimentare este R.F.G. (un sfert din importul total de asemenea produse al Pieței Comune), în vreme ce principalul exportator rămîne de departe Franța.

Comerț cu arme

Ștefan Gheorghe, Bănești, jud. Prahova — Potrivit aprecierilor experților Institutului internațional de cercetări asupra păcii din Stockholm (S.I.P.R.I.), în prezent există perspective foarte reduse pentru o restrîngere a comerțului inter-

național de pe plan internațional, cit și în presiuni de ordin economic, respectiv în nevoia acută a unor țări de a-și majora încasările din export pentru echilibrarea balanțelor de plăți și reducerea datoriei externe. Experții notează în acest context sporirea ponderii unor țări în curs de dezvoltare în comerțul internațional cu arme pe baza

după SIPRI «Armaments or Disarmament?»

național cu arme. În ultimul deceniu comerțul internațional cu arme s-a desfășurat într-un ritm intens, corespunzînd unei dublări a volumului la fiecare cinci ani, respectiv în ritm mult mai rapid decât în ansamblul comerțului mondial. Cauzele — apreciază experții S.I.P.R.I. — trebuie căutate atît în atmo-

exportului de armament de producție proprie. Cazul Braziliei, care exportă circa 1 000 de vehicule blindate pe an, în 32 de țări, este cel mai frecvent citat. În plus, comerțul cu arme reprezintă pentru marii exportatori și un instrument predilect de politică externă, constată experții S.I.P.R.I.

Revista ECONOMICA

Ediție de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 24 din 17 iunie 1983

- Cercetarea științifică — rol hotărâtor în strategia dezvoltării economiei românești (Cristian Popescu) 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Ridicarea calității producției — orientare de bază în industria metalurgică (Neculai Agachi) Convorbire realizată de Vasile Boescu 4

- Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Planul la extracția țițeiului — realizat ritmic, integral (Toma Panțu) 6

- Creșterea eficienței prin diminuarea consumurilor materiale (Dorel Ștefan) 7

- Campania agricolă de vară. Organizare exemplară a lucrărilor, evitarea oricăror pierderi de recoltă (Gh. N. Iosif) 8

- Diversificarea și extinderea cooperării economice reciproc avantajoase cu țările în curs de dezvoltare (II) (Marcel Duhăneanu, Costel Florescu) 9

- Autogestiunea în întreprinderi: răspun- deri, acțiuni, rezultate. Producția marfă vândută și încasată — indicator de eficiență (Vasile Turluc, Ion Ursu, Sorin Mihăiescu) 11

- Considerații privind determinarea contribuției eficienței economice la creșterea venitului național (I) (Reghina Crețoiu) 12

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Unele repere în elaborarea programelor de creștere suplimentară a productivității muncii (Ionel Dumbravă) 14

TEORII • IDEI

- Economia informației (II) (Mihai Drăgănescu) 16

- Probleme ale utilizării venitului național ca indicator al bunăstării sociale (Aurelian Dochia) 18

- Școli • curente • economiști. Abordări structurale în teoria occidentală a ocupării (Eufrosina Ionescu) 20

- Ecologie umană (Petre Papacostea ; Luca Paciolo în românește (Vasile Man) 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Politica Partidului Comunist Român de creștere continuă a nivelului de trai al poporului (Eliza V. Nasta) 23

ECONOMIE MONDIALĂ

- UNCTAD VI. România — propuneri constructive în sprijinul progresului și al păcii în lume (Emilian Stancu) 25

- Transferul de tehnologie — componentă a dezvoltării (Vasile Radu) 26

- Statistică internațională. Evoluții în economia țărilor cel mai slab dezvoltate (N. Popov) 28

- Tendințe • conjuncturi. R.P. Mongolă. Priorități în industrializare (Dorin Nicolae) 29

- Mondorama 30

- Curier 31

ÎN SUPPLEMENTUL NUMĂRULUI: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale.

IN THIS ISSUE

- The scientific research — a leading role in the development strategy of the Romanian economy (Cristian Popescu) 2
- Some consideration on the determination of the economic efficiency contribution to the increase of the national revenue (I) (Reghina Crețoiu) 12
- The economics of the information (II) (Mihai Drăgănescu) 16
- Problems concerning the use of the national revenue as an indicator of the social welfare (Aurelian Dochia) 18
- Schools • trends • economists. Structural approaches in the occidental theory of the employment (Eufrosina Ionescu) 20
- U.N.C.T.A.D.-VI. Romania — constructive proposals to support progress and peace (Emilian Stancu) 25
- The transfer of technology — a development component (Vasile Radu) 26

DANS LE NUMÉRO

- La recherche scientifique — un rôle décisif dans la stratégie du développement de l'économie roumaine (Cristian Popescu) 2
- Considérations concernant le calcul de la contribution de l'efficience économique à l'accroissement du revenu national (I) (Reghina Crețoiu) 12
- L'économie de l'information (II) (Mihai Drăgănescu) 16
- Problèmes de l'utilisation du revenu national comme indicateur du bien être social (Aurelian Dochia) 18
- Ecoles • courants • économistes. Approches structurelles dans la théorie occidentale de l'emploi (Eufrosina Ionescu) 20
- La VI-e CNUCED. La Roumanie — propositions constructives au service du progrès et de la paix (Emilian Stancu) 25
- Le transfert de technologie — une composante du développement (Vasile Radu) 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Научное исследование — решающая роль в стратегии развития румынской экономики (Кристиан Попеску) 2
- Соображения относительно определения вклада экономической эффективности в увеличение национального дохода (I) (Регина Креțою) 12
- Экономика информации (II) (Михай Дрăгăнеску) 16
- Проблемы использования национального дохода в качестве показателя социального благосостояния (Аурелиан Докья) 18
- Школы • течения • экономисты. Структурный подход к западной теории занятости (Еуфросина Ионеску) 20
- ЮНКТАД-VI. Румыния — конструктивные предложения в поддержку прогресса и мира (Эмилиян Станку) 25
- Передача технологии — составная часть развития (Василе Раду) 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămânal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonându-vă din timp și pe termene cât mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod 70 159, București.

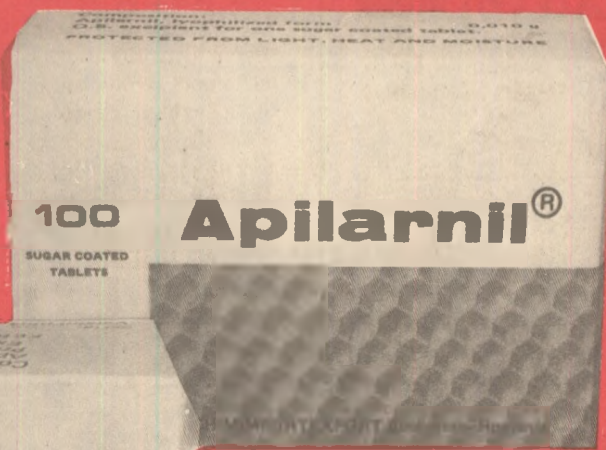
Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie,

Redacția și administrația: 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28-30, etaj 1, sectorul 1. Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

INDUSTRIALA DE MEDICAMENTE PREZINTA NOI PRODUSE ORIGINAL ROMANEȘTI

Indicată în terapeutică :

„APILARNIL“ — produs natural, a cărei compoziție complexă și proporțională este tribuită, formată din structuri glucidice, lipide, protidice, enzime, aminoacizi esențiali, substrat mineral, vitamine și pre-

hormoni conferă medicamentului o eficiență terapeutică.

Realizat după o tehnologie originală a cărei realizare aparține lui N. Ilieșiu) cît și condiționarea, produsul cîștigă rapid un loc de seamă în arsenalul terapeutic.

Apilarnilul este practic atoxic. Cum reținerea materiei prime se realizează înaintea apariției produsilor de catabolizare, Apilarnilul este lipsit de fenomene secundare negative.

Asociind Apilarnilului proprietățile curative ale propolisului (antimicrobiene, antiinflamatorii, anestezice, cicatrizante, aneptice și mai cu seamă hepatoprotectoare și hepatotrope), Apilarnil-prop — alături de cel obișnuit — este un produs original românesc de această natură — mărește sfera de acțiune a Apilarnilului.

TESTĂRI CLINICE :

„Apilarnil“ — sursă de sănătate, vigoare, longevitate.

— Ca biostimulator asupra metabolismului

— Efectul neurodinamic manifestat prin activitate favorabilă asupra capacității intelectuale reglînd activitatea motorică și comportamentul psiho-social a fost demonstrat prin obținerea unor rezultate spectaculoase în diverse sindroame asteno-nevrotice cum ar fi : neurastenia simplă și neurastenia depresivă, neurasteniile somatogene ale adultului, neurasteniile somatogene ale vîrstei a III-a, tulburări endocrine legate de climacterium, tratamentul retarderilor în dezvoltarea neuropsihomotorie a copilului, terapia dificultăților școlare, precum și tratamentul enurezisului nocturn la copil.

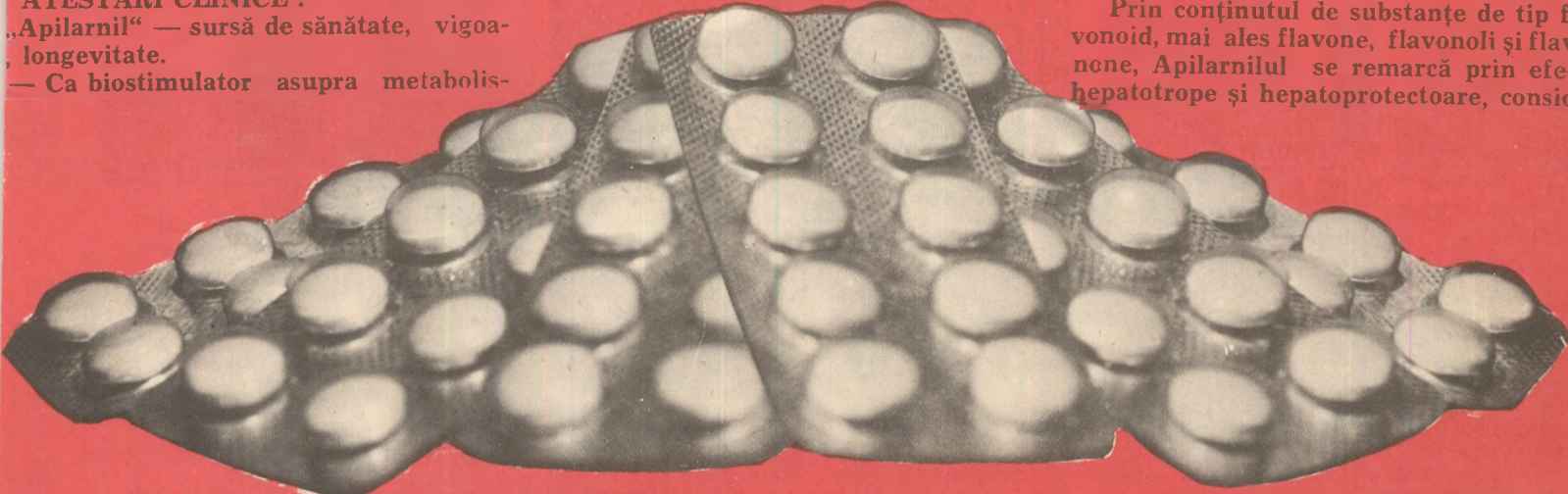
În plus, Apilarnilul s-a remarcat (dată fiind principiile active din propolis) prin procese de refacere pentru boli atrofice ale mucoaselor, stimulînd procesele de regenerare celulară.

Drajeurile Apilarnilprop sînt bine tolerate și eficiente în tratamentul inflamațiilor acute, subacute și cronice, laringotraheobronșice, a stomatitelor, gingivoragiilor, paradontopatiilor marginale.

Contactul prelungit cu mucoasa bucală și faringiană, resorbția lentă a conținutului, asigură efecte terapeutice locale și generale.

Substanțele cicatrizante și antiseptice din propolis acționează favorabil în boala ulceroasă, gastrite, colite și enterocolite formînd o peliculă protectoare.

Prin conținutul de substanțe de tip flavonoid, mai ales flavone, flavonoli și flavonone, Apilarnilul se remarcă prin efecte hepatotrope și hepatoprotectoare, considerându-se pe bună dreptate nou aliat al medicației hepatoprotectoare.

General Apilarnilul este recomandat în tratamentul stărilor carentiale și de dezechilibru, surmenaj fizic și psihic, convalescență după boli compsumptive și postoperatorii, debilitate fizică sau surmenaj intelectual, senescență.

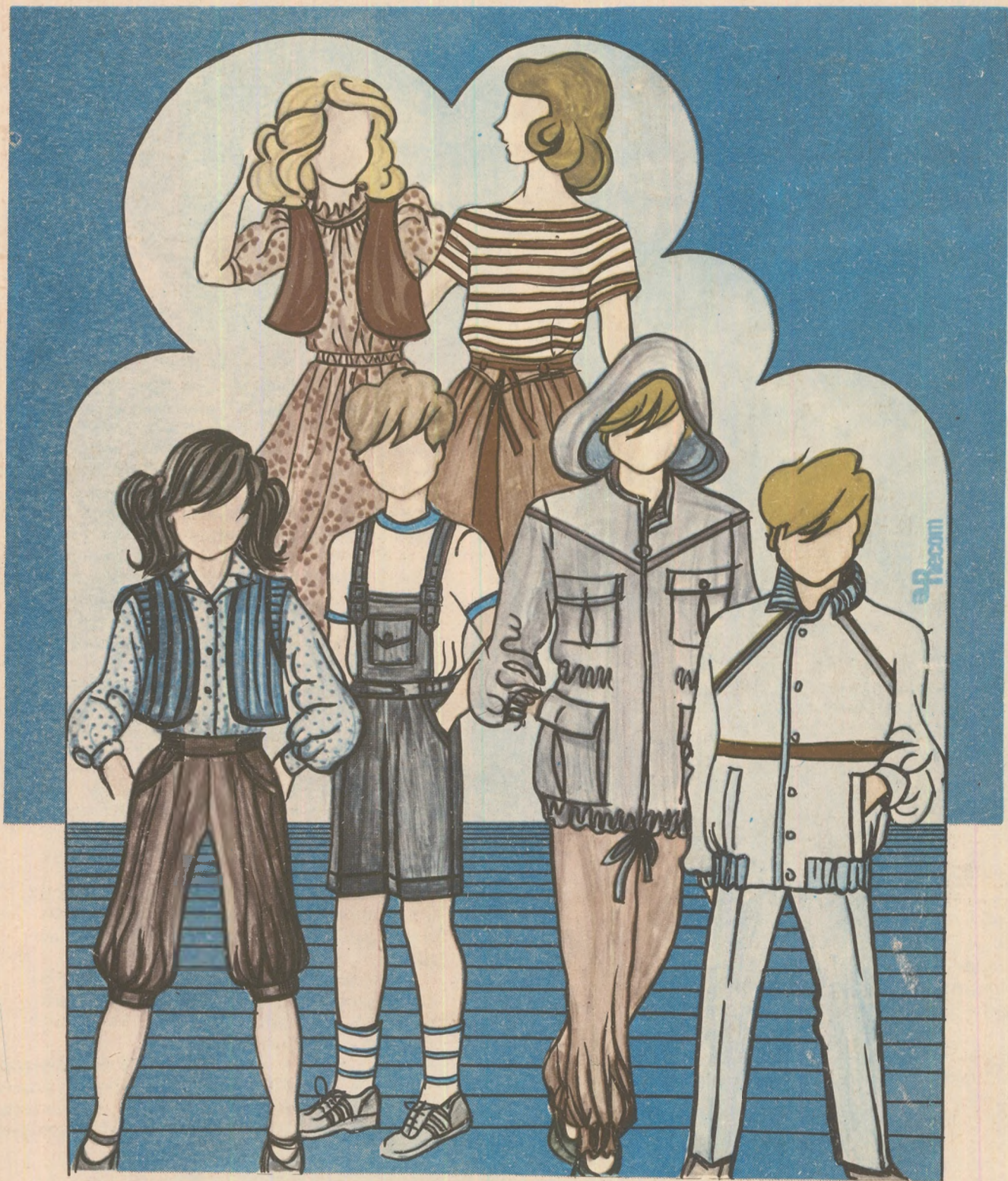
Apilarnilul corectează cu deosebit suc-

Producător : INTREPRINDERA DE MEDICAMENTE BUCUREȘTI

—

S-au obținut rezultate încurajatoare în cadrul hepatitelor cronice active, apoi în steatoză și ateatofibroză.

De asemenea, se obțin rezultate foarte bune cu Apilarnil în cadrul sindroamelor hipertensive de diferite cauze.

LUNA CADOURILOR PENTRU
 (COPII)
) 1-30 Iunie (

UN NOU PRILEJ DE A FACE O BUCURIE COPIILOR DV.

În aceste zile magazinele de confecții și încălțăminte ale comerțului de stat au pus în vânzare un număr sporit de articole de îmbrăcăminte pentru copii :

- modele noi de sandale cu fețe textile, uni sau imprimate, lavabile, cu tălpi ușoare, flexibile ;
- bluze gen cămașă sau tunică din țesături uni, în carouri sau dungi ;
- șorturi, maieuri subțiri, costume de bale ;
- pantaloni tip „jeans”, „bermuda” sau clasici, din țesături

din bumbac în amestec cu în ;

- costume cu minică scurtă sau lungă, cu buzunare mari, aplicate ;
- rochii inspirate din stilul marinar sau cu volane și diverse alte aplicații.

PĂRINȚI ! Copiii dv. au mai crescut cu un an și, mai mult ca sigur, trebuie să le înlocuiți îmbrăcăminte devenită... neîncăpătoare !

LUNA CADOURILOR PENTRU COPII vă oferă multiple posibilități de a alege și dărui micuților dv. „piese” vestimentare moderne și adecvate sezonului cald.